

วารสารเพชฌัญญ์

Savant Journal of
Social Sciences

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน 2568

Volume 2 Number 3 May - June 2025

ISSN: 3027-7531 (Online)

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2568

วารสารเมธีวิจัย

Savant Journal of Social Sciences

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม – มิถุนายน พ.ศ. 2568

Volume 2 Number 3 May - June 2025

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมด้านสาขาปรัชญา ศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศึกษา ภูมิศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนศึกษา พัฒนาสังคม การศึกษา การบริหารการศึกษา ภาษา วรรณกรรม และสหวิทยาการ

กำหนดการเผยแพร่

ตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวชุตินา ศรีจารุเมธีญาณ

กองบรรณาธิการ

พระครูวุฒิธรรมบัณฑิต, รศ.ดร.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนดล ภูสีฤทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฟ้าประทาน เต็มขุนทด

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู ภูศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี ทুমเมฆ
ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข
รองศาสตราจารย์ ดร.เสงี่ยม ศิริสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

สำนักงานกองบรรณาธิการ

เลขที่ 555/4 หมู่ที่ 11 ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000
มือถือ 080-7506846

จัดรูปเล่ม (Content designed)

ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ

ISSN: 3027-7531 (Online)

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2568

บทบรรณาธิการ

วารสารเมธีวิจัย (Savant Journal of Social Sciences) ได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบทความวิจัย และบทความวิชาการ ที่จะนำมาลงตีพิมพ์ในแต่ละฉบับซึ่งจะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) เรื่องละ 3 ท่าน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ในสาขาปรัชญา ศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศึกษา ภูมิศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนศึกษา พัฒนาสังคม การศึกษาการบริหารการศึกษา ภาษา วรรณกรรม และสหวิทยาการ นอกจากนี้ ท่านเหล่านี้ยังได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อช่วยอ่านและพิจารณาต้นฉบับ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวารสารเป็นอย่างดี กองบรรณาธิการขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สำหรับวารสารเมธีวิจัย ประจำปีที่ 2 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2568) ประกอบด้วย **บทความจำนวน 10 บทความ** ซึ่งเป็น**บทความวิจัย จำนวน 6 เรื่อง** ได้แก่ (1) ศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด (2) การพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (3) การประเมินผลความพึงพอใจของบุคลากรต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (4) การพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (5) การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (6) บทบาทและการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ **บทความวิชาการ จำนวน 4 เรื่อง** ได้แก่ (1) บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการส่งเสริมการให้อาามิสทานในยุคดิจิทัล (2) การจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา (3) พลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทยกับความเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทยตั้งแต่หลัง พ.ศ. 2475 ถึงยุคหลังรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2560 และ (4) การใช้นโยบายการคลังเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม: ภาพสะท้อนหลังจากวิกฤตต้มยำกุ้งและโควิด 19

ทางวารสารเมธีวิจัย ยินดีต้อนรับนักวิชาการ นิสิต และนักศึกษา ที่ต้องการนำเสนอผลงานทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ หรือบทความหนังสือ ขอให้ศึกษารูปแบบการเขียนจากท้ายวารสารแต่ละฉบับ ซึ่งสามารถส่งในระบบออนไลน์ได้ที่ https://so16.tci-thaijo.org/index.php/SJ_SS กองบรรณาธิการยินดีและพร้อมรับต้นฉบับเป็นอย่างมาก

ในสุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้ให้คำติชมและให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารมาโดยตลอด โดยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้ดียิ่งขึ้นไป

อาจารย์ ดร.จักรี ศรีจารเมธีญาณ
บรรณาธิการ

บทความวิจัย

ศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ
อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

Potential for managing potable water supply case study At Samat
Sub-district Municipality, At Samat District, Roi Et Province

สุเมธ มงคลเมือง, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์, วุฒิชัย ตาลเพชร และ รพีพร ธงทอง
Sumet Mongkolmuang, Pongsawut Rachjun, Wutthichai Talphet and

Rapeeporn Thongtong.....1

การพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชัยภูมิ

Development of a Procurement Tracking System Using the Google Sheets
Application: Chaiyaphum Rajabhat University

เปรมฤดี ปลื้มเชื้อ

Premrudee Pluemchua.....14

การประเมินผลความพึงพอใจของบุคลากรต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน
กูเกิลชีต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Evaluation of personnel satisfaction with the procurement tracking system With
the Google Sheets application Chaiyaphum Rajabhat University

ศักดา ฝาชัยภูมิ

Sakda Fachaiyaphum.....27

การพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

development of a network device service monitoring system: chaiyaphum rajabhat
university

ภัครพล อาจอาษา และ ปาณิสรา หาดขุนทด

phukkaraphon ardarsa and panisara hadkhuntod.....38

การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Development of a Repair Request and Maintenance Tracking System for
Computer Networks: Chaiyaphum Rajabhat University

รชานนท์ คุ่มโนนชัย และ ภัครพล อาจอาษา

Rachanon Cumnonchai and Phukkaraphon Ardarsa.....51

บทความวิจัย (ต่อ)

บทบาทและการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ

The role and development of civil society networks in election participation in Chaiyaphum Province

ธานี ถังทอง

Thanee Thungthong.....63

บทความวิชาการ

บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการส่งเสริมการให้อามิสทานในยุคดิจิทัล

The Role of Social Media in Promoting Charitable Giving in the Digital Age

มินตรา เก้าพิมาย, มานิตย์ อรรคชาติ

Mintra Kaophimai, Manit Akkhachat.....79

การจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

Learning management by applying the cognitive theory of learning for students in the Buddhist teaching program and the social studies teaching program

แก่นเพชร แผงสีพล, พระณัฐวุฒิ พันทะลี, ประเสริฐ ชมพรมมา และ วิญญู เถาถาวงษ์

Kaenpetch Phaengsipol, PhraNatthawut Phanthali, Prasert Chompromma and Winyoo Thaothawong.....92

พลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทยกับความเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทยตั้งแต่หลัง พ.ศ. 2475 ถึงยุคหลังรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2560

Political-Economic Dynamics and the Evolution of Thai Political Parties: From the 1932 Revolution to the Post-2017 Constitutional Era

อเนก สุขดี

Anek Sookdee.....106

การใช้นโยบายการคลังเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม: ภาพสะท้อนหลังจากวิกฤตต้มยำกุ้งและโควิด 19

The use of fiscal policy to reduce economic and social inequality: Reflections after the Tom Yum Kung crisis and COVID-19

ธราภูมิ ดวงนิล, นิภาพรณ เจนสันติกุล และรักพงษ์ แสนศรี

Tharapoom Dungnin, Nipapan Jensantikul and Rakpong Sansri.....118

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ.....	129
---	-----

ศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ
อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

Potential for managing potable water supply case study At Samat
Sub-district Municipality, At Samat District, Roi Et Province

สุเมธ มงคลเมือง¹, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์², วุฒิชัย ตาลเพชร³ และ รพีพร ธงทอง⁴
Sumet Mongkolmuang¹, Pongsawut Rachjun², Wutthichai Talphet³
and Rapeeporn Thongtong⁴

¹นักศึกษา คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

^{2,3}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁴อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

¹Student of Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

^{2,3}Assistant Professor of Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

⁴Lecturer of Faculty of Political Science, The Eastern University
of Management and Technology

Corresponding Author Email : Seat007@outlook.com

Received 5/08/2024 | Revised 30/09/2024 | Accepted 2/10/2024

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ 2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ และ 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก มีกลุ่มเป้าหมาย 6 กลุ่ม คือ 1. นายกเทศมนตรี 2. สมาชิกสภาเทศบาล 3. เจ้าหน้าที่เทศบาลเมือง 4. ผู้นำชุมชน และ 5. ประชาชน ผลการศึกษาประเด็นศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ พบว่า นายกเทศมนตรีได้วางแผนกระบวนการทำงานก่อนที่จะลงมือทำ มีการกำหนดกรอบระยะเวลา มีการติดตามการทำงานของผู้ปฏิบัติในองค์กรเพื่อให้บุคลากรพร้อมทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ พบว่า มีปัญหาในช่วงจัดตั้งกลุ่มใหม่ ๆ มีบุคลากรส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตน้ำประปาขาดเจ้าหน้าที่ในการที่จะดูแลเกี่ยวกับระบบของการผลิตในทุกขั้นตอน เพราะยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ พบว่า ควรจะเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาจัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคน เพื่อที่จะได้เข้าใจกับระบบการผลิตน้ำประปา

คำสำคัญ : ศักยภาพ; การจัดการ; น้ำประปา

Abstract

This research aims to 1. study the guidelines for developing the public park in the middle of the Leng Siu Reservoir, 2. to analyze the problems and obstacles in the development of the public park in the center of the Leng Siu Angle, and 3. to suggest ways to solve problems and obstacles. Development of an island park in the middle of Leng Siu Angkor This research method was analyzed through qualitative research using in-depth interviews from a sample group. Which consists of 6 target groups : 1. Mayor 2. Municipal Council President 3. Municipal Council members 4. Municipality Permanent Secretary 5. Municipality officials and 6. Citizens. The results of the study of the guidelines for the development of the park in the middle of the Leng Siu Reservoir found that Kuchinarai Municipality has developed the park in various aspects. such as the sports field or exercise area Source of water for nourishing trees The drainage system of the park, the bathroom side, the electrical lighting side, Drink sales point and the parking side.

Keywords : Role; community leader; village fund

บทนำ

น้ำเป็นสิ่งสำคัญกับการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตทั้งหมดที่อยู่บนโลกมนุษย์มีความต้องการการใช้น้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะน้ำที่มนุษย์เราใช้ดื่มกินต้องเป็นน้ำที่สะอาดปราศจากเชื้อโรค ดังนั้น การจัดหาน้ำดื่มเพื่ออุปโภคและบริโภคนั้นจึงมีความสำคัญมาก ซึ่งการประปาส่วนภูมิภาคมุ่งปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์อยู่เสมอ โดยได้ดำเนินการ “โครงการน้ำประปาดื่มได้” เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุ 72 พรรษา เมื่อปีพ.ศ. 2542 ซึ่งการประปาส่วนภูมิภาคได้ประสานความร่วมมือกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพน้ำประปาให้มีความสะอาดจนสามารถใช้บริโภคได้โดยตรงจากก๊อกอันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีน้ำสะอาดไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภค ในราคาไม่แพง เพียงลิตรละ 1 สตางค์เท่านั้น นอกจากนี้โครงการน้ำประปาดื่มได้ยังเป็นส่วนหนึ่งในแผนเพิ่มประสิทธิภาพกิจการประปาของการประปาส่วนภูมิภาคเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้รองรับกับระบบการดำเนินงานเชิงธุรกิจที่จะมีขึ้นในอนาคตอันใกล้ (กรมอนามัย, 2566: ออนไลน์)

การบริหารจัดการน้ำในประเทศไทยได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในยุคแรกเป็นการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภค ต่อมาเพื่อการคมนาคม ระบบชลประทาน การประปา อุตสาหกรรม พลังงานและท่องเที่ยว ตลอดจนการรักษาระบบนิเวศ ซึ่งขยายและเปลี่ยนแปลงตามการเจริญเติบโตของสภาพเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ (โสภณ ชมชาญ และคณะ, 2559: ออนไลน์)

ในการบริหารจัดการน้ำมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบทั้งในระดับชาติ กลุ่มน้ำ และระดับท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาสำคัญเกี่ยวกับน้ำอยู่ 3 ประการ ได้แก่ ปัญหาภัยแล้ง อุทกภัย และคุณภาพน้ำ ในการแก้ไขปัญหาที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จและขาดเอกภาพ เนื่องจากหลายหน่วยงานอยู่ภายใต้หลาย

กระทรวงและมีกฎหมายเฉพาะ ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาที่ยังขาดประสิทธิภาพและสร้างความเสียหายต่อประเทศมูลค่ามหาศาล ดังเช่น เหตุการณ์มหาอุทกภัย ปีพ.ศ. 2554 (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560) ภาครัฐมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาโดยการกำหนดนโยบายบริหารจัดการน้ำ จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำ ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการน้ำ แต่เนื่องจากความสลับซับซ้อนของสภาพปัญหาน้ำ แปรเปลี่ยนตลอดเวลาส่งผลให้การแก้ไขปัญหาไม่ครอบคลุมได้ทุกปัจจัย จึงทำให้การแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำยังไม่ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน (คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, 2558)

จากข้อมูลเบื้องต้นพบว่าเมื่อนายเทพพร จำปานวน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอาจสามารถ เข้ามารับตำแหน่ง จึงได้มีการฟื้นฟูสภาพโรงผลิตน้ำประปา จากน้ำประปาที่มีสีแดงขุ่นไม่สามารถนำมาใช้อุปโภคบริโภคได้ จึงได้ยกระดับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพน้ำประปาให้สามารถใช้เพื่อการบริโภคได้ ซึ่งปัจจุบันมีผลทดสอบคุณภาพน้ำจากห้องปฏิบัติการกลางยืนยันว่าคุณภาพน้ำประปาของเทศบาลตำบลอาจสามารถนำมาบริโภคได้อย่างปลอดภัย ผลการตรวจน้ำประปาของเทศบาลตำบลอาจสามารถ ผ่านมาตรฐานน้ำประปาดื่มได้ และได้รับรองมาตรฐานน้ำประปาดื่มอย่างเป็นทางการจากกรมอนามัย สาธารณสุข (สำนักงานเทศบาลตำบลอาจสามารถ, 2566)

จากประเด็นที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อยกระดับน้ำประปาให้สามารถใช้เพื่อการบริโภคได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

คัดเลือกด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ได้แก่ 1.1 นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน 1.2 สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 6 คน 1.3 เจ้าหน้าที่เทศบาล จำนวน 3 คน 1.4 ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน และ 1.5 ประชาชน จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 19 คน

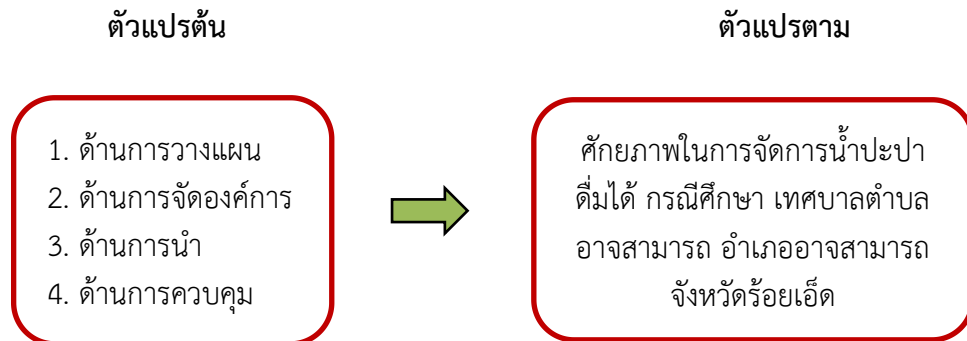
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะทำการศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นการวิจัย ดังนี้คือ

- 2.1 ประเด็นศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้
- 2.2 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้
- 2.3 ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้

3. กรอบการวิเคราะห์การวิจัย

กรอบการวิเคราะห์วิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยจึงใช้กรอบการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการบริหารจัดการ โดยเขียนให้เป็นภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 : กรอบการวิเคราะห์การวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อทำให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ นอกจากนี้ผลจากการสัมภาษณ์ก็นำมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้ผลของการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการจัดการศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด” มีผลการวิจัยประเด็นที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. ศักยภาพในการจัดการศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นศักยภาพในการจัดการศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการวางแผน” พบว่า พื้นที่หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ชาวบ้านในเขตเทศบาลตำบลอาจสามารถจะมีการใช้น้ำประปา เพราะน้ำเป็นสิ่งสำคัญกับการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตที่อยู่บนโลก มนุษย์มีความต้องการการใช้น้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะน้ำที่มนุษย์เราใช้ดื่มกิน ต้องเป็นน้ำที่สะอาดปราศจากเชื้อโรค ดังนั้น การจัดหาน้ำดื่มเพื่ออุปโภคและบริโภคนั้นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังนั้น นายเทพพร จำปานวน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอาจสามารถ เข้ามารับตำแหน่ง จึงได้มีการฟื้นฟูสภาพโรงผลิตน้ำประปา จากน้ำประปาที่มีสีแดงขุ่น ไม่สามารถนำมาใช้อุปโภคบริโภคได้ ต่อมาในปัจจุบันจึงได้มีการผลิตน้ำประปาให้สามารถอุปโภคและบริโภคได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กรมอนามัยได้ตรวจสอบและกำหนดไว้

ประเด็นศักยภาพในการจัดการศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการจัดการ” พบว่า การจัดการเพื่อให้โครงสร้างของกลุ่มคนและกลุ่มตำแหน่งต่าง ๆ ที่จะไปรองรับกับแผนงานที่กำหนดไว้แต่แรก และเป็นโครงสร้างที่จัดขึ้นเพื่อประสานให้ทุกฝ่ายเข้าใจได้ดีช่วยลดความซ้ำซ้อนผู้บริหารจึงจำเป็นต้องจัดการองค์การให้มีลักษณะที่สมดุลเพื่อประโยชน์ขององค์การ

ประเด็นศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการนำ” พบว่า ผู้นำหรือการนำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การทั้งนี้เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ปัญหาที่เป็นส่วนที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปตรงที่ว่า ผู้นำทำอะไรหรือมีวิธีการนำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถและพยายามที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยความเต็มใจ

ประเด็นศักยภาพในการจัดการศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการควบคุม” พบว่า การตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้หรือไม่และปฏิบัติงานนั้นมีมาตรฐานในการทำงานหรือไม่วัตถุประสงค์ของการควบคุม การควบคุมช่วยสร้างมาตรฐานของงานในองค์กร ช่วยสร้างมาตรฐานในการควบคุม การควบคุมมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบวิธีการทำงานของพนักงานให้สามารถรักษาคุณภาพของผลผลิตให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของงาน และยังสามารถใช้ในการประเมินผลและการปฏิบัติงานของพนักงานด้วย

2. ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอกาบัง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการวางแผน” พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนในช่วงการเริ่มทำโครงการแรก ๆ ก็มีการเตรียมการหรือวางแผนไว้อยู่แล้วแต่ก็พบปัญหาในด้านงบประมาณ และบุคลากรไม่เพียงพอต่อการผลิตน้ำประปาดื่มได้ เพราะยังขาดผู้ที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้หรือมาเป็นที่ปรึกษาให้กับเจ้าหน้าที่และยังขาดเครื่องมือในการที่จะผลิตน้ำประปาให้ดื่มได้อีกด้วย เพราะน้ำดิบที่สูบน้ำนั้นมีความขุ่นและอาจจะมีตะกอนหรือสิ่งปนเปื้อนตกค้างอยู่ในน้ำ

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการจัดการ” พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดองค์การกลุ่มในช่วงแรก ๆ มีบุคลากรส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการที่จะผลิตน้ำประปา และยังขาดเจ้าหน้าที่ในการที่จะดูแลเกี่ยวกับระบบของการผลิตในทุกขั้นตอน เพราะยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการนำ” พบว่า องค์กรหรือหน่วยงานทุกที่จะต้องมีความรู้ เพราะถ้าหากไม่มีผู้นำก็อาจจะไม่มีผู้ตาม ดังนั้นบทบาทอันยิ่งใหญ่ของผู้นำองค์กรในวันนี้จึงเปลี่ยนไป ที่ไม่เพียงมุ่งให้คนทำงานตามเป้าหมายตามบทบาทที่ต้องรับผิดชอบหรือเพียงเสริมทักษะที่จำเป็นกับการทำงานเท่านั้นเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่องค์กรวางไว้ การเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นการที่คนทำงานร่วมกันยอมรับนั้นก็ต้องมีการกระทำให้บุคคลอื่นได้เห็น และยอมรับในความสามารถของตัวผู้นำเอง ซึ่งปัญหาและอุปสรรคของผู้บริหารมีทุกงานขึ้นอยู่กับผู้บริหารจะสามารถจัดการได้อย่างไร จะต้องมีการร่วมมือกับหน่วยงานข้างนอกและผู้ตามในหน่วยงานทุกคนจะต้องมีองค์ความรู้ที่ปรึกษา เพื่อที่จะได้มา

ผลิตน้ำประปาดื่มได้ จัดหาบุคลากรเพื่อให้มาปรึกษา จะต้องมีการมีเครือข่าย เพราะถ้าหากไม่มีเครือข่าย หรือทีมงานงานนั้นก็คงอาจจะไม่สำเร็จตามเป้าหมายได้

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการควบคุม” พบว่า การควบคุมภายในบุคลากรในหน่วยงานของเทศบาลตำบลอาจสามารถ ในด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับการผลิตน้ำประปาดื่มได้ การทำงานของเจ้าหน้าที่หรือพนักงานในหน่วยงาน ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคที่ได้พบเจอในหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือในหน่วยงาน บุคลากรที่ขาดแคลน ปัญหาหน้าที่มีสีขุ่นในช่วงหน้าฝนซึ่งอาจจะควบคุมได้ยากหรือปัญหาเกี่ยวกับการผลิตน้ำประปา ซึ่งจะมีการติดตามงานจากผู้นำหรือผู้ที่สั่งงานไปอาจจะต้องตรวจสอบความเคลื่อนไหวของงานด้วย

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการวางแผน” พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผนในการจัดการน้ำประปาดื่มได้โดยการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนของน้ำประปาเรื่องน้ำขุ่น น้ำไม่ไหลมีการติดตั้งเซ็นเซอร์เพื่อที่จะตรวจจับความขุ่นของน้ำตามจุดต่าง ๆ เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาได้ทันทันที หรือมีการสร้างคิวอาร์โค้ดไปติดตามหน้าบ้านของชาวบ้านทุกหลังสามารถสแกนคิวอาร์โค้ดเพื่อที่จะได้แจ้งปัญหาได้แบบรวดเร็วโดยไม่ต้องเดินทางไปแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เทศบาลให้เสียเวลา เจ้าหน้าที่ก็จะได้ทราบถึงปัญหาที่ประชาชนที่แจ้งเข้าไปได้รวดเร็วแล้วสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการจัดการ” พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดการองค์การก็พบว่า ปัญหาเจ้าหน้าที่ในองค์กรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิต หรือขาดเจ้าหน้าที่ที่จะดูแลเกี่ยวกับระบบน้ำประปา นายกเทศมนตรีจึงได้มีการแก้ไขปัญหาคือนำเอาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาจัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคนเพื่อให้เข้าใจกับระบบการผลิตน้ำประปาดื่มได้ และหาเจ้าหน้าที่มาเพิ่มเพื่อที่จะได้ดูแลระบบน้ำได้อย่างมีคุณภาพที่สุด

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการนำ” พบว่า การนำ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในด้านขององค์กร และวิสาหกิจชุมชนก็มีความสำคัญเช่นเดียวกันเมื่อเกิดอุปสรรคที่ต้องการหาแนวทางแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นการปรึกษาของสมาชิกในกลุ่มและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ซึ่งศักยภาพของกลุ่มสามารถพัฒนาต่อไปได้โดยมีผู้นำเป็นผู้ประสานงานต่าง ๆ โดยการที่จะเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น การที่จะทำให้สมาชิกยอมรับนั้นก็ต้องมีการกระทำให้บุคคลอื่นได้เห็น และมีการยอมรับของบุคลากรในความสามารถ ซึ่งการแก้ปัญหาและอุปสรรคของผู้บริหารของเทศบาลตำบลอาจสามารถมีการร่วมมือกับหน่วยงานข้างนอกและผู้ตามในหน่วยงาน ได้มีการจัดอบรมให้ทุกคนองค์ความรู้ เพื่อที่จะมาผลิตน้ำประปาดื่มได้และมีทีมงาน หรือบุคลากรเพื่อให้มาปรึกษาจะต้องมีเครือข่าย เพราะถ้าหากไม่มีเครือข่ายหรือทีมงานงานนั้นก็คงอาจจะไม่สำเร็จตามเป้าหมายได้

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ “ด้านการควบคุม” พบว่า การตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้หรือไม่ และการปฏิบัติงานนั้นมีมาตรฐานในการทำงานหรือไม่ วัตถุประสงค์ของการควบคุม การควบคุมช่วยสร้างมาตรฐานของงานในองค์กร ช่วยสร้างมาตรฐานในการควบคุม การควบคุมมีวัตถุประสงค์

เพื่อตรวจสอบวิธีการทำงานของพนักงานให้สามารถรักษาคุณภาพของผลผลิตให้ได้มาตรฐาน เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของงานโดยการควบคุมภายในหน่วยงานของเทศบาลตำบลอาจสามารถในด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับการผลิตน้ำประปาดื่มได้ การทำงานของเจ้าหน้าที่หรือพนักงานในหน่วยงาน ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคที่ได้พบเจอในหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นหาเกี่ยวกับเครื่องมือในหน่วยงาน บุคลากรที่ขาดแคลน หรือปัญหาเกี่ยวกับการผลิตน้ำประปาดื่มได้ ซึ่งจะมีการแก้ปัญหาคือผู้นำหรือผู้ที่สั่งงานไปอาจจะต้องตรวจสอบความเคลื่อนไหวของงานด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด” มีข้อค้นพบที่น่าสนใจการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการวางแผน กล่าวคือ ผู้นำที่ดีต้องมาจากการเลือกตั้ง และผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถในหลาย ๆ ด้านมีความสามารถในการดูแลและปกป้องประชาชนในหมู่บ้านให้มีความสุข และพร้อมช่วยเหลือประชาชนในเวลาที่มีปัญหา ผู้นำที่ดีต้องรู้จักสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้าน เพื่อบริหารงานให้ตรงกับความสามารถ และมีความสามารถในการทำในสิ่งที่ตนเองหาเสียใจและให้คำมั่นสัญญากับประชาชนได้ผู้นำควรต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงออกถึงความคิดเห็น เพื่อที่จะได้ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันผู้นำต้องมีความฉลาดในการจัดหางบประมาณ และแก้ไขปัญหาได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สัมมา รัตนธัญ (2553) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลในการจูงใจและปฏิสัมพันธ์ให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจ และมุ่งมั่นในอุดมการณ์ขององค์กรเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประเด็นศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการจัดองค์การ ที่บุคคลเข้าใจกล่าวคือ ผู้นำต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ได้ปฏิบัติตาม ประการณาดิษฐ์คนอื่นเมื่อเวลามีปัญหาผู้นำต้องยึดถือความถูกต้อง ให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนอยู่เสมอ ผู้นำต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในระบบที่จะผลิตน้ำประปาดื่มได้ และให้ความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาให้ชุมชนมีความน่าอยู่และมีประสิทธิภาพมากที่สุด ที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รู้จักมากเกี่ยวกับการผลิตน้ำประปายิ่งขึ้นเพื่อให้ผู้คนสนใจมากยิ่งขึ้น เพราะว่าการผลิตน้ำประปาดื่มได้เป็นที่น่าสนใจ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิเชียร วิทย์อุดม (2553) ที่กล่าวไว้ว่า บุคคลที่ได้รับการยอมรับหรือยกย่องให้เป็นผู้นำและเป็นผู้มีความสามารถที่เกิดจากตัวของตนเอง จนเป็นที่ยอมรับหรือยกย่องของกลุ่มให้เป็นผู้นำและนำทีมไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ประเด็นศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการนำ กล่าวคือ การที่จะเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นการที่จะทำให้สมาชิกยอมรับนั้นก็ต้องมีการกระทำที่บุคคลอื่นได้เห็น และยอมรับในความสามารถ ตั้งแต่เริ่มโครงการนี้มาเลยไม่ว่าจะมีปัญหาเรื่องเล็กหรือใหญ่ก็สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งผู้นำของเทศบาลและชุมชนก็ได้ปฏิบัติตามให้เห็นแล้วว่าสามารถเป็นผู้นำได้ดี ยกตัวอย่างเช่น การวางแผนการทำงาน มีการอบรมและจัดโครงการเพื่อเสริมทักษะการทำงานให้กับพนักงานและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน

เปิดเผยงบประมาณและรายละเอียดที่ใช้ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการจัดการบริหารองค์การ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นการใช้อิทธิพลของบุคคล หรือตำแหน่งให้ผู้อื่นยอมรับ และปฏิบัติตามเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่มที่กำหนดไว้ หรือหมายถึงอิทธิพลระหว่างกลุ่ม

ประเด็นศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการควบคุม กล่าวคือ มีการวางแผนกระบวนการทำงานก่อนที่จะลงมือทำ มีการกำหนดกรอบระยะเวลามีการแบ่งงานและกระจายงานตามความเหมาะสมและตามความสามารถของแต่ละบุคคล มีการอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ มีการติดตามการทำงานเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นายกก็จะทำการแก้ไขปัญหาเพื่อให้สมาชิกพร้อมทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อทำงานให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร อาวะกุล (2540) ที่กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมควรชัดเจนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพราะแต่ละกิจกรรมจะคาดหวังให้ ผู้รับการฝึกอบรมทำอะไรได้บ้างภายใต้การเรียนรู้ที่ใช้ฝึกอบรม และเกณฑ์มาตรฐานแสดงถึงระดับความสามารถของผู้เข้ารับการอบรม จุดมุ่งหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็คือ การก่อในสิ่งแวดล้อมในองค์การที่มีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการวางแผนกล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนปัญหาด้านงบประมาณ และบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อการผลิตน้ำประปาดื่มได้ เพราะยังขาดผู้ที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้หรือมาเป็นที่ปรึกษาให้กับเจ้าหน้าที่และยังขาดเครื่องมือในการที่จะผลิตน้ำประปาให้ดื่มได้อีกด้วย เพราะน้ำดิบที่สูบน้ำมามีความขุ่นและอาจจะมีตะกอนหรือสิ่งปนเปื้อนตกค้างอยู่ในน้ำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ พัทธสิริ ชมพูคำ (2552) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการ คือ การดำเนินดำเนินการในการวางแผนตัดสินใจการจัดการองค์การการนำ และการควบคุมทรัพยากรพื้นฐานขององค์การได้แก่ ทรัพยากรการเงินสินทรัพย์ ถาวร ข้อมูล และทรัพยากรมนุษย์เพื่อช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการจัดองค์การกล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดองค์การกลุ่มในช่วงแรก ๆ มีบุคลากรส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการที่จะผลิตน้ำประปา และยังขาดเจ้าหน้าที่ในการที่จะดูแลเกี่ยวกับระบบของการผลิตในทุกขั้นตอน เพราะยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของศักยภาพของ สุกัลยา กรรณสมบัติ (2543) ที่กล่าวไว้ว่า ความพร้อมของสิ่งต่าง ๆ ที่จะแสดงพลังอำนาจ หรือความสามารถในการกระทำการต่าง ๆ ในการกระทำให้สิ่งหนึ่งให้เกิดการพัฒนา และบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการนำ กล่าวคือ องค์การหรือหน่วยงานทุกที่จะต้องมีความรู้ เพราะถ้าหากไม่มีผู้นำก็อาจจะไม่มีผู้ตาม ดังนั้น บทบาทอันยิ่งใหญ่ของผู้นำองค์การในวันนี้จึงเปลี่ยนไป ที่ไม่เพียงมุ่งให้คนทำงานตามเป้าหมายตามบทบาทที่ต้องรับผิดชอบ หรือเพียงเสริมทักษะที่จำเป็นกับการทำงานหน้างานเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่องค์การวางไว้ การเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น

การที่ทำให้คนที่ทำงานร่วมกันยอมรับนั้นก็ต้องมีการกระทำให้บุคคลอื่นได้เห็น และยอมรับในความสามารถของตัวผู้ตนเอง ซึ่งปัญหาและอุปสรรคของผู้บริหารมีทุกงานขึ้นอยู่กับผู้บริหารจะสามารถจัดการได้อย่างไร จะต้องมีการร่วมมือกับหน่วยงานข้างนอกและผู้ตามในหน่วยงาน ทุกคนจะต้องมีองค์ความรู้ที่ปรึกษา เพื่อที่จะได้มาผลิตน้ำประปาให้สามารถดื่มได้ จะต้องมีการมีทีมงานหาบุคลากรเพื่อให้มาปรึกษาจะต้องมีภาคีเครือข่าย เพราะถ้าหากไม่มีเครือข่ายหรือทีมงานงานนั้นก็จะไม่สำเร็จตามเป้าหมายได้ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลาวรรณ รพีพิศาล (2550) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อองค์การได้ทำการคัดเลือกบุคลากรตามกระบวนการที่ถูกต้องและเป็นธรรมแล้วก็จะได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมตามความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน และในขั้นนี้ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ชักจูงให้บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติงานอย่างเต็มที่การชักนำหรือสั่งการถือว่าเป็นงานที่ต้องใช้ศิลปะค่อนข้างสูงที่จะทำให้ผู้บังคับบัญชาร่วมมือด้วยความเต็มใจ ดังนั้นในการชักนำอาจจะใช้วิธีการออกคำสั่งแบบขอร้องให้คำแนะนำ โดยจะไม่ใช้วิธีการบังคับอย่างเด็ดขาด

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการควบคุม กล่าวคือการควบคุมภายในหน่วยงานของเทศบาลตำบลอาจสามารถในด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับการผลิตน้ำประปาดื่มได้ การทำงานของเจ้าหน้าที่หรือพนักงานในหน่วยงาน ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคที่ได้พบเจอในหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือในหน่วยงาน บุคลากรที่ขาดแคลน ปัญหาน้ำที่มีสีขุ่นในช่วงหน้าฝนซึ่งอาจจะควบคุมได้ยากหรือปัญหาเกี่ยวกับการผลิตน้ำประปาดื่มได้ ซึ่งจะมีการติดตามงานจากผู้นำหรือผู้ที่ส่งงานไปอาจจะต้องตรวจสอบความเคลื่อนไหวของงานด้วย จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลาวรรณ รพีพิศาล (2550) ที่กล่าวไว้ว่า การควบคุมเป็นงานขั้นสุดท้ายของกระบวนการจัดการที่คอยดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานของบุคลากรแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร งานคืบหน้าไปถึงไหน มีปัญหาอุปสรรคอะไรเกิดขึ้น ซึ่งวิธีการควบคุมนั้นผู้บริหารอาจจะใช้วิธีการสังเกตการณ์ปฏิบัติงานด้วยตนเอง หรือการตรวจสอบผลงานตามขั้นตอน ซึ่งแล้วแต่ความเหมาะสมที่สำคัญคืออย่าให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกที่กำลังถูกจับผิด หลังจากนั้นจะนำผลที่ได้จากการดูแลควบคุมมาดำเนินการแก้ไขต่อไป

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการวางแผนกล่าวคือแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผนในการจัดการน้ำประปาดื่มได้โดยการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนของน้ำประปาเรื่องน้ำขุ่น น้ำไม่ไหลมีการติดตั้งเซ็นเซอร์เพื่อที่จะตรวจจับความขุ่นของน้ำตามจุดต่าง ๆ เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหานั้นได้ทันที หรือมีการสร้างคิวอาร์โค้ดไปติดตามหน้าบ้านของชาวบ้านทุกหลังสามารถสแกนคิวอาร์โค้ดเพื่อที่จะได้แจ้งปัญหาได้แบบรวดเร็วโดยไม่ต้องเดินทางไปแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เทศบาลให้เสียเวลา เจ้าหน้าที่ก็จะทราบปัญหาที่ประชาชนที่แจ้งเข้าไปได้รวดเร็วแล้วสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ทันทีจากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ทองใบ สุตขาริ (2543) ที่กล่าวไว้ว่า การมุ่งใจในการทำงานตามวิธีการของมนุษยสัมพันธ์ให้ความสำคัญกับบทบาทของกระบวนการทางสังคม ในการทำงานฐานคหิตฤษฎีมุขสัมพันธ์ เชื่อว่าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ต้องการที่จะมีความรู้สึกว่าเขาเป็นผู้ที่มีประโยชน์และเป็นผู้ที่มีความสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความต้องการทางสังคมมีความสำคัญยิ่งในการจูงใจให้พนักงานทำงาน มากกว่าที่จะได้ใช้เงินเป็นปัจจัยจูงใจ

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการจัดองค์การ กล่าวคือ แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะอุปสรรคด้านการจัดการองค์การก็พบว่าปัญหาเจ้าหน้าที่ในองค์กรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิต หรือขาดเจ้าหน้าที่ที่จะดูแลเกี่ยวกับระบบน้ำประปาท่านนายกจึงได้มีการแก้ไขปัญหาคือโดยนำเอาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาจัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคนเพื่อที่จะให้เข้าใจกับระบบการผลิตน้ำประปา และหาเจ้าหน้าที่มาเพิ่มเพื่อที่จะได้ดูแลระบบน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดจากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด บางโม (2542) ที่กล่าวว่า "การจัดการมิใช่เป็นการทำงานเพื่อให้งานเสร็จสิ้นไป แต่เพียงอย่างเดียวในภาวะปัจจุบัน ซึ่งวิทยาการก้าวหน้าการจัดการจึงจำเป็นต้องใช้หลักวิชาการเข้ามาช่วยมิใช่ประสบการณ์แต่เพียงอย่างเดียว การศึกษาวิชาการจัดการมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับงานย่อมจะเกิดคุณค่าหลาย"

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ ด้านการนำ กล่าวคือการนำ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในด้านขององค์กร และวิสาหกิจ ชุมชนก็มีความสำคัญเช่นเดียวกันเมื่อเกิดอุปสรรคขึ้นก็ต้องหาแนวทางแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นการปรึกษาของสมาชิกในกลุ่ม และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ซึ่งศักยภาพของกลุ่มสามารถพัฒนาต่อไปได้โดยมีผู้นำเป็นผู้ประสานงานต่าง ๆ โดยการที่จะเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นการที่ทำให้สมาชิกยอมรับนั้นก็ต้องมีการกระทำให้บุคคลอื่นได้เห็น และมีการยอมรับของบุคลากรในความสามารถ ซึ่งการแก้ปัญหาลักษณะอุปสรรคของผู้บริหารของเทศบาลตำบลอาจสามารถร่วมมือกับหน่วยงานข้างนอกและผู้ตามในหน่วยงานได้มีการจัดอบรมให้ทุกคนองค์ความรู้ที่ปรึกษา เพื่อที่จะได้มาผลิตน้ำประปาให้สามารถดื่มได้ และมีทีมงานหรือบุคลากรเพื่อให้มาปรึกษา จะต้องมีการฝึกอบรม เพราะถ้าหากไม่มีเครือข่ายหรือทีมงานนั้นก็คงอาจจะไม่สำเร็จตามเป้าหมายได้ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เขียวอิง และคณะ (2539) ที่กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นการเปิดทางไปสู่ความทันสมัย (modernization) ทรัพยากรมนุษย์สามารถพัฒนาได้หลายแนวทางด้วยกัน ทางที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือการศึกษารูปแบบทางการ (formal education) แนวทางที่สองทรัพยากรมนุษย์พัฒนาได้ด้วยการปฏิบัติโดยผ่านโปรแกรมการฝึกอบรมต่าง ๆ ที่เป็นทางการในสถาบันวิชาชีพ และการศึกษาผู้ใหญ่ตลอดจนกลุ่มศาสนา กลุ่มสังคม กลุ่มการเมือง และวัฒนธรรม แนวทางที่สาม คือ การพัฒนาตนเอง (self development) ด้วยการที่แต่ละคนแสวงหาความรู้ทักษะหรือความสามารถให้สูงขึ้น โดยอาศัยการเตรียมการในความคิดริเริ่มของตนเอง ด้วยการอ่าน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้จากการติดต่อสื่อสารที่เป็นทางการ เป็นต้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นที่ประจักษ์ว่ามี ส่วนสำคัญยิ่งในการทำให้บรรลุ ถึงอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นในขณะเดียวกัน กระบวนการของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้หรือการถ่ายโอน เทคโนโลยี และการลงทุนของต่างประเทศโดยตรงย่อมมีอิทธิพลต่อการก้าวไปของการพัฒนา

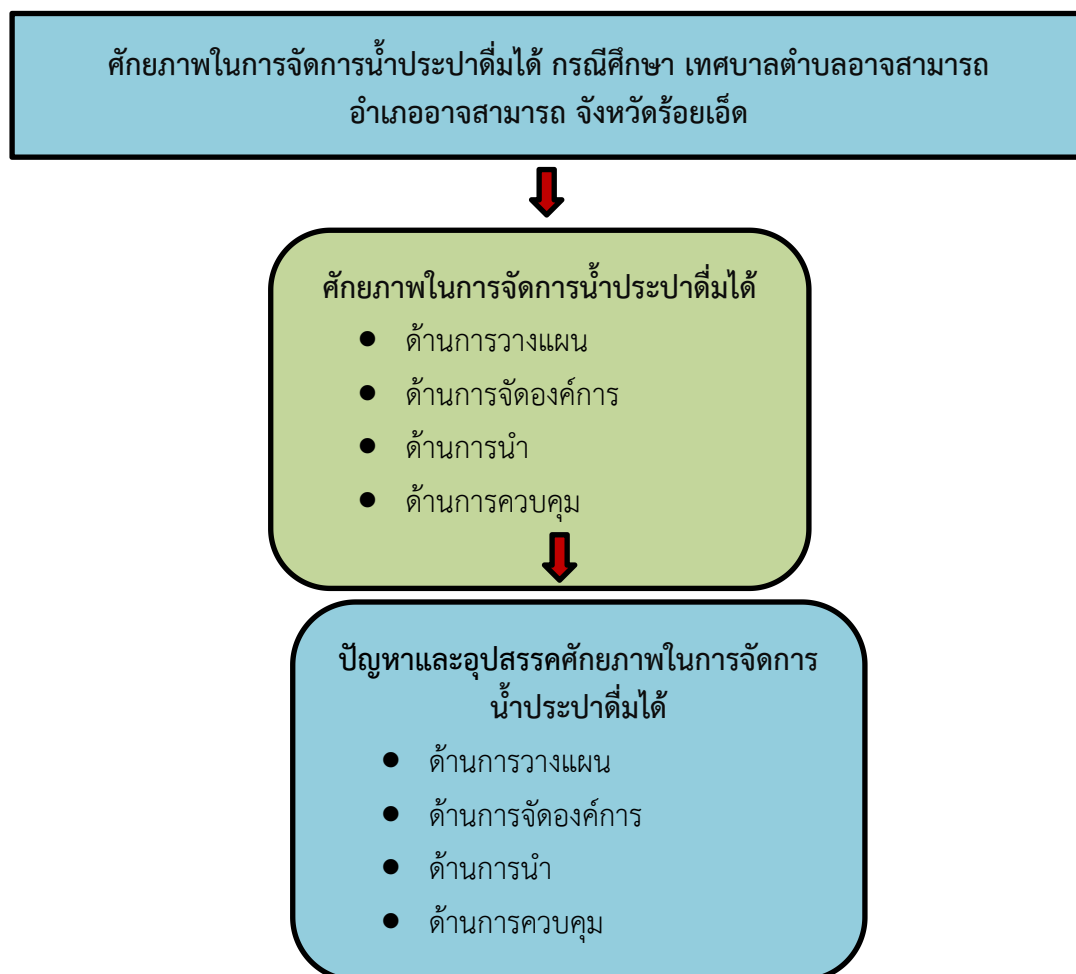
ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการควบคุม กล่าวคือ การควบคุม หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้หรือไม่ และการปฏิบัติงานนั้นมีมาตรฐานในการทำงานหรือไม่ วัตถุประสงค์ของการควบคุม การควบคุมช่วยสร้างมาตรฐานของงานในองค์กร ช่วยสร้างมาตรฐานในการควบคุม การควบคุมมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบวิธีการทำงานของพนักงานให้สามารถรักษาคุณภาพ

ของผลผลิตให้ได้มาตรฐาน เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของงานโดยการควบคุมภายในหน่วยงานของเทศบาลตำบลอาจสามารถในด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับการผลิตน้ำประปาดื่มได้ การทำงานของเจ้าหน้าที่หรือพนักงานในหน่วยงาน ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคที่ได้พบเจอในหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือในหน่วยงาน บุคลากรที่ขาดแคลน หรือปัญหาเกี่ยวกับการผลิตน้ำประปาดื่มได้ ซึ่งจะมีการแก้ปัญหาคือผู้นำหรือผู้ที่สั่งงานไปอาจจะต้องตรวจสอบความเคลื่อนไหวของงานด้วย จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลาวรรณ รพีพิศล (2550) ที่กล่าวไว้ว่าการควบคุม เป็นงานขั้นสุดท้ายของกระบวนการจัดการที่คอยดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานของบุคลากรแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร งานสืบหน้าไปถึงไหน มีปัญหาอุปสรรคอะไรเกิดขึ้น ซึ่งวิธีการควบคุมนั้นผู้บริหารอาจจะใช้วิธีการสังเกตการณ์ปฏิบัติงานด้วยตนเอง หรือการตรวจสอบผลงานตามขั้นตอน ซึ่งแล้วแต่ความเหมาะสมที่สำคัญคืออย่าให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกที่กำลังถูกจับผิด หลังจากนั้นจะนำผลที่ได้จากการดูแลควบคุมมาดำเนินการแก้ไขต่อไป

ข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้เขียนมีข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่ที่ควรนำเสนอในประเด็นสำคัญดังนี้ คือ

แนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรค
ศักยภาพในการจัดการน้ำประปาดื่มได้

- ด้านการวางแผน
- ด้านการจัดองค์การ
- ด้านการนำ
- ด้านการควบคุม

ภาพที่ 1 : องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้นำควรจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อนร่วมงาน โดยเฉพาะงานปฏิบัติงานทางราชการ ควรเพิ่มการทำงานให้ดีกว่าเดิม และมีการตัดสินใจมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปกครองหรือการกระจายงาน

1.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาไม่ว่าจะเป็น การตัดสินใจด้านการปกครองหรือสั่งการให้เด็ดขาด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาศักยภาพของน้ำประปาดื่มได้ และการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้กับบุคลากร

2.2 ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับพัฒนาการจัดการที่เท่าทันเทคโนโลยีที่มีปัจจัยที่ส่งผลต่อคนในชุมชนให้มีการพัฒนายิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. (2542). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทองใบ สุดชาติ. (2543). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. คณะวิทยาการจัดการ. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

วิลาวรรณ ทรัพย์พิศาล. (2550). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์วิจิตรหัตถกรรม.

วิจิตร อวาทกุล. (2540). *การฝึกอบรม : คู่มือการฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิเชียร วิทย์อดม . (2553). *ภาวะผู้นำ Leadership*. กรุงเทพฯ ฯ : ธนัธการพิมพ์.

พัชสิรี ชมพุดำ. (2552). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ ฯ : แมคกรอ-ฮิล.

- สัมมา รัตนธัย. (2553). *ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : ข้าวฟ่าง.
- สมคิดบางโม. (2542). *องค์การและการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ ฯ : วิทย์พัฒน์.
- สุกัลยา กรรณสมบัติ. (2543). *ศักยภาพของมัธยมศึกษาต่อการเป็นผู้นำในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*.
กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). *ภาวะผู้นำ*. ในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติการ
บริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 - 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
Development of a Procurement Tracking System Using the
Google Sheets Application: Chaiyaphum Rajabhat University

เปรมฤดี ปลื้มเชื้อ

Premruedee Pluemchua

งานพัสดุ กองกลาง สำนักงานอธิการบดี

Office of Contracting and Procurement, General Affairs Division: Chaiyaphum Rajabhat University

Corresponding Author Email: Premruedee.plum@cpru.ac.th

Received 15/10/2024 | Revised 25/03/2025 | Accepted 22/03/2025

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การพัฒนาติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ 2) ประเมินคุณภาพของระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ 3) ประเมินประสิทธิภาพการใช้ระบบ ติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านงานพัสดุ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน กูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ แบบประเมินคุณภาพของระบบและแบบประเมินประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า 1) ในการพัฒนาระบบ ได้จัดทำระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน กูเกิลชีต : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผ่านกูเกิลชีต ที่เป็นเครื่องมือในการสร้างและแก้ไขสเปรดชีตออนไลน์ที่พัฒนาโดยกูเกิล ซึ่งใช้งานผ่านเว็บเบราว์เซอร์หรือแอปพลิเคชันได้ 2) ผลการประเมินคุณภาพระบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$, S.D.= 0.01) 3) ผลการวิเคราะห์และประเมินประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.01)

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง; กูเกิลชีต ; มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Abstract

The objectives of this research are: 1) to develop a procurement tracking system using Google Sheets application at Chaiyaphum Rajabhat University, 2) to evaluate the quality of the procurement tracking system using Google Sheets application at Chaiyaphum Rajabhat University, and 3) to evaluate the efficiency of using the procurement tracking system with Google Sheets application at Chaiyaphum Rajabhat University. The sample group consisted of 30 personnel working in procurement at Chaiyaphum Rajabhat University, selected through purposive sampling. The research tools

included the procurement tracking system using Google Sheets application at Chaiyaphum Rajabhat University, a system quality evaluation form, and a technology usage efficiency evaluation form. The research findings revealed that: 1) In system development, a procurement tracking system was created using Google Sheets application at Chaiyaphum Rajabhat University through Google Sheets, which is a tool for creating and editing online spreadsheets developed by Google that can be used via web browsers or applications. 2) The system quality evaluation results were at a high level. ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.01) and 3) The efficiency evaluation was also rated at a high level ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.01).

Keywords: Development of Procurement Tracking System; Google Sheets;
Chaiyaphum Rajabhat University

บทนำ

ระบบจัดซื้อจัดจ้างมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐการจัดซื้อจัดจ้างเป็นส่วนหนึ่งของวงจรการบริหารงานพัสดุโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งวัสดุ ครุภัณฑ์ที่ต้องการเพื่อประกอบการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ให้เป็นไปตามวิธีการตามพระราชบัญญัติ จัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ประกาศกฎกระทรวง ซึ่งระเบียบด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของส่วนราชการได้มีการวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องภายใต้นโยบายส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ โดยให้มีการปรับปรุงและจัดให้มีกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้าง (กิตติมา ศรีสิงห์, 2561) การควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรการมีขั้นตอนและวิธีการควบคุมที่ดีจะช่วยให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง การบริหารสัญญา และมีการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสนับสนุนและสนองความต้องการในการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยการจัดซื้อจัดจ้างต้องมีการปฏิบัติตาม ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด เพื่อความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม (เฉลิมชัย อุทการ, 2567) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษามีภารกิจหลัก คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ การบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งรวมของวิทยาการหลายแขนง และเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการที่มีความรู้ ความสามารถจำนวนมาก โดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือมหาวิทยาลัยนั้นมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 โดยให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาความรู้ จัดการเรียนการสอน การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม ตลอดจนการ ปฏิบัติหน้าที่พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด สามารถ

ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกได้ (ชัยณรงค์ สิริพรปริดา และคณะ, 2022)

Google Sheets เป็นเครื่องมือที่พัฒนาโดย Google ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างและแก้ไขสเปรดชีตออนไลน์ได้แบบเรียลไทม์ รองรับการทำงานร่วมกันหลายคนผ่านระบบคลาวด์ ทำให้สามารถเข้าถึงและปรับปรุงข้อมูลได้จากทุกที่ที่มีอินเทอร์เน็ต โดยฟังก์ชันที่โดดเด่นของ Google Sheets ได้แก่ การคำนวณอัตโนมัติ การสร้างแผนภูมิ การใช้ฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์และสถิติ ตลอดจนการผสมผสานร่วมกับแอปพลิเคชันอื่นใน Google Workspace เช่น Google Forms และ Google Drive ซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และแบ่งปันข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Smith, 2021) ในการบริหารงานพัสดุ การใช้ Google Sheets ในการติดตามการจัดซื้อจัดจ้างสามารถช่วยให้การบริหารจัดการมีความเป็นระบบมากขึ้น โดยสามารถออกแบบให้รองรับการบันทึกข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง ติดตามสถานะของรายการที่สั่งซื้อ และวิเคราะห์แนวโน้มการใช้จ่ายขององค์กรได้แบบเรียลไทม์ นอกจากนี้ ยังสามารถใช้ฟังก์ชัน App Script เพื่อพัฒนาโค้ดสำหรับการแจ้งเตือนอัตโนมัติผ่านอีเมล หรือผสมผสานกับ Google Data Studio เพื่อสร้างรายงานเชิงวิเคราะห์ที่สามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นรูปธรรม (Brown & Johnson, 2022)

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เป็นหน่วยงานให้บริการด้านการจัดการศึกษา การวิจัยและการบริการชุมชน ซึ่งมีการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ครุภัณฑ์จำนวนมาก ปัจจุบันการดำเนินการด้านการจัดซื้อจัดจ้างยังไม่มี การติดตามงานที่เป็นรูปธรรม ไม่สามารถติดตาม ตรวจสอบได้ โดยใช้ระบบเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าในปัจจุบัน ยากต่อการค้นหาและสรุปรายการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละไตรมาส เพื่อเสนอรายงานให้ผู้บริหาร และตามนโยบายหน่วยงานกำหนด เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารในยุคใหม่จำเป็นต้องนำแนวความคิดเชิงนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ภารกิจและพันธกิจ โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เข้ามาเพื่อพัฒนากระบวนการใหม่ ๆ เพื่อการแก้ปัญหา ในแบบที่แตกต่างกันไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร (ณัฐภา ศรีจันทร์, 2560) จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างเป็นส่วนหนึ่งของวงจรการบริหารงานพัสดุ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินการด้านพัสดุของหน่วยงาน เพื่อแสดงถึงขั้นตอนการรายงานผลการดำเนินงานในมหาวิทยาลัยและเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบด้านอื่น ๆ ด้านการให้บริการ การรับบริการ ของภาครัฐ ในการใช้ดิจิทัลให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อที่จะรู้เท่าทันความเป็นไปของโลกในยุคดิจิทัล (เอกลักษณ์ เขตจัตุรัส, 2567)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
2. เพื่อประเมินคุณภาพของระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้ระบบ ติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

สมมติฐานการวิจัย

ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิมีคุณภาพและประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

กระบวนการที่หน่วยงานของรัฐใช้ในการจัดหาสินค้า บริการ หรือการก่อสร้างที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และแนวทางที่กำหนด เพื่อให้มีความโปร่งใส ยุติธรรม และมีการแข่งขันอย่างเสรี รวมถึงเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพสูงสุดในราคาที่เหมาะสม ภายใต้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560 ประกาศตาม เล่ม 134 ตอน 24 ก หน้า 13 โดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (มีผลใช้บังคับวันที่ 23 สิงหาคม 2560) โดยพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างฯ พ.ศ. 2560 ฉบับดังกล่าว ได้มีหมายเหตุแนบท้าย ซึ่งระบุเหตุผลและความจำเป็นในการประกาศใช้ว่า "เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐมีกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง นำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุดเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเสรี ธรรม มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นสำคัญซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงินมีการวางแผนการดำเนินงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลมีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ ประกอบกับมาตรการอื่น ๆ เช่น การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะทำให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐอันจะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับสาธารณชนและก่อให้เกิดผลดีกับการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 บังคับใช้กับราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และรวมถึงองค์การมหาชน องค์การอิสระ องค์การตามรัฐธรรมนูญ หน่วยธุรการของศาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หน่วยงานสังกัดรัฐสภาหรือในกำกับของรัฐบาล หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเกิดความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการดำเนินการ อาจจัดให้มีระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุนั้นใช้เองทั้งหมด หรือบางส่วนได้ แต่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุตามแนวทางของพระราชบัญญัตินี้ และระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

Google Sheets

Google Sheets เป็นแอปพลิเคชันประเภทสเปรดชีตบนระบบคลาวด์ที่พัฒนาโดย Google ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Google Workspace โดยสามารถใช้งานผ่านเว็บเบราว์เซอร์และอุปกรณ์เคลื่อนที่รองรับการทำงานร่วมกันแบบเรียลไทม์ (real-time collaboration) ช่วยให้ผู้ใช้สามารถแก้ไขและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Jones, 2021) เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทและประโยชน์ของ Google Sheets

Google Sheets จัดอยู่ในประเภท ระบบสารสนเทศบนคลาวด์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีระบบสารสนเทศ (Information System Theory) โดย Laudon และ Laudon (2022) กล่าวไว้ว่า ระบบสารสนเทศประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ (Hardware & Software), ข้อมูล (Data), เครือข่าย (Network) และผู้ใช้งาน (People & Processes) ซึ่งทั้งหมดนี้ทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็น ซอฟต์แวร์บนระบบคลาวด์ (Cloud-Based Software) ซึ่งสามารถรองรับการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลแบบออนไลน์ ช่วยให้การบริหารจัดการข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ขณะที่ งานวิจัยของ Kimmons และ Veletsianos ,(2018) พบว่า Google Sheets เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และแสดงผลข้อมูลแบบโต้ตอบ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างสเปรดชีตแบบไดนามิกและทำงานร่วมกันได้แบบเรียลไทม์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกลักษณ์ สงแทน อัจจรรย์ อาเมน และ กนิษฐา ภูวนาถนรานูบาล (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างและการใช้งบประมาณโดยกูเกิลชีต กล่าวไว้ว่า การประเมินความเสี่ยงของสถาบันชีวิตวัตถุที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2560-2562 พบว่าความเสี่ยงที่พบบ่อย คือโครงการหรือกระบวนการล่าช้ากว่ากำหนด จากการไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทางห้องปฏิบัติการ ซึ่งมีปัจจัยความเสี่ยงจากการจัดซื้อจัดจ้างที่ล่าช้า รวมทั้งหัวหน้าโครงการหัวหน้ากลุ่มและผู้บริหารไม่สามารถบริหารงบประมาณที่มีหลายโครงการหรือหลายแหล่งเงินได้ภายในระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนด เป็นความเสี่ยงที่ต้องบริหารจัดการอย่างเร่งด่วนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร จึงต้องจัดทำแผนดูแลความเสี่ยงเพื่อลดผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงโดยการพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างและการใช้งบประมาณ ผู้พัฒนาได้เลือกใช้กูเกิลชีตซึ่งเป็นบริการของกูเกิลที่มีลักษณะคล้ายกับโปรแกรมไมโครซอฟต์เอ็กเซล ที่มีระบบประมวลผลแบบกลุ่มเมฆและเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายสาธารณะผู้ใช้สามารถใช้บริการได้โดยไม่ต้องติดตั้งซอฟต์แวร์เฉพาะซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้และผู้พัฒนา ทำให้ง่ายต่อการใช้งานและพัฒนา เข้าถึงได้จากทุกแพลตฟอร์มผ่านเว็บเบราว์เซอร์ รวมถึงคุณสมบัติด้านความปลอดภัยของการบันทึกและสำรองข้อมูล และเมื่อนำมาใช้งานจริงในช่วงเดือนตุลาคม 2562 ถึงเดือนกันยายน 2563 ได้ร้อยละของการเบิกจ่ายอยู่ในระดับที่ 5 (ร้อยละ 100)เพิ่มขึ้นจากปี 2561-2562 ซึ่งอยู่ในระดับ 2 และ 3 ตามลำดับ ซึ่งต้องอาศัยการติดตามการใช้จ่ายอย่างเร่งด่วน แต่การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ต้องอาศัยการติดตามอย่างใกล้ชิดระหว่างบุคคล รวมถึงการบริหารการใช้จ่ายที่ได้รับจัดสรร และลดผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงการจัดซื้อจัดจ้างที่ล่าช้า

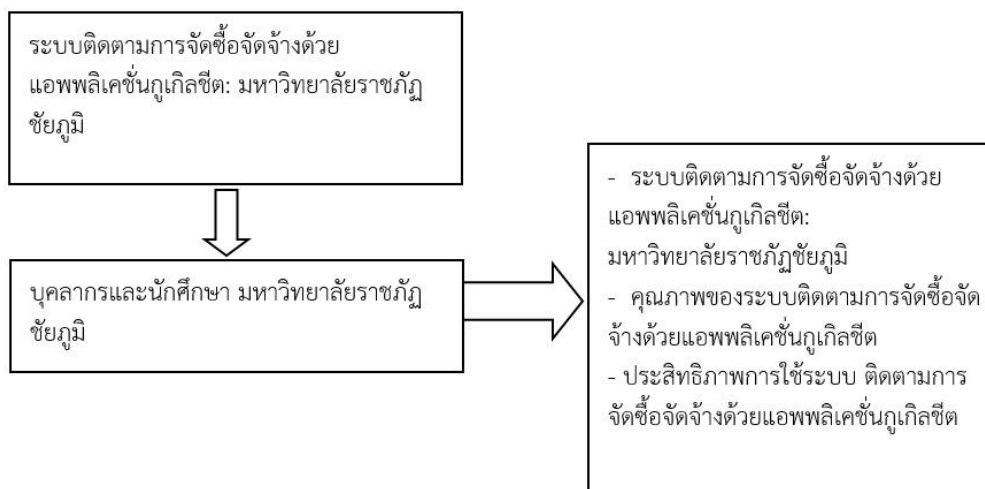
มงคล คำสาท, จรินทร์ ปังกรกิจ และ เดชศักดิ์ ศานติวิวัฒน์ (2562) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาโปรแกรมการจัดหา ติดตามงานและขอเบิกวัสดุ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยได้การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการจัดหา ติดตามงานและขอเบิกวัสดุ (Dent-MIS) มาใช้ในการปฏิบัติงานด้านพัสดุ สำหรับคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อศึกษาความพึงพอใจการใช้งานและคุณภาพของโปรแกรม วิธีการดำเนินงานโดยขั้นตอนแรกประกอบด้วย ขั้นตอนศึกษาความต้องการเพื่อนำมาพัฒนาโปรแกรม ด้วยวิธีสัมภาษณ์และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย บุคลากรของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 28 คน สำหรับผู้ใช้ภายในระบบ

เครือข่ายของมหาวิทยาลัยขอนแก่นเท่านั้น ขั้นตอนที่สอง รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และประมวลผลนำมาพัฒนาระบบโปรแกรมให้บริการบนเว็บไซต์ โปรแกรมที่ใช้ ได้รับการพัฒนาโดยโปรแกรมภาษา Java Script และ CSS(Cascading Style Sheets) ประกอบด้วย 1) โปรแกรมการจัดการ (ข้อวัสดุสำนักงาน/วัสดุการแพทย์) 2) โปรแกรมขอซื้อเข้าคลัง 3) โปรแกรมขอเบิกวัสดุ 4) โปรแกรมแจ้งซ่อม/แจ้งเหมาซ่อม/ซื้ออะไหล่ซ่อม 5) โปรแกรมแจ้งเหมาทั่วไป 6) โปรแกรมการติดตามงาน ในขั้นตอนที่สามทำการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งาน จำนวน 53 คน ในด้าน การใช้งานและ คุณภาพของโปรแกรม ผลการประเมินความพึงพอใจพบว่า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อระบบโปรแกรมการจัดการ ติดตามงาน และขอเบิกวัสดุ ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.74 จาก 5 คะแนน สรุปผลการศึกษานี้ได้ว่า ระบบโปรแกรม Dent-MIS เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้งานโดยมีจุดเด่นในด้านการออกแบบหน้าจอ สามารถเข้าใจและใช้งานได้ง่าย สามารถแบปไฟล์ข้อมูลต่างๆ ได้สะดวก มีการลงชื่อเข้าใช้งานระบบโดยใช้ Uername Password เพื่อป้องกันความปลอดภัย สามารถลดขั้นตอนและลดระยะเวลาการจัดการจากขั้นตอนปกติ

พลอยปภัส พูลเดช และนนนภัส แก้วพลอย (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการสนับสนุนการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอ ของที่ทำการปกครองอำเภอลำลูกกา ได้ทำการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการสนับสนุนการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายระดับอำเภอ ของที่ทำการปกครองอำเภอลำลูกกา (2) ศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการสนับสนุนการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายระดับอำเภอ ของที่ทำการปกครองอำเภอลำลูกกา ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณจำนวน 3 คน และใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 คน จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการสนับสนุนการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอ ของที่ทำการปกครองอำเภอลำลูกกา สาเหตุของปัญหาคือ ปัจจัยด้านการบริหารงานภายในองค์กรและแนวทางแก้ไขปัญหาคือ ปัจจัยด้านทักษะความรู้ความสามารถและความชำนาญของบุคลากร ดังนั้นองค์กรควรมีการส่งเสริมด้านการฝึกอบรมให้กับผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการสนับสนุนการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอ ของที่ทำการปกครองอำเภอลำลูกกา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยและได้นำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากร ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับงานพัสดุ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Specific purposive Sampling) จำนวน 30 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ

1. ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน กูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
2. แบบประเมินคุณภาพของระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต:

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

3. แบบประเมินประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยี ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1. ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน กูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาหลักการทฤษฎีจากตำรา เอกสาร ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) วิเคราะห์ตัดสินใจเลือกเครื่องมือในการพัฒนาระบบ

3) ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน กูเกิลชีต : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

4) ดำเนินการพัฒนา ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน กูเกิลชีต :

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

5) นำระบบระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่พัฒนาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินประสิทธิภาพของระบบ

2. แบบประเมินผลคุณภาพและประสิทธิภาพการใช้นระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยมีขั้นตอนการสร้าง ตามลำดับดังนี้

- 1) ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) นำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย
- 3) กำหนดกรอบแบบประเมินผลการใช้งานระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วย

แอปพลิเคชัน ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

4) นำแบบประเมินผลการใช้นระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ตมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินประสิทธิภาพของระบบ
2. นำระบบระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และแบบประเมินผลการใช้งานมอบให้กับผู้เชี่ยวชาญประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผล ใช้สถิติดังนี้

1. เกณฑ์การวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้ในการอธิบายการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยใช้เกณฑ์ประมาณค่าความคิดเห็น ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมดีมาก
- 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมดี
- 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมพอใช้
- 1.00 – 1.50 หมายถึง ควรมีการแก้ไขปรับปรุง

2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้ในการอธิบายลักษณะข้อมูลจากแบบสอบถามระดับแบบประเมินประสิทธิภาพการใช้นระบบระบบควบคุมทรัพย์สินและค่าเสื่อมราคาวัสดุครุภัณฑ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยใช้การคำนวณหาค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแปลความหมายคือ

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อประเมินประสิทธิภาพและผลการใช้ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยนำเสนอผลการวิจัยข้อมูลดังนี้

ระบบเครือข่ายส่วนตัวเสมือนด้วยซอฟต์แวร์รหัสเปิด : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ในการพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มี url ดังนี้ <https://shorturl.moj.go.th/5ztov>

ลำดับที่	ปีงบประมาณ	หน่วยงาน	รายการจัดซื้อจัดจ้าง	งบประมาณ	จำนวนงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบโครงการ	เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการร่างขอบเขตงาน/ราคากลาง	จัดทำร่างขอบเขตงาน	เสนอรายงานผลการจัดจ้างขอบเขตงาน/ราคากลาง	เสนอขอรายงานข้อสังเกต/ข้อคิดเห็น
1	2567	งานบริหารการ	ครุภัณฑ์ระบบโสตทัศนูปกรณ์	งบประมาณแผ่นดิน	9950000	นายไพฑูริย์ รักนาพพงษ์	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ
2	2567	คณะศิลปศาสตร์	ชุดครุภัณฑ์ห้องเรียน Stei	งบประมาณแผ่นดิน	3999000	นางสาวประภาพรพรณ นี...	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ
3	2567	คณะครุศาสตร์	ครุภัณฑ์ชุดฝึกปฏิบัติพลศึกษา	งบประมาณแผ่นดิน	3880000	นางสาวประภาพรพรณ นี...	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ
4	2567	งานบริหารการ	สื่อประชาสัมพันธ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์	งบประมาณแผ่นดิน	2494000	นายพิสิษฐ์ กลอนคำพูล	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ
5	2567	คณะครุศาสตร์	ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์	งบประมาณแผ่นดิน	3888000	นางศศิธร เมื่อนกลาง	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ
6	2567	กองนโยบายและแผน	ระบบเชื่อมโยงและบูรณาการ	งบประมาณแผ่นดิน	4800000	นายศักดิ์คำ ผาชัยภูมิ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ
7	2567	งานบริหารการ	ครุภัณฑ์ห้องเขียนอัจฉริยะ	งบประมาณแผ่นดิน	11965400	นายพิสิษฐ์ กลอนคำพูล	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ
8	2567	คณะครุศาสตร์	ครุภัณฑ์ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์	งบประมาณแผ่นดิน	3990000	นางสาวประภาพรพรณ นี...	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ
9	2567	คณะครุศาสตร์	ครุภัณฑ์ห้องเรียนรวมอัจฉริยะ	งบประมาณแผ่นดิน	3949000	นางศศิธร เมื่อนกลาง	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ
10	2567	คณะครุศาสตร์	ครุภัณฑ์ห้องเรียนสมรรถนะ	งบประมาณแผ่นดิน	2984500	นายพรพงษ์ การนรงค์	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ	แล้วเสร็จ

ภาพที่ 2 ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ต

ผลการประเมินคุณภาพระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

รายการประเมิน	($\bar{x}$)	S.D.	ผลการประเมินคุณภาพ
1. ด้านการใช้งานของระบบ	4.37	0.49	เหมาะสมดี
2. ด้านความปลอดภัยของระบบ	4.44	0.51	เหมาะสมดี
3. ด้านประโยชน์ของการนำระบบไปใช้งาน	4.63	0.49	เหมาะสมดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.49	0.01	เหมาะสมดี

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.49 และได้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.01 แสดงว่าข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ได้นั้นมีความเหมาะสมในระดับเหมาะสมดี

ผลการวิเคราะห์และประเมินประสิทธิภาพการใช้ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง ด้วยแอปพลิเคชัน

ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิเคราะห์และประสิทธิภาพการใช้ระบบผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินประสิทธิภาพมาตราส่วน 5 ระดับ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์และประเมินประสิทธิภาพการใช้ระบบของผู้ใช้งาน

รายการประเมิน	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับประสิทธิภาพการใช้ระบบ
ด้านการใช้งานของระบบ			
1. ระบบมีรูปแบบการใช้งานที่ง่าย	4.50	0.51	มาก
2. กระบวนการทำงานของระบบมีโครงสร้างที่ชัดเจน	4.47	0.51	มาก
ด้านความปลอดภัยของระบบ			
3. ระบบมีมาตรการรักษาความปลอดภัย	4.30	0.47	มาก
4. ระบบได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.43	0.50	มาก
5. ระบบได้รับการออกแบบให้ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน	4.40	0.50	มาก
ด้านประโยชน์ของการนำระบบไปใช้งาน			
6. ระบบช่วยลดภาระงานด้านเอกสารและเพิ่มความสะดวกในการติดตาม	4.17	0.38	มาก
7. ความสามารถของระบบ ในการนำไปใช้ประโยชน์	4.23	0.43	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.35	0.01	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพการให้ระบบของผู้ใช้งาน ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ถูกเกิลชิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน ถูกเกิลชิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผ่าน ถูกเกิลชิต ที่เป็นเครื่องมือในการสร้างและแก้ไขสเปรดชีตออนไลน์ ที่พัฒนาโดยถูกเกิล ซึ่งใช้งานผ่านเว็บเบราว์เซอร์หรือแอปพลิเคชัน โดยในการวิจัยนี้ได้นำความสามารถของ ถูกเกิลชิต มาใช้ในการติดตามและรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างของงานพัสดุมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยเป็นการนำเอาความสามารถในการใช้งานที่ง่ายไม่ต้องการทักษะหรือเทคนิคด้านไอทีที่สูง เหมาะกับ ผู้ใช้งานทั่วไปที่ไม่เชี่ยวชาญด้านไอที อีกทั้งการเข้าถึงแบบออนไลน์ ด้วยระบบคลาวด์ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ช่วยให้การติดตามการจัดซื้อจัดจ้างเป็นปัจจุบัน ต้นทุนต่ำ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสำหรับ ซอฟต์แวร์หรือฮาร์ดแวร์ใด ๆ และยังมีฟังก์ชันการจัดการข้อมูลโดยมีเครื่องมือในการจัดการและวิเคราะห์ ข้อมูล เช่น การกรอง การจัดเรียงข้อมูล การสร้างกราฟ และการคำนวณที่ช่วยให้ผู้จัดการสามารถ ตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างได้สะดวกยิ่งขึ้น สนับสนุนการใช้งานหลายคน สามารถแก้ไขและตรวจสอบ ข้อมูลพร้อมกันได้ ทำให้กระบวนการติดตามการจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใสและรวดเร็วขึ้น ลดความ ข້ซ้อนของการทำงาน สอดคล้องกับเอกลักษณ์ สงแทน อัจฉริยะ อาเมน และ กนิษฐา ภูวนาถนรานูบาล (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างและการใช้งบประมาณโดยถูกเกิลชิต โดยระบบที่พัฒนาขึ้นช่วยให้กระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณมีความคล่องตัวมากขึ้น การใช้งานจริงในช่วง ตุลาคม 2562 - กันยายน 2563 ส่งผลให้ อัตราการเบิกจ่ายงบประมาณอยู่ที่ระดับ 5 (100%) เพิ่มขึ้นจาก

ระดับ 2 และ 3 ในปีก่อน ทั้งยังลดความจำเป็นในการติดตามแบบตัวต่อตัว และเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้าง และโดยสรุปแล้วการใช้ Google Sheets ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามงบประมาณ ลดปัญหาความล่าช้าในการจัดซื้อจัดจ้าง และทำให้กระบวนการทำงานมีความคล่องตัวมากขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าการประเมินคุณภาพระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน กูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ อยู่ในระดับมาก โดยที่ค่าเฉลี่ยรวมของระดับความพึงพอใจอยู่ที่ 4.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของระบบ พบว่าด้านการใช้งานของระบบ อยู่ในระดับมาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 ผลการประเมินด้านความปลอดภัยของระบบ อยู่ในระดับ มาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.51 และผลการประเมินด้านประโยชน์ของการนำระบบไปใช้งาน อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.63 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 สอดคล้องกับ มงคล คำสวาท, จรินทร์ ปังกรกิจ และ เดชศักดิ์ ศานติวิวัฒน์ (2562) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาโปรแกรมการจัดหา ติดตามงานและขอเบิกวัสดุ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้านการประเมินการใช้งานและ คุณภาพของโปรแกรม ผลการประเมินทุกด้านอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 3.74 จาก 5 คะแนน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าการประเมินประสิทธิภาพการใช้ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน กูเกิลชีต : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ความพึงพอใจของผู้บริโภคอยู่ในระดับมาก โดยที่ค่าเฉลี่ยรวมของระดับความพึงพอใจอยู่ที่ 4.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่ารูปแบบการใช้งานระบบ ความยาก ง่าย อยู่ในระดับมาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.51 กระบวนการทำงานของระบบ อยู่ในระดับ มาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.51 ความปลอดภัยของการเข้าใช้งานอยู่ในระดับมาก โดยค่า($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.47 กระบวนการทำงานของระบบ อยู่ในระดับ มาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.51 ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการอยู่ในระดับมาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.50 การให้ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน อยู่ในระดับมาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.50 ความสะดวกในการใช้งาน อยู่ในระดับมาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.38 ความสามารถของระบบ ในการนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.43 และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ เอกลักษณ์ สงแทน อัจฉรย์ อาเมน และ กนิษฐา ภูวนาถนรานูบาล (2564) ในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ต้องอาศัยการติดตามอย่างใกล้ชิดระหว่างบุคคล รวมถึงการบริหารการใช้เงินที่ได้รับจัดสรร และลดผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงการจัดซื้อจัดจ้างที่ล่าช้า

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ Google Sheets เป็นเครื่องมือในการติดตามการจัดซื้อจัดจ้างภายในองค์กร โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการพัสดุและงบประมาณเป็นจำนวนมาก องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้	รายละเอียด
แนวทางการใช้ Google Sheets	แนวทางการใช้ Google Sheets เป็นเครื่องมือในการติดตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การวิจัยแสดงให้เห็นว่า Google Sheets สามารถถูกนำมาใช้เป็นแพลตฟอร์มหลักในการบันทึกและติดตามสถานะการจัดซื้อจัดจ้างแบบเรียลไทม์ โดยสามารถกำหนดโครงสร้างข้อมูลให้รองรับรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อ เช่น หมายเลขเอกสาร รายการพัสดุ งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบ และสถานะของการดำเนินงาน
การผสมรวมกับเครื่องมืออื่นใน Google Workspace	การผสมรวมระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างกับเครื่องมืออื่นใน Google Workspace ระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถเชื่อมโยงกับ Google Forms เพื่อรับข้อมูลการขอจัดซื้อจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ และยังสามารถใช้ Google Data Studio (Looker Studio) เพื่อสร้าง Dashboard สำหรับสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก เช่น แนวโน้มการใช้จ่าย หรือการเปรียบเทียบระยะเวลาการดำเนินงานของแต่ละรายการจัดซื้อ
ประโยชน์ต่อการบริหารงานพัสดุในมหาวิทยาลัย	ระบบที่พัฒนาขึ้นช่วยเพิ่มความโปร่งใสและลดข้อผิดพลาดในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ง่าย และลดระยะเวลาการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและมาตรฐานการบริหารพัสดุภาครัฐ ทำให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบบริหารงานพัสดุของมหาวิทยาลัยในอนาคต การบูรณาการระบบกับ ระบบบริหารจัดการไอที (IT Asset Management) เพื่อให้สามารถติดตามอุปกรณ์ที่ใช้งานอยู่และวางแผนการเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การนำระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างไปใช้งานในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยเริ่มจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อลดความซับซ้อนและเพิ่มความโปร่งใส พร้อมทั้งขยายผลไปยังหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีโครงสร้างการจัดซื้อจัดจ้างคล้ายกัน นอกจากนี้ควรมีการอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มทักษะการใช้งานระบบ รวมถึงการบูรณาการระบบเข้ากับเครื่องมืออื่นของ Google Workspace เช่น Google Forms สำหรับรับคำขอจัดซื้อ Google Data Studio สำหรับสร้างรายงานเชิงลึก และ Google Apps Script เพื่อสร้างระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติ อีกทั้งควรพัฒนาต่อยอดให้ระบบสามารถวิเคราะห์ข้อมูลอัตโนมัติ ตลอดจนพัฒนาให้รองรับการใช้งานบนอุปกรณ์มือถือเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการเข้าถึงข้อมูล ควบคู่กับการพัฒนาแนวทางรักษาความปลอดภัยของข้อมูล เช่น การกำหนดสิทธิ์เข้าถึงไฟล์ และมาตรการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต ทั้งนี้เพื่อให้ระบบสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ความต้องการขององค์กรในยุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการขยายขอบเขตของการศึกษาด้วยการทดลองใช้งานระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานที่หลากหลายขึ้น เช่น มหาวิทยาลัยอื่น หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชน เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของระบบในบริบทที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความแม่นยำและสามารถสรุปผลได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น อีกทั้งควรพัฒนาและบูรณาการเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนควรศึกษาแนวทางการเพิ่มความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อให้มั่นใจว่าการทำงานของระบบสามารถดำเนินไปได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ศรีสิงห์. (2561). การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานพัสดุของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- เฉลิมชัย อุทการ (2567). ผลกระทบของการควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย. *Research and Development Journal*, Loei Rajabhat University, 19(67), หน้า 69-79.
- ชัยณรงค์ สิริพรปริดา, ชัชชาติภัชเดช จิรมณี, และ จุฑามาส เอี่ยมจินดา. (2022). แนวทางการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐภาคกลาง: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 6(3), หน้า 12-26.
- เอกลักษณ์ สงแทน อัจจรรย อาเมน และ กนิษฐา ภูวนาถนรานูบาล.(2564). การพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างและการใช้งบประมาณโดยกูเกิลชีต. *วารสาร Mahidol R2R e-Journal*, 8(2). พฤษภาคม – สิงหาคม.
- มงคล คำสวาท ,จรินทร์ ปังกรกิจ และ เดชศักดิ์ ศานติวิวัฒน์ (2562) การพัฒนาโปรแกรมการติดตามติดตามงานและขอเบิกวัสดุ คณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารวิชาการ ปชมท.* 7(2): หน้า 48 – 57.
- เอกลักษณ์ เขตจัตุรัส. (2567). มนุษย์กับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล. *วารสารเมธีวิจัย*. 1(3), หน้า 25 – 30.
- Brown, J., & Johnson, L. (2022). Cloud-Based Spreadsheets for Data Management and Analysis. *Tech Journal*, 18(2), 45-60.
- Jones, M. (2021). Google Sheets and cloud computing: A new era of data management. *Technology Review*, 45(3), 87-102.
- Kimmons, R., & Veletsianos, G. (2018). Educational technology beyond content: A review of collaborative and interactive applications. *Journal of Educational Technology & Society*, 21(4), 45-56.
- Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2022). Management information systems: Managing the digital firm (16th ed.). Pearson.

การประเมินผลความพึงพอใจของบุคลากรต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง
ด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
Evaluation of personnel satisfaction with the procurement tracking system
With the Google Sheets application Chaiyaphum Rajabhat University

ศักดา ฝ้ายภูมิ

Sakda Fachaiyaphum

งานพัสดุ กองกลาง สำนักงานอธิการบดี

Office of Contracting and Procurement, General Affairs Division:

Chaiyaphum Rajabhat University

Corresponding Author Email: Sakda_fa@cpru.ac.th

Received 16/10/2024 | Revised 22/03/2025 | Accepted 22/03/2025

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลความพึงพอใจของบุคลากรต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง ด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ระบบนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามสถานะการจัดซื้อจัดจ้าง ลดข้อผิดพลาด และช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว จากการบันทึกข้อมูล โดยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับงานงานพัสดุ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง ด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้คือ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานอยู่ในระดับมากโดยมีค่า ($\bar{x} = 4.37$, $S.D. = 0.06$) อีกทั้งยังมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงในเรื่องของการแสดงผลข้อมูลให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นและการพัฒนาฟังก์ชันการแจ้งเตือนเพื่อเป็นการติดตาม ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง; กูเกิลชีต; ความพึงพอใจ

Abstract

This research aims to evaluate the satisfaction of staff members with the purchasing and procurement tracking system using Google Sheets at Chaiyaphum Rajabhat University. The system was developed to enhance the efficiency of tracking the procurement

status, reduce errors, and enable quick and easy access to data. This study is a quantitative research with a sample group of 30 staff members who are involved in procurement-related tasks at the university. The purposive sampling method was used for selecting the participants. The research instrument is a satisfaction assessment questionnaire for users of the procurement tracking system using Google Sheets at Chaiphum Rajabhat University. The results of the study indicate that the satisfaction level of the users is high, with a mean score of ($\bar{x}$ = 4.37, S.D. = 0.06) Additionally, suggestions were made to improve the data presentation for greater clarity and to develop notification functions for better tracking. The findings can serve as a basis for improving the efficiency of the procurement tracking system.

Keywords: Procurement tracking system; Google Sheets; Satisfaction

บทนำ

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการศึกษา ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพสูงสุด (Laudon & Laudon, 2022) การนำแอปพลิเคชัน Google Sheets มาใช้ในการติดตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเป็นแนวทางที่สามารถช่วยให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว และสามารถปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (McAfee & Brynjolfsson, 2017)

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เป็นหน่วยงานให้บริการด้านการจัดการศึกษา การวิจัย และการบริการชุมชน ซึ่งมีการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ครุภัณฑ์จำนวนมาก ปัจจุบันการดำเนินการด้านการจัดซื้อจัดจ้างยังไม่มี การติดตามงานที่เป็นรูปธรรม ไม่สามารถติดตาม ตรวจสอบได้โดยใช้ระบบเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าในปัจจุบัน ยากต่อการค้นหาและสรุปการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละไตรมาสเพื่อเสนอรายงานให้ผู้บริหารและตามทันนโยบายหน่วยงานกำหนด มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้พัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างโดยใช้ แอปพลิเคชันกูเกิลชีต ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เข้าถึงได้ง่ายและมีความสามารถในการประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลในแบบเรียลไทม์ อย่างไรก็ตาม การนำระบบใหม่มาใช้ต้องได้รับการประเมินเพื่อวัดระดับความพึงพอใจของบุคลากรผู้ใช้งาน เนื่องจากความพึงพอใจของผู้ใช้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำระบบมาใช้ในระยะยาว หากบุคลากรมีความพึงพอใจในระบบ จะนำไปสู่การใช้งานอย่างต่อเนื่องและการพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว มหาวิทยาลัยได้พัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างโดยใช้แอปพลิเคชัน Google Sheets ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีความสามารถในการประมวลผลข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลแบบเรียลไทม์ ระบบดังกล่าวช่วยให้บุคลากรสามารถตรวจสอบสถานะการจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างสะดวก ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน และเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการบริหารจัดการงบประมาณของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนด้านการดำเนินงาน (McAfee & Brynjolfsson, 2017) อย่างไรก็ตาม การนำระบบสารสนเทศมาใช้ในองค์กรต้องพิจารณาถึงปัจจัยด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งาน เนื่องจากความพึงพอใจเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับและการใช้งาน

เทคโนโลยีสารสนเทศในระยะยาว หากบุคลากรมีความพึงพอใจในระบบ จะนำไปสู่การใช้งานอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การศึกษาด้านการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ของ Davis (1989) ระบุว่า ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการยอมรับระบบสารสนเทศ ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) ดังนั้น การประเมินความพึงพอใจของบุคลากรต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างจึงมีความสำคัญในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้งาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การศึกษานี้มุ่งเน้นการประเมินผลความพึงพอใจของบุคลากรที่ใช้ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชัน Google Sheets ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้งานระบบดังกล่าว ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป อีกทั้งหน่วยงานควรมีการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยี ให้ทันโลกและสังคมในปัจจุบัน ที่เทคโนโลยีดิจิทัลถูกนำมาประยุกต์ใช้ภายในองค์กร เพื่อความสะดวกสบาย รวดเร็ว เพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงาน (กวีรัตน์ เกียรติบุญสนอง, 2567)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินความพึงพอใจของบุคลากรต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

สมมติฐานการวิจัย

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิอยู่ในระดับมาก

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีการกำกับดูแลอย่างเคร่งครัดเพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งมีกฎหมายและระเบียบหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง หนึ่งในกฎหมายหลักที่สำคัญคือ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกรอบกฎหมายที่ใช้ควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐทุกประเภท กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง และลดการทุจริต รวมถึงสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม

การจัดซื้อจัดจ้างสาธารณะ คือ กระบวนการจัดหาให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการแก่หน่วยงานของรัฐเดิมที่ก่อนปี พ.ศ. 2560 หลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐถูกกำกับภายใต้ระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรี 2 ฉบับ คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุดังด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 ที่ได้กำหนดกฎเกณฑ์วิธีการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ เพื่อเกิดความโปร่งใสและป้องกันการทุจริต วิธีการจัดซื้อจัดจ้างตามทีประกาศทั้ง 2 ฉบับกำหนดนั้น มีวิธีการแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและความต้องการของหน่วยงานนั้น ๆ ในปี พ.ศ. 2560 ได้มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฉบับใหม่ คือพระราชบัญญัติ

การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยมีการประกาศบังคับใช้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ขณะที่ได้มีการออกระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐทั้งหมด อาทิ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ฯลฯ ทั้งนี้ระเบียบกระทรวงการคลังฯ ดังกล่าว ได้กำหนดวิธีการซื้อหรือจ้างไว้ 3 วิธี ได้แก่ วิธีการประกาศเชิญชวนทั่วไป วิธีคัดเลือก และวิธีเฉพาะเจาะจง รวมทั้งได้กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างแตกต่างกันไปตามแต่ละวิธีการ (เดือน นิคมบริรักษ์, 2562)

Google Sheets

Google Sheets เป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยในการบริหารและจัดเก็บข้อมูลแบบออนไลน์ ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา และสามารถทำงานร่วมกันได้แบบเรียลไทม์ (McAfee & Brynjolfsson, 2017) คุณสมบัติของ Google Sheets ที่โดดเด่น ได้แก่ การคำนวณอัตโนมัติ การวิเคราะห์ข้อมูล และการเชื่อมต่อกับระบบอื่น ๆ ผ่าน API ทำให้สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามการจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีความพึงพอใจ

ทฤษฎีความพึงพอใจเป็นแนวคิดสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์และการประเมินระบบหรือบริการต่าง ๆ ต่อไปนี้คือทฤษฎีความพึงพอใจที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการประเมินระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง

ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (Herzberg's Two-Factor Theory) ปัจจัยจูงใจ (Motivators): เช่น ความสำเร็จ การยอมรับ ความรับผิดชอบปัจจัยจูงใจ (Hygiene Factors): เช่น นโยบายองค์กร สภาพการทำงาน ความมั่นคง การประยุกต์ใช้ พิจารณาทั้งคุณสมบัติของระบบและสภาพแวดล้อมในการใช้งาน

ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (Vroom's Expectancy Theory) ความคาดหวัง (Expectancy) ความเชื่อว่าความพยายามจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการความเป็นเครื่องมือ (Instrumentality) ความเชื่อว่าผลการปฏิบัติงานจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการคุณค่า (Valence) คุณค่าที่บุคคลให้กับผลลัพธ์นั้น ๆ การประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ความคาดหวังของผู้ใช้ต่อระบบและผลลัพธ์ที่จะได้รับ

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (Maslow's Hierarchy of Needs) ลำดับขั้นความต้องการ: กายภาพ, ความปลอดภัย, สังคม, การยอมรับนับถือ, การบรรลุศักยภาพของตนเองการประยุกต์ใช้ พิจารณาระบบตอบสนองความต้องการในระดับใดของผู้ใช้

ความหมายของความพึงพอใจ

กู๊ด (Good, 1973) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพ คุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจาก ความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งนั้น โอลิเวอร์ (Oliver, 1997) ให้ความหมายของความพึงพอใจ คือการตอบสนองที่แสดงถึงความรู้สึกลูกค้าเป็นวิจารณ์ญาณของลูกค้านั้นที่มีต่อสินค้าและบริการ ความพึงพอใจมีมุมมองที่แตกต่างกันแล้วแต่มุมมองของแต่ละคน

โวลแมน (Wolman, 1973) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ความต้องการหรือแรงจูงใจ

เคลิร์ก (Quirk, 1987) ความพึงพอใจหมายถึงความรู้ที่มีความสุขหรือความพอใจเมื่อได้รับความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ต้องการ

ฮอร์นบี้ (Hornby, 2000) ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่ดีเมื่อประสบความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นเป็นความรู้สึกที่พอใจ

วิรุฬ พรรณเทวี (2542: 111) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งอย่างไรถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดีจะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้มากหรือน้อย

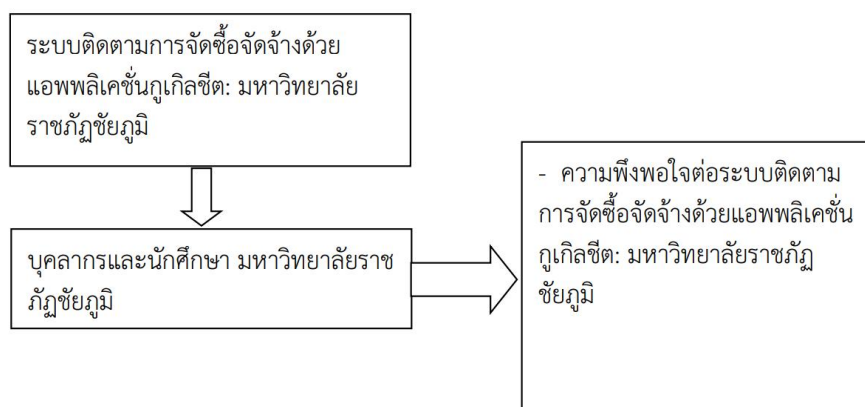
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนาภรณ์ ว่องวรานนท์ และชรินทร์ ผากามาศ, (2565) ได้ทำการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบติดตามจัดซื้อจัดจ้าง สถาบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ประชากร ที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ บุคลากรสถาบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บุคลากรสถาบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี สถานภาพสมรส จบระดับการศึกษา ม.6, ปวช. เป็นจ้างเหมาบริการปฏิบัติงานในหน่วยงานเป็นระยะเวลา 6-10 ปี และรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มีระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบจัดซื้อจัดจ้างสถาบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.39$, S.D. = 0.611) และเมื่อพิจารณาในรายด้าน ความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบติดตามจัดซื้อจัดจ้าง (ด้านข้อมูลภาพรวมระบบติดตามจัดซื้อจัดจ้าง) ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.46$, S.D. = 0.588) ความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบติดตามจัดซื้อจัดจ้าง (ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบติดตามจัดซื้อจัดจ้าง) ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.35$, S.D. = 0.569) และความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบติดตามจัดซื้อจัดจ้าง (ด้านประสิทธิภาพของระบบติดตามจัดซื้อจัดจ้าง) ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.37$, S.D. = 0.585) การนำเครื่องมือมาใช้ในการกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ทันสมัยและไม่มีความถูกต้องในการใช้งาน

สุภาวดี ไหวว่อง (2565) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานพัสดุของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานพัสดุของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำแนกตามสถานภาพ อายุ และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นบุคลากรของคณะวิทยาการจัดการ ประกอบด้วย คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ จำนวน 80 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบเอฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานพัสดุของคณะวิทยาการจัดการในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจำหน่ายพัสดุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.24$) 2) บุคลากรที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานพัสดุของคณะวิทยาการจัดการในภาพรวมด้านการจัดหาพัสดุ การควบคุมพัสดุ และการบำรุงรักษาพัสดุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

เสาวนีย์ สุริยะเจริญ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบบริหารจัดการพัสดุครุภัณฑ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการพัสดุครุภัณฑ์ และเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบบริหารจัดการข้อมูลพัสดุครุภัณฑ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้บริหาร บุคลากรสังกัด สำนักหอสมุด และเจ้าหน้าที่พัสดุจากหน่วยงานสนับสนุนภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 4 หน่วยงาน รวม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ได้ดำเนินการพัฒนาระบบตามวงจรการพัฒนาระบบ (SDLC) 7 ขั้นตอน โดยใช้เทคโนโลยีเว็บแอปพลิเคชัน เขียนชุดคำสั่งด้วยภาษา PHP และใช้โปรแกรม MySQL เป็นฐานข้อมูลของระบบ ซึ่งระบบแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการทำงานส่วนผู้ดูแลระบบ ประกอบด้วย การจัดการข้อมูลพัสดุครุภัณฑ์ สามารถเพิ่ม ลบ และแก้ไขรายการพัสดุครุภัณฑ์ รายงานผลแจ้งซ่อม และการตรวจสอบครุภัณฑ์ ส่วนที่ 2 เป็นการทำงานส่วนผู้ใช้งาน ประกอบด้วย การตรวจสอบรายการครุภัณฑ์ที่รับผิดชอบ การแจ้งซ่อมบำรุงพัสดุครุภัณฑ์ เมื่อทำการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบบริหารจัดการข้อมูลพัสดุครุภัณฑ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า ผู้ใช้งานระบบมีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบบริหารจัดการพัสดุครุภัณฑ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการรักษาความปลอดภัยของระบบ ($\bar{x} = 4.60$) ด้านลักษณะการใช้งานของระบบ ($\bar{x} = 4.58$) และด้านประสิทธิภาพของระบบ ($\bar{x} = 4.55$)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินผลความพึงพอใจของบุคลากรต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยและได้นำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากร ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับด้านงานพัสดุ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Specific purposive Sampling) จำนวน 30 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ แบบประเมินความพึงพอใจการใช้ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ
2. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งในแบบสอบถามความพึงพอใจได้กำหนดระดับ

ความคิดเห็นไว้ 5 ระดับดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
ระดับ 3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ควรปรับปรุง

3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจให้ที่ปรึกษาพิจารณาคัดเลือกข้อความที่เหมาะสมและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4. จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจและนำไปใช้จริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบประเมินความพึงพอใจของระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

2. นำระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทำการประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล : นำผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และหาค่าต่าง ๆ ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อประเมินผลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยนำเสนอผลการวิจัยข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ของผู้ใช้บริการต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

รายการประเมิน	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความสะดวกในการใช้งานระบบ	4.50	0.51	พึงพอใจมาก
2. ความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับจากระบบ	4.47	0.51	พึงพอใจมาก
3. ความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล	4.30	0.47	พึงพอใจมาก
4. ความชัดเจนของการแสดงผลข้อมูล	4.43	0.50	พึงพอใจมาก
5. การลดข้อผิดพลาดในการติดตามสถานะการจัดซื้อจัดจ้าง	4.47	0.51	พึงพอใจมาก
6. ความพึงพอใจในการใช้งานภาพรวม	4.50	0.51	พึงพอใจมาก
7. ความเหมาะสมของระบบกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่าน	4.23	0.43	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.37	0.06	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจผู้ให้บริการต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยที่ค่าเฉลี่ยรวมของระดับความพึงพอใจอยู่ที่ 4.37 และได้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.06

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการสอบถามความพึงพอใจผู้ให้บริการต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้อยู่ในระดับมาก โดยที่ค่าเฉลี่ยรวมของระดับความพึงพอใจอยู่ที่ 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.06 สามารถวิเคราะห์เป็นรายด้านดังนี้ ความสะดวกในการใช้งานระบบอยู่ที่ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ด้านความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับจากระบบอยู่ที่ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ด้านความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล ค่าเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจอยู่ที่ 4.30 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 ด้านความชัดเจนของการแสดงผลข้อมูลอยู่ที่ 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ด้านการลดข้อผิดพลาดในการติดตามสถานะการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ที่ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ด้านความพึงพอใจในการใช้งานภาพรวมอยู่ที่ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 และความเหมาะสมของระบบกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านอยู่ที่ 4.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 โดยสรุป ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วย Google Sheets ได้รับการยอมรับในระดับสูงจากผู้ใช้งาน เนื่องจากช่วยให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปอย่างสะดวก ถูกต้อง และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ควรมีการพัฒนาระบบเพิ่มเติมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของแต่ละหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ สุริยะเจริญ (2567) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบบริหารจัดการพัสดุครุภัณฑ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด อีกทั้งยัง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ไหว่อง (2565) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานพัสดุของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยผลการวิจัยพบว่าบุคลากรมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานพัสดุของคณะวิทยาการจัดการในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการประเมินผลความพึงพอใจของบุคลากรต่อระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างด้วยแอปพลิเคชันกูเกิลชีต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้	รายละเอียด
การประยุกต์ใช้ Google Sheets เพื่อการติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง	Google Sheets เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดเก็บและคำนวณข้อมูลที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการติดตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดเด่นในด้านการอัปเดตข้อมูลแบบเรียลไทม์ การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ใช้งานหลายคน และความสามารถในการสร้างสูตรคำนวณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การใช้ Google Sheets ในการติดตามการจัดซื้อจัดจ้างช่วยเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานด้านพัสดุ ลดข้อผิดพลาดจากการจัดการข้อมูลด้วยวิธีดั้งเดิม และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้งานในทุกระดับขององค์กร ทั้งนี้ ยังสามารถเชื่อมโยงกับเครื่องมืออื่นของ Google เช่น Google Forms และ Google Data Studio เพื่อสร้างระบบบริหารจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้าง	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างประกอบด้วย ความสะดวกในการใช้งาน หมายถึงความสามารถของผู้ใช้ในการเรียนรู้และใช้งานระบบได้อย่างง่ายและสะดวก ความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้น และความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งช่วยให้บุคลากรสามารถตัดสินใจได้อย่างทันเวลาและแม่นยำ
การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ	การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเฉพาะในด้านการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ลดความล่าช้า และเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรขององค์กร ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้

ระบบดิจิทัลช่วยลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน ลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน และช่วยให้สามารถติดตามการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยสนับสนุนแนวคิดในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐสามารถเพิ่มประสิทธิภาพ ลดความล่าช้า และเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานได้ ซึ่งเป็นแนวทางที่หน่วยงานอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในหลายด้าน โดยสามารถพัฒนาระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยการเพิ่มฟังก์ชันที่รองรับการประมวลผลข้อมูลที่ซับซ้อน และปรับปรุงอินเทอร์เฟซให้ใช้งานง่ายขึ้น ทั้งนี้ หน่วยงานอื่นสามารถนำแนวทางการใช้ Google Sheets ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการจัดซื้อจัดจ้างได้ รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะด้านดิจิทัลผ่านการอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน นอกจากนี้ ข้อมูลจากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางปรับปรุงนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างให้โปร่งใสและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการเปรียบเทียบระบบติดตามการจัดซื้อจัดจ้างที่ใช้ Google Sheets กับแพลตฟอร์มหรือซอฟต์แวร์อื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์ข้อดี ข้อจำกัดของแต่ละระบบ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานในองค์กรที่มีขนาดและลักษณะงานที่แตกต่างกัน รวมถึงศึกษาปัจจัยด้านพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ใช้ที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีดังกล่าว อีกทั้งควรพัฒนาเครื่องมือประเมินผลที่สามารถวัดผลการใช้งานระบบได้อย่างครอบคลุมและแม่นยำมากขึ้น เพื่อให้การพัฒนาระบบในอนาคตสามารถตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กวีรัตน์ เกียรติบุญสนอง. (2024). การปรับตัวและการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัล. วารสารเมธีวิจัย 1(2), 12-18.
- เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ (2562). *โครงการศึกษาฐานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อออกแบบยุทธศาสตร์ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ*. รายงานฉบับสมบูรณ์. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- วธนาภรณ์ ว่องวรานนท์. (2565). ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานพัสดุของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 14(1), 25-35.
- วิรุฬ พรรณเทวี. (2542). *ความพึงพอใจของประชาชนของการให้บริการของหน่วยงานกระทรวงมหาดไทย*

- ในอำเภอเมือง จังหวัดมาฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาวดี ไวว่อง. (2565). ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานพัสดุของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรธานี. *MSUDRUJ* 2021, 3, 89-103.
- สุริยะเจริญ สุริยะเจริญ. (2567). การพัฒนาระบบบริหารจัดการพัสดุครุภัณฑ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารวิทยาสารสนเทศและเทคโนโลยี*, 5(1), 31-44.
- Homby, A. F.(2000). *Advance learner's dictionary* (6th ed.). London, England: Oxford
University.
- Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2022). *Management information systems: Managing the
digital firm* (17th ed.). Pearson.
- Oliver,R.L. (1980, August). "A Cognitive Model of the Antecedents and Consequences
of Satisfaction Decisions", *Journal of Marketing Research*. 17: 460-469.

การพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์
ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
Development of a Network Device Service Monitoring System:
Chaiyaphum Rajabhat University

¹ภัทรพล อาจาอาษา และ ²ปานิสรา หาดขุนทด

Phukkaraphon Ardarsa and Panisara Hadkhuntod

¹สำนักส่งเสริมวิชาการและจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹The Office Of Reademiic Promotion AND Lifelong Learning, Chaiyaphum Rajabhat University

²Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University

¹tiwa@cpru.ac.th, ²panisara.h@psru.ac.th

Received 17/10/2024 | Revised 25/03/2025 | Accepted 25/03/2025

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 2) ประเมินคุณภาพของระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ 3) ประเมินประสิทธิภาพการใช้อยู่ระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากร และนักศึกษาที่มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Specific purposive Sampling) จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ การพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แบบประเมินคุณภาพของการพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แบบประเมินประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีการพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดย ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินประสิทธิภาพของระบบ จากนั้นนำระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และแบบประเมินผลการใช้งานมอบให้กับผู้เชี่ยวชาญประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการดำเนินการวิจัยระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ พบว่า มีผลการประเมินคุณภาพระบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.01) ผลการวิเคราะห์และประเมินประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.01) โดยในการวิจัยนี้ ได้ทำการตรวจสอบสถานะเครือข่ายแบบเรียลไทม์ ช่วยให้สามารถตรวจสอบสถานะของอุปกรณ์เครือข่าย

เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย อุปกรณ์ระบบเครือข่าย ได้แบบทันที ทำให้สามารถทราบปัญหาและดำเนินการแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ช่วยตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบตรวจสอบ; การให้บริการของอุปกรณ์; ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์;
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Abstract

This research article aims to 1) Develop a monitoring system for the service performance of computer network devices. 2) Evaluate the quality of the monitoring system for the service performance of computer network devices, and 3) Assess the efficiency of utilizing the monitoring system for the service performance of computer network devices. This study is a quantitative research, with a sample group consisting of personnel and students with knowledge in computers and computer networks. The sample group was selected using Specific Purposive Sampling, totaling 30 participants. The research instruments include the development of a monitoring system for computer network devices, a quality assessment form for the developed monitoring system, and an efficiency evaluation form for utilizing the developed monitoring system. Data collection was conducted by sending a request letter to experts to evaluate the system's efficiency. The developed monitoring system for computer network devices, along with the evaluation forms, was then provided to experts for assessment. The collected data were analyzed using statistical methods, including mean and standard deviation. The results of the study indicate that the quality assessment of the monitoring system was at a high level ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.01), and the efficiency evaluation was also at a high level ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.01). This research involved real-time network status monitoring, allowing for instant status checks of network devices such as servers and network equipment. This enables quick detection and resolution of issues, as well as performance monitoring to improve and optimize network efficiency.

Keywords: Monitoring System Development; Equipment Services; Computer Network System; Chaiyaphum Rajabhat University

บทนำ

ในปัจจุบันระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาท ในการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การศึกษา ด้านธุรกิจ ด้านสาธารณสุข ด้านการทหารและความมั่นคง ด้านโทรคมนาคมและการสื่อสาร เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการดำเนินการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร ดังจะเห็นได้ว่า หน่วยงานหรือองค์กรส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหาร

การจัดการในองค์กร เพื่อการจัดการกับข้อมูลสารสนเทศ การสืบค้นข้อมูล รวมถึงด้านอื่น ๆ ทางด้านเทคโนโลยี ในส่วนของการศึกษา ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ได้มีบทบาทที่สำคัญในส่วนของการเป็นทั้งเครื่องมือหลัก และเครื่องมือสนับสนุนที่สำคัญ ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามลักษณะการศึกษาและตามเจตนารมณ์ขององค์กรทางการศึกษา เป็นโครงสร้างพื้นฐานในการสืบค้นข้อมูล การวิจัย การติดต่อสื่อสาร และให้บริการด้านสารสนเทศ เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เป็นหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษา โดยใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษา การบริหาร และให้บริการแก่ผู้รับบริการ เช่นระบบการจัดการเรียนการสอน ระบบทะเบียน ระบบบริหารด้านการเงิน ระบบ MIS รวมถึงการให้บริการคอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นข้อมูล และสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาให้สามารถสืบค้นได้ทุกที่ ทุกเวลา จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์เครือข่ายที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัย ให้ทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วในกรณีที่เกิดการชำรุดหรือขัดข้องของอุปกรณ์ เพื่อให้การให้บริการระบบเครือข่ายไม่หยุดชะงักและมีคุณภาพในการให้บริการเพื่อสนับสนุนพันธกิจในทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัย

งานวิจัยนี้จึงเน้นการพัฒนาระบบที่ช่วยติดตามสถานะของอุปกรณ์ในระบบเครือข่ายแบบเรียลไทม์ เพื่อลดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเครือข่ายในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ปัญหาในการบริหารจัดการเครือข่ายส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพในการให้บริการด้านการศึกษาและการสนับสนุนการเรียนรู้ จากเหตุผลข้างต้นระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มีบทบาทสำคัญในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม การขาดระบบตรวจสอบสถานะอุปกรณ์เครือข่ายแบบเรียลไทม์ ส่งผลให้เกิดปัญหาล่าช้าและการจัดการทรัพยากรเครือข่ายไม่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบตรวจสอบที่ช่วยติดตามสถานะและประสิทธิภาพการทำงานของอุปกรณ์แบบทันที เพื่อลดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหา เพิ่มความน่าเชื่อถือของระบบเครือข่าย และยกระดับคุณภาพการให้บริการในสถาบันการศึกษา

จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาระบบตรวจสอบสถานะอุปกรณ์ในเครือข่ายแบบเรียลไทม์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อพัฒนาระบบที่ช่วยติดตามสถานะของอุปกรณ์ในระบบเครือข่ายแบบเรียลไทม์ ลดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาเครือข่าย เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรเครือข่าย ยกระดับคุณภาพการให้บริการด้านการศึกษาและการสนับสนุนการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย อีกทั้งยังเป็นการปรับตัวและการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีปัจจุบัน โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน พัฒนาระบบการทำงาน และปรับปรุงการให้บริการให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เพื่อยกระดับองค์กรสู่การพัฒนาเข้าสู่สังคมดิจิทัล (กวีรัตน์ เกียรติบุญสอน, 2567)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
2. เพื่อประเมินคุณภาพของระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้ระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

สมมติฐานการวิจัย

1. ระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นระบบที่มีคุณภาพ
2. ประสิทธิภาพของระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก

การทบทวนวรรณกรรม

ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือระบบเน็ตเวิร์ก คือ กลุ่มของคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ถูกนำมาเชื่อมต่อกันเพื่อให้ผู้ใช้ในเครือข่ายสามารถติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล และใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในเครือข่ายร่วมกันได้"เครือข่ายนั้นมีหลายขนาด ตั้งแต่ขนาดเล็กที่เชื่อมต่อกันด้วยคอมพิวเตอร์เพียงสองสามเครื่อง เพื่อใช้งานในบ้านหรือในบริษัทเล็ก ๆ ไปจนถึงเครือข่ายขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกันทั่วโลก ส่วน Home Network หรือเครือข่ายภายในบ้าน ซึ่งเป็นระบบ LAN (Local Area Network) เป็นระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก ๆ หมายถึง การนำเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์มาเชื่อมต่อกันในบ้าน สิ่งที่เกิดตามมาก็คือประโยชน์ในการใช้คอมพิวเตอร์ด้านต่าง ๆ เช่นการใช้ทรัพยากรร่วมกัน หมายถึง การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องพิมพ์ร่วมกัน กล่าวคือ มีเครื่องพิมพ์เพียงเครื่องเดียว ทุกคนในเครือข่ายสามารถใช้เครื่องพิมพ์นี้ได้ ทำให้สะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะไม่ต้องลงทุนซื้อเครื่องพิมพ์หลายเครื่อง (นอกจากจะเป็นเครื่องพิมพ์คนละประเภท) การแชร์ไฟล์ เมื่อคอมพิวเตอร์ถูกติดตั้งเป็นระบบเน็ตเวิร์กแล้ว การใช้ไฟล์ข้อมูลร่วมกันหรือการแลกเปลี่ยนไฟล์ทำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ไม่ต้องอุปกรณ์เก็บข้อมูลใด ๆ ทั้งสิ้นในการโอนย้ายข้อมูลตัดปัญหาเรื่องความจุของสื่อบันทึก ยกเว้นอุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูลหลักอย่างฮาร์ดดิสก์ หากพื้นที่เต็มก็คงต้องหามาเพิ่ม การติดต่อสื่อสาร โดยคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อเป็นระบบเน็ตเวิร์ก สามารถติดต่อพูดคุยกับเครื่องคอมพิวเตอร์อื่น โดยอาศัยโปรแกรมสื่อสารที่มีความสามารถใช้เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ได้เช่น เดียวกัน หรือการใช้อีเมลภายในก่อกำหนดเครือข่าย Home Network หรือ Home Office จะเกิดประโยชน์นี้อีกมากมาย การใช้อินเทอร์เน็ตร่วมกันคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องที่เชื่อมต่อในระบบเน็ตเวิร์กสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ทุกเครื่อง โดยมีโมเด็มตัวเดียว ไม่ว่าจะเป็นแบบอนาล็อกหรือแบบดิจิตอลอย่าง ADSL ในปัจจุบัน (อนุชิต สอนสีดา และวีระยุทธ จันลา, 2563)

Network Monitoring

การเฝ้าดูแลและการบริการระบบเครือข่าย เพื่อคอยตรวจสอบสภาพเครือข่ายให้มีความเสถียร ปลอดภัย ทำให้สามารถทราบถึงปัญหา และจุดที่ทำให้เกิดปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว เป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับติดตามและเฝ้าระวังระบบเครือข่าย มาจัดเก็บบันทึกและแสดงผลข้อมูลให้ผู้ดูแลระบบ เพื่อช่วยวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ดูแลระบบสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น รวมไปถึงแจ้งเตือนพฤติกรรมการใช้งานที่ผิดปกติที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร ชรินทร์ทิพย์ บันสุวรรณ, และ สุมนทิพย์ จิตสว่าง, (2566)

SNMP Protocol

SNMP Protocol เป็น protocol มาตรฐานบนอุปกรณ์เครือข่ายที่ใช้บริหารจัดการอุปกรณ์เช่นการอ่านค่าต่าง ๆ จากอุปกรณ์หรือส่งคำสั่งเพื่อเปลี่ยนแปลงค่าต่าง ๆ ของอุปกรณ์ โดยมี Network Management System (NMS) ติดตั้งซอฟต์แวร์สำหรับการจัดการ โดยติดต่อไปที่ SNMP agent ที่อยู่บนอุปกรณ์ที่เป็น Managed Device เช่น Router, Switch, Server host เป็นต้น SNMP Agent จะเปิดให้บริการที่ UDP Port 161 การเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ บน SNMP Agent จะอ้างอิงผ่าน Object identifier(OID) หรือ Management Information Base(MIB) ซึ่งข้อมูลค่าต่าง ๆ จะถูกเก็บไว้เป็นโครงสร้าง tree และมี index เชื่อมกันในแต่ละกิ่งของข้อมูล (พลภัทร มั่นยานนท์ และประจวบ วาณิชชวาล, 2558)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาณุพงศ์ เจริญพร และคณะ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระบบตรวจสอบคุณภาพการให้บริการของเครือข่ายไร้สาย โดยได้กล่าวไว้ว่าเครือข่ายไร้สาย เป็นหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมียระบบตรวจสอบความพร้อมให้บริการและคุณภาพของเครือข่ายไร้สาย ซึ่งในปัจจุบัน มีอุปกรณ์และระบบจากหลากหลายบริษัทที่ได้พยายามพัฒนาขึ้นเพื่อให้การตรวจสอบ มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจพบปัญหาและช่วยให้เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบเข้าแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งโดยส่วนใหญ่ระบบตรวจสอบที่มีในปัจจุบัน จะใช้การตรวจสอบด้วยมุมมองของโครงสร้างพื้นฐานของระบบ และในหลายสถานการณ์ จะพบว่าผู้ใช้บริการเครือข่ายไร้สาย เป็นผู้ที่พบปัญหาก่อนเจ้าหน้าที่ ผู้ดูแลระบบ งานวิจัยนี้ได้มีการนำเสนอระบบตรวจสอบคุณภาพการให้บริการของเครือข่ายไร้สาย โดยประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง มาทำหน้าที่เสมือนเป็นผู้ใช้บริการเครือข่ายไร้สาย ทำให้สามารถรับรู้ถึงประสบการณ์ในการใช้บริการ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงการให้บริการและคุณภาพของเครือข่ายไร้สายจากมุมมองของผู้ใช้งาน จากผลการทดลองพบว่าระบบสามารถตรวจนับจำนวนอินเทอร์เน็ตเฟสเครือข่ายไร้สายในบริเวณทดสอบได้ผลลัพธ์ใกล้เคียงกับข้อมูลจากแอ็กเซสพอยต์ และการตรวจสอบ BSSID จากอุปกรณ์เครือข่ายไร้สายได้ผลลัพธ์เหมือนกับผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ซอฟต์แวร์บนคอมพิวเตอร์

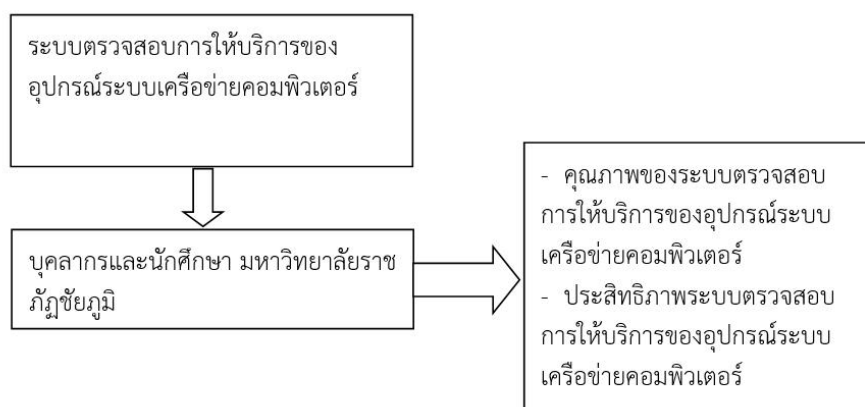
เชษฐ ศรีแย้ม (2557). ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบติดตามสถานะเครือข่ายคอมพิวเตอร์: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบติดตามสถานะเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 2) ประเมินผลของระบบติดตามสถานะเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นอุปกรณ์เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 40 อุปกรณ์ ซึ่งได้รับการเลือกแบบเจาะจงให้มีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอุปกรณ์เพื่อให้เป็นกรณีศึกษาที่ครอบคลุมมากขึ้น ระบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 1) โปรแกรมติดตามสถานะเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาโดยใช้โปรแกรมภาษา PHP และใช้โปรโตคอล SNMP ในการอ่านค่าความเปลี่ยนแปลงของเครือข่าย 2) แบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ประเมินผลการทำงานของระบบผลการวิจัยพบว่า ระบบสามารถทำงานได้ครอบคลุม 4 ระบบย่อย ได้แก่ 1) ระบบติดตามสถานะอุปกรณ์เครือข่าย 2) ระบบติดตามสถานะเครื่องแม่ข่าย 3) ระบบติดตามการให้บริการของเครื่องแม่ข่าย และ 4) ระบบการจัดการข้อมูลผู้ใช้และอุปกรณ์ การประเมินประสิทธิภาพของระบบอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย

อยู่ที่ 4.19 ค่า (S.D. = 0.72) สำหรับความพึงพอใจต่อระบบมีความพึงพอใจต่อระบบด้านประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.06 และค่า (S.D. = 0.68)

ณอม กองใจ (2017). ได้พัฒนาระบบตรวจสอบสถานะการทำงานของระบบเครือข่ายและอุปกรณ์ภายในห้องแม่ข่ายที่สามารถเฝ้าติดตามและตรวจสอบความผิดพลาดของเครื่องแม่ข่ายและอุปกรณ์เครือข่าย โดยการประยุกต์ใช้งานซอฟต์แวร์ตรวจสอบสถานะการทำงานที่ได้รับการพัฒนาด้วยภาษา PHP และระบบวัตถุ-oriented ด้วยเซิร์ฟเวอร์ DS1820 ที่สามารถส่งผ่านข้อมูลด้วยโปรโตคอล SNMP งานวิจัยนี้ได้มีการทดสอบใช้งานกับระบบเครือข่ายของภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย 12 เครื่อง อุปกรณ์เครือข่าย 6 เครื่องและอุปกรณ์กระจายสัญญาณเครือข่ายไร้สาย 8 เครื่อง ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าระบบสามารถตรวจสอบและแสดงผลสถานะการทำงานของอุปกรณ์เครือข่ายทั้งหมดและอุปกรณ์ภายในห้องแม่ข่ายผ่านโปรแกรมอินเทอร์เน็ตเบราว์เซอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งหากอุปกรณ์ภายในห้องแม่ข่ายสูงเกินจุดวิกฤตที่ได้กำหนดไว้ในโปรแกรม หรืออุปกรณ์เครือข่ายเกิดการขัดข้อง ระบบจะทำการแจ้งเตือนอัตโนมัติไปยังผู้ดูแลระบบเครือข่ายผ่านทางอีเมลเพื่อเข้าไปทำการแก้ไขให้ทันเวลาที่

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งเป็นการออกแบบและพัฒนาระบบเพื่อตรวจสอบสถานะการทำงานของอุปกรณ์เครือข่าย งานวิจัยนี้อ้างอิงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วยกรอบแนวคิดและพัฒนาระบบที่สามารถตรวจสอบสถานะของอุปกรณ์เครือข่ายได้แบบเรียลไทม์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนาการพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยและได้นำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากร ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ได้แก่ บุคลากร และนักศึกษาที่มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Specific purposive Sampling) จำนวน 30 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ

1. การพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
2. แบบประเมินคุณภาพของการพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
3. แบบประเมินประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีการพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

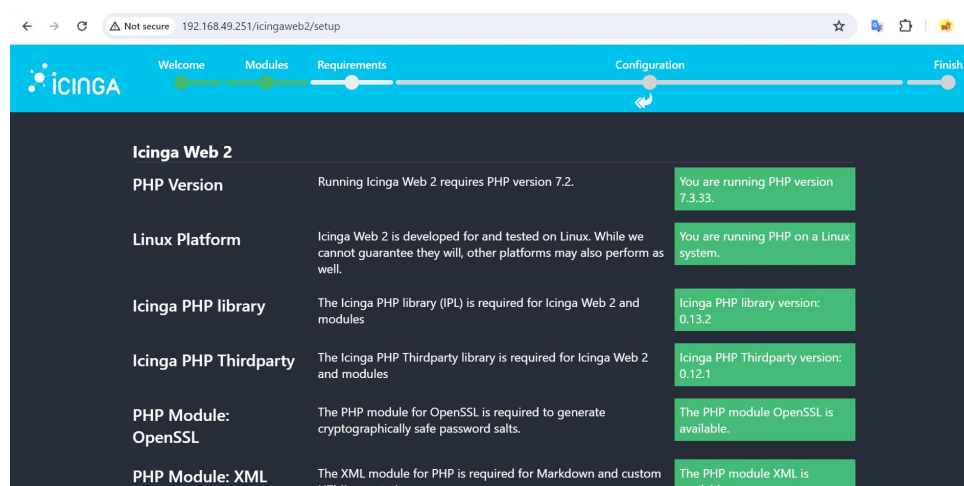
1. นำแบบประเมินคุณภาพของระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน
2. ทดลองใช้งานระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
3. นำแบบประเมินผลการใช้ระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ให้กลุ่มตัวอย่างประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และหาค่าต่าง ๆ ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีลิงค์ในการเข้าถึงข้อมูล <http://202.29.51.251> สามารถตรวจสอบสถานะของอุปกรณ์ในเครือข่าย เช่น สวิตช์, เราเตอร์, หรือเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย สามารถช่วยให้ผู้ดูแลระบบสามารถตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์เครือข่ายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการวิจัยอาจพบว่าการใช้โปรโตคอลต่าง ๆ เช่น SNMP (Simple Network Management Protocol), ICMP (Internet Control Message Protocol), ช่วยในการตรวจสอบสถานะของอุปกรณ์เครือข่ายได้ดี นอกจากนี้ ในการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเครือข่ายทำให้สามารถคาดการณ์ปัญหาล่วงหน้าและให้คำแนะนำในการปรับปรุงประสิทธิภาพของเครือข่ายได้

ภาพที่ 2 การติดตั้งระบบระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินคุณภาพระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.43 และได้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ 0.01 แสดงว่าข้อมูลที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความเหมาะสมในระดับเหมาะสมดี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

รายการประเมิน	($\bar{x}$)	S.D.	ผลการประเมินคุณภาพ
1. ด้านการใช้งานของระบบ	4.43	0.50	เหมาะสมดี
2. ด้านความปลอดภัยของระบบ	4.50	0.51	เหมาะสมดี
3. ด้านประโยชน์ของการนำระบบไปใช้งาน	4.37	0.49	เหมาะสมดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.43	0.01	เหมาะสมดี

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิเคราะห์และประสิทธิภาพการใช้ระบบ ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินประสิทธิภาพมาตราส่วน 5 ระดับ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่า ($\bar{x}$) มีค่าอยู่ที่ 4.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.01 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิเคราะห์และประสิทธิภาพการใช้ระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

รายการประเมิน	($\bar{x}$)	S.D.	ผลการประเมิน ประสิทธิภาพ
ด้านการใช้งานของระบบ			
1. รูปแบบการใช้งานระบบ	4.50	0.51	เหมาะสมดี
2. กระบวนการทำงานของระบบ	4.47	0.51	เหมาะสมดี
ด้านความปลอดภัยของระบบ			
3. ความปลอดภัยของการเข้าใช้งาน	4.30	0.47	เหมาะสมดี
4. ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ	4.47	0.51	เหมาะสมดี
5. การให้ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน	4.43	0.50	เหมาะสมดี
ด้านประโยชน์ของการนำระบบไปใช้งาน			
6. ความสะดวกในการใช้งาน	4.27	0.45	เหมาะสมดี
7. ความสามารถของระบบ ในการนำไปใช้ประโยชน์	4.23	0.43	เหมาะสมดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.38	0.01	เหมาะสมดี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย การพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยใช้เทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้ดูแลระบบสามารถ ตรวจสอบสถานะของเครือข่ายแบบเรียลไทม์ วิเคราะห์ปัญหาล่วงหน้า และเข้าถึงข้อมูลจากระยะไกล ซึ่งช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และเพิ่มคุณภาพของการให้บริการเครือข่ายโดยรวม ซึ่งจะได้อภิปรายผลเพิ่มเติมตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยให้ผู้ดูแลระบบเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิสามารถตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์เครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถานะของอุปกรณ์เครือข่าย ระบบที่พัฒนามีการใช้ SNMP และ ICMP เป็นโพรโทคอลหลักในการตรวจสอบสถานะอุปกรณ์ เช่น สวิตช์, เราเตอร์ และเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย ซึ่งช่วยให้สามารถ ตรวจสอบจับความผิดปกติของอุปกรณ์ได้แบบเรียลไทม์ ลดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหา และทำให้การบริหารจัดการเครือข่ายมีประสิทธิภาพมากขึ้น ความสามารถในการแจ้งเตือนและวิเคราะห์แนวโน้มปัญหา การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเครือข่ายช่วยให้ผู้ดูแลระบบสามารถ คาดการณ์ปัญหาล่วงหน้า เช่น การใช้งานทรัพยากรเครือข่ายที่สูงผิดปกติ หรืออุปกรณ์ที่มีแนวโน้มจะล้มเหลว ซึ่งสามารถนำไปสู่การดำเนินการป้องกันก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น การเข้าถึงข้อมูลเครือข่ายแบบออนไลน์ การมีลิงก์สำหรับเข้าถึงข้อมูลระบบตรวจสอบ (<http://202.29.51.251>) ช่วยให้ผู้ดูแลระบบสามารถเข้าถึงข้อมูลจากระยะไกล ไม่จำเป็นต้องอยู่ที่สถานที่ปฏิบัติงานตลอดเวลา ทำให้การจัดการระบบเครือข่ายสะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยรวมแล้ว ระบบตรวจสอบที่พัฒนาขึ้นช่วยเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการเครือข่าย ลดระยะเวลาการแก้ไขปัญหา และช่วยให้สามารถคาดการณ์

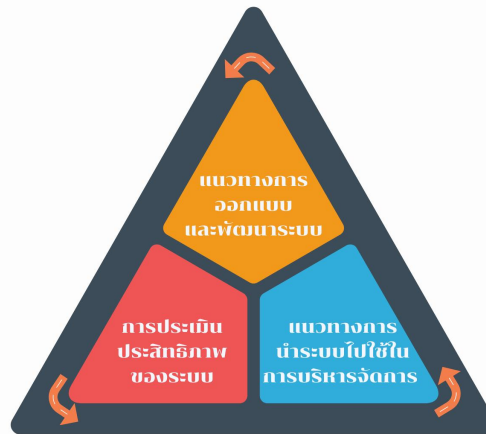
ปัญหาส่วนหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพงศ์ เจริญพร และคณะ (2566) ที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาระบบตรวจสอบคุณภาพการให้บริการของเครือข่ายไร้สาย โดยใช้อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) เพื่อให้ได้มุมมองของผู้ใช้งานจริง ซึ่งช่วยให้สามารถวิเคราะห์คุณภาพของเครือข่ายได้อย่างแม่นยำ พัฒนาระบบตรวจสอบเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีที่ช่วยให้สามารถตรวจจับปัญหา คัดการณ์แนวโน้ม และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยให้การบริหารจัดการเครือข่ายมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณภาพของระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ พบว่าคุณภาพของระบบโดยรวมได้รับการประเมินอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" (ค่าเฉลี่ย 4.43, S.D. = 0.01) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อโจทย์การใช้งานได้เป็นอย่างดี โดยในด้านความปลอดภัยของระบบได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.50 (S.D. = 0.51) แสดงให้เห็นว่าระบบมีมาตรการด้านความปลอดภัยที่น่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ ส่วนด้านการใช้งานของระบบและด้านประโยชน์ของการนำระบบไปใช้ได้รับค่าเฉลี่ย 4.43 และ 4.37 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมดี แสดงให้เห็นว่าระบบสามารถตอบสนองต่อการใช้งานได้สะดวกและมีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการเครือข่าย อย่างไรก็ตาม ควรมีการศึกษาปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถพัฒนาประสิทธิภาพของระบบให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการเพิ่มความสามารถในการเฝ้าระวังและวิเคราะห์ข้อมูลเครือข่ายให้ครอบคลุมมากขึ้น สอดคล้องกับการทำการวิจัยของ ฌอนม กองใจ (2017). ที่ได้พัฒนาระบบตรวจสอบสถานะการทำงานของระบบเครือข่ายและอุณหภูมิภายในห้องแม่ข่ายที่สามารถเฝ้าติดตามและตรวจสอบความผิดปกติของเครื่องแม่ข่ายและอุปกรณ์เครือข่าย ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าระบบสามารถตรวจสอบและแสดงผลสถานะการทำงานของอุปกรณ์เครือข่ายทั้งหมดและอุณหภูมิภายในห้องแม่ข่ายผ่านโปรแกรมอินเทอร์เน็ตเบราว์เซอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งหากอุณหภูมิภายในห้องแม่ข่ายสูงเกินจุดวิกฤตที่กำหนดไว้ในโปรแกรม หรืออุปกรณ์เครือข่ายเกิดการขัดข้อง ระบบจะทำการแจ้งเตือนอัตโนมัติไปยังผู้ดูแลระบบเครือข่ายผ่านทางอีเมลเพื่อเข้าไปทำการแก้ไขให้ทันทั่วทั้งที่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินประสิทธิภาพการใช้ระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ พบว่าผู้ประเมินให้ความเห็นว่าระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.38 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.01) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าระบบสามารถตอบสนองต่อโจทย์การใช้งานได้ดีในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านรูปแบบการใช้งานของระบบที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.50 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.51) แสดงถึงความสะดวกและเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ขณะที่กระบวนการทำงานของระบบและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ก็ได้รับคะแนนที่สูง (4.47) สะท้อนถึงความสามารถของระบบในการดำเนินงานตามที่กำหนด ส่วนด้านความปลอดภัยและความง่ายในการใช้งานได้รับคะแนนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าระบบมีความปลอดภัยและสามารถใช้งานได้โดยไม่ซับซ้อน อย่างไรก็ตาม ด้านที่ได้รับคะแนนต่ำสุดคือ ความสามารถของระบบในการนำไปใช้ประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ยรวม (4.23) ซึ่งแม้จะอยู่ในระดับเหมาะสมดี แต่ยังมีโอกาสพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มศักยภาพของระบบให้สามารถรองรับการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เชษฐ ศรีแย้ม (2557) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบติดตามสถานะเครือข่ายคอมพิวเตอร์: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.19 และค่า (S.D. = 0.72)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ที่เป็นกระบวนการในด้านการระบบตรวจสอบเครือข่ายใช้ SNMP และ ICMP เพื่อตรวจจับปัญหาแบบเรียลไทม์ รองรับ Web Interface เพิ่มความสะดวกในการบริหารจัดการ IT และความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ พร้อมแนวทางพัฒนาแจ้งเตือนผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ แสดงดังแผนภาพ

ภาพที่ 2 แผนภาพองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

แผนภาพองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัยสามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้อธิบายได้ดังนี้

1. แนวทางการออกแบบและพัฒนาระบบตรวจสอบเครือข่ายที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษา การใช้ SNMP (Simple Network Management Protocol) และ ICMP (Internet Control Message Protocol) ในการตรวจสอบสถานะของอุปกรณ์เครือข่าย ทำให้สามารถตรวจจับปัญหาได้แบบเรียลไทม์ การออกแบบระบบที่รองรับการเข้าถึงผ่าน Web Interface ช่วยให้ผู้ใช้ดูและระบบสามารถตรวจสอบสถานะของเครือข่ายได้สะดวกและรวดเร็ว

2. การประเมินประสิทธิภาพของระบบตรวจสอบเครือข่ายผ่านมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ปัจจัยด้าน ความปลอดภัย, ความสะดวกในการใช้งาน, และประโยชน์ของระบบ แสดงให้เห็นว่าสามารถพัฒนาระบบที่เหมาะสมกับการใช้งานในองค์กรได้จริง องค์ความรู้ด้าน ความต้องการของผู้ใช้ เช่น การปรับปรุง อินเทอร์เฟซ, ระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติ และการแสดงข้อมูลแบบ Dashboard เพื่อช่วยให้การตรวจสอบเครือข่ายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. แนวทางการนำระบบตรวจสอบเครือข่ายไปใช้ในการบริหารจัดการ IT ภายในมหาวิทยาลัย ระบบสามารถช่วย ลดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาเครือข่าย และช่วยให้สามารถ คาดการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นล่วงหน้า การนำระบบไปใช้ช่วยเพิ่ม ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ของโครงสร้างพื้นฐานด้าน IT ในสถาบันการศึกษา แนวทางการพัฒนาในอนาคตอาจมีการ ปรับปรุงระบบให้รองรับการแจ้งเตือนผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น LINE หรือ Email การพัฒนาให้รองรับ การตรวจสอบอุปกรณ์เครือข่ายที่อยู่ในระบบ Cloud เพื่อรองรับแนวโน้มของโครงสร้างพื้นฐานด้าน IT ที่เปลี่ยนไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ควรปรับปรุงระบบให้รองรับ การตรวจสอบอุปกรณ์เครือข่ายที่หลากหลาย มากขึ้น เช่น อุปกรณ์ที่อยู่ในระบบ Cloud หรือ IoT เพื่อให้สามารถใช้งานได้ครอบคลุมมากขึ้น เพิ่มฟังก์ชัน แจ้งเตือนอัตโนมัติผ่าน LINE, Email หรือแอปพลิเคชันมือถือ เพื่อให้ผู้ดูแลระบบสามารถรับข้อมูลสถานะเครือข่ายแบบเรียลไทม์และดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ควรขยายกลุ่มผู้ประเมินคุณภาพของระบบให้ครอบคลุม ทั้ง ผู้ดูแลระบบ, ผู้ใช้ทั่วไป และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสะท้อนคุณภาพของระบบได้ชัดเจนขึ้น เพิ่มการประเมินด้าน ความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล โดยเฉพาะมาตรการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้ใช้ระบบ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 ควรศึกษาค่า Performance Metrics เช่น Response Time, Uptime และ Error Rate เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบในเชิงเทคนิคและนำไปปรับปรุงให้ระบบทำงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ศึกษาการนำ AI หรือ Machine Learning มาช่วยวิเคราะห์แนวโน้มของปัญหาเครือข่าย เพื่อเพิ่มความสามารถในการ คาดการณ์ปัญหาและแจ้งเตือนล่วงหน้า ลดภาระของผู้ดูแลระบบในการตรวจสอบปัญหาแบบ Manual

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การขยายขอบเขตการวิจัยเพื่อรองรับเทคโนโลยีเครือข่ายที่หลากหลาย ควรศึกษา การตรวจสอบและบริหารจัดการอุปกรณ์เครือข่ายในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนขึ้น เช่น ระบบ Cloud Computing, Edge Computing หรือ IoT เพื่อให้สามารถนำระบบไปประยุกต์ใช้ได้ในองค์กรที่มีโครงสร้างเครือข่ายที่แตกต่างกัน

การประยุกต์ใช้ AI หรือ Machine Learning ในการตรวจสอบและวิเคราะห์เครือข่าย ควรศึกษา การนำเทคโนโลยี AI หรือ Machine Learning มาช่วยวิเคราะห์แนวโน้มของปัญหาเครือข่าย และสร้างระบบ แจ้งเตือนล่วงหน้า (Predictive Maintenance) เพื่อให้ผู้ดูแลระบบสามารถดำเนินการ ป้องกันก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น

การศึกษาผลกระทบของระบบตรวจสอบเครือข่ายต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ IT ขององค์กร ควรศึกษาผลกระทบของระบบที่พัฒนาต่อ ประสิทธิภาพการทำงานของผู้ดูแลระบบและองค์กร เช่น ระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาเครือข่าย อัตราการลดลงของ Downtime และต้นทุนในการบริหารจัดการเครือข่าย เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของระบบในมุมมองทางธุรกิจและการบริหารงาน IT

เอกสารอ้างอิง

- กวีรัตน์ เกียรติบุญสนอง. (2567). การปรับตัวและการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัล. *วารสารเมธีวิจัย*. 1 (2), มีนาคม – เมษายน.
- เชษฐ ศรีแย้ม. (2557). *การพัฒนากระบวนทัศน์ตามสถานะเครือข่ายคอมพิวเตอร์: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ชรินทร์ทิพย์ ปั่นสุวรรณ, และ สุนนทิพย์ จิตสว่าง. (2566). แนวทางการกำกับดูแลการรับมือภัยคุกคามความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ขององค์กรในยุคดิจิทัล. *วารสารรัชตภาคย์*. 17(53), กรกฎาคม-สิงหาคม.
- ถนนม กองใจ. (2017). การพัฒนาระบบตรวจสอบสถานะการทำงานระบบเครือข่ายและอุณหภูมิห้องแม่ข่าย. *Naresuan University Journal: Science and Technology (NUJST)*, 25(4), 149-159.
- ภาณุพงศ์ เจริญพร, สุชัยศรี โลออน, อภิรักษ์ จันทร์สร้าง, ชัยพร ใจแก้ว, วิธวัช ตั้งตรง ไพโรจน์, และ อนันต์ ผลเพิ่ม. (2023). ระบบตรวจสอบคุณภาพการให้บริการของเครือข่ายไร้สาย. *วารสารงานวิจัยและพัฒนาเชิงประยุกต์*, 3(3). กันยายน-ธันวาคม.
- พลภัทร มั่นยานนท์ และประจวบ วานิชชัชวาล (2558) ระบบตรวจสอบและแจ้งผลการทำงานของอุปกรณ์เครือข่าย. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 3 (3). เมษายน- กรกฎาคม.
- ศราวุธ ชัยมูล, ธเนศ คณะดี. (2565). การประยุกต์ใช้ระบบเครือข่าย LoRaWAN สำหรับการตรวจสอบพลังงานไฟฟ้าและการจัดเก็บข้อมูลในอาคารอัจฉริยะ. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 34 (3). กรกฎาคม-กันยายน.
- อนุชิต สอนสีดา และวีระยุทธ จันลา. (2563). บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่อการการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 32(3). กันยายน – ธันวาคม.
- Jabeen, T., Jabeen, I., Ashraf, H., Ullah, A., Jhanjhi, N. Z., Ghoniem, R. M., & Ray, S. K. (2023). Smart Wireless Sensor Technology for Healthcare Monitoring System Using Cognitive Radio Networks. *Sensors*, 23(13), 6104.
- Li, N., & Zhu, X. (2023). Design and application of blockchain and IoT-enabled sports injury rehabilitation monitoring system using neural network. *Soft Computing*, 27(16), 11815-11832.

การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Development of a Repair Request and Maintenance Tracking System for Computer Networks:
Chaiyaphum Rajabhat University

¹รชานนท์ คุ่มโนนชัย และ ²ภักกรพล อาจาอาษา

¹Rachanon Cumnonchai and ²Phukkaraphon Ardarsa

^{1,2}สำนักส่งเสริมวิชาการและจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

^{1,2}The Office Of Reademiic Promotion AND Lifelong Learning: Chaiyaphum Rajabhat University

¹rachanoncumnonchai@cpru.ac.th, ²tiwa@cpru.ac.th

Received 17/10/2024 | Revised 22/03/2025 | Accepted 22/03/2025

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาและประเมินผลระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้กระบวนการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบและความพึงพอใจของผู้ใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถรองรับการดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัย และแบบสอบถามที่ออกแบบตามหลักการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ซึ่งเป็นบุคลากรและนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานระบบ ระบบได้รับการพัฒนาโดยใช้แนวทางตามวงจรการพัฒนาซอฟต์แวร์ ซึ่งครอบคลุมกระบวนการตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการ ออกแบบ พัฒนา ทดสอบ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ใช้และผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลชี้ให้เห็นว่า ระบบที่พัฒนาขึ้นได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.02) ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จของระบบในด้านความสามารถในการทำงาน ความปลอดภัย และความเหมาะสมกับบริบทขององค์กร ในขณะที่ผู้ใช้งานให้คะแนนความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.02) ซึ่งบ่งชี้ถึงความสะดวกในการใช้งานและประสิทธิภาพของระบบในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ และมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยระบุว่า ควรมีการบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบ วิเคราะห์แนวโน้มของปัญหา และพัฒนาระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถรองรับการขยายตัวของระบบสารสนเทศในอนาคต

คำสำคัญ: ระบบแจ้งซ่อม; ติดตามการซ่อมบำรุง; ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์; ความพึงพอใจของผู้ใช้;
การพัฒนาระบบ

Abstract

This research article aims to develop and evaluate a repair request and maintenance tracking system for the computer network at Chaiyaphum Rajabhat University. It is a quantitative study that applies statistical methods to analyze system efficiency and user satisfaction. The research tools include the developed repair request and maintenance tracking system designed to support university operations and a questionnaire based on user satisfaction assessment principles. Data collection was conducted with a sample group of 50 participants, consisting of university personnel and students involved in system usage. The system was developed following the Software Development Life Cycle, covering requirements analysis, design, development, testing, and improvements based on user and expert feedback. The data analysis results indicate that the developed system was evaluated by experts at an excellent level ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.02), reflecting its completeness in terms of functionality, security, and suitability for the organizational context. Meanwhile, users rated their satisfaction at a high level ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.02), highlighting the system's ease of use and effectiveness in meeting user needs. Furthermore, the study suggests integrating artificial intelligence and big data analytics technologies to enhance monitoring capabilities, analyze problem trends, and develop an automated notification system. These improvements will contribute to more efficient maintenance management and better adaptability to future expansions of the university's information systems.

Keywords: Repair Request System; Maintenance Tracking; Computer Network System; User Satisfaction; System Development

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเป็นสถาบันการศึกษาที่มีภารกิจหลักในการให้บริการด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่นักศึกษาและบุคลากร ทั้งนี้ การให้บริการซ่อมบำรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สุวัฒน์ เกียรติไพบูลย์ และ ธนกร วรพัฒน์, 2561) จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร บุคลากร และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย พบว่ามีปัญหาด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอ ส่งผลให้กระบวนการซ่อมบำรุงและพัฒนาระบบเกิดความล่าช้าและไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ดังนั้น การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมออนไลน์จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงกระบวนการซ่อมบำรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กิตติพงษ์ ศรีสุวรรณ, 2562) ระบบดังกล่าวสามารถช่วยให้หน่วยงานและบุคลากรสามารถแจ้งปัญหาการใช้งานอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และสามารถติดตามสถานะการซ่อมบำรุงได้แบบเรียลไทม์ ทำให้การให้บริการด้านไอทีของมหาวิทยาลัยมี

ประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้ดียิ่งขึ้น (อารยา พิษฐานนท์, 2563)

ปัจจุบัน ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงยังคงมีข้อจำกัดที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและไม่สะดวกในการเข้าถึงข้อมูล การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามสถานะออนไลน์จะช่วยให้สามารถจัดการข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ ลดความผิดพลาดที่เกิดจากการดำเนินงานแบบดั้งเดิม และเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ นอกจากนี้ ระบบดังกล่าวยังช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการซ่อมบำรุงได้อย่างโปร่งใส ทำให้สามารถวางแผนการใช้งานอุปกรณ์ได้ดียิ่งขึ้น บทความนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ รวมถึงการวิเคราะห์ความสำคัญของระบบต่อการยกระดับคุณภาพบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในอนาคต รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มุ่งเน้นการส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานของบุคลากร (ลภัสรินทร์ ทิพย์อุทัย, (2567)

ปัญหาหลักที่พบในการให้บริการซ่อมบำรุงระบบไอทีของมหาวิทยาลัยคือความล่าช้าในการดำเนินงานและการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งส่งผลให้การซ่อมบำรุงอุปกรณ์เป็นไปอย่างไม่มีแผนการ นอกจากนี้ ระบบที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีความเป็นอัตโนมัติ ทำให้เกิดความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการจัดการข้อมูล การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมออนไลน์จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการซ่อมบำรุงเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เหตุผลสำคัญที่ทำให้ต้องมีการวิจัยนี้คือการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบไอทีภายในมหาวิทยาลัยให้สามารถให้บริการที่รวดเร็ว โปร่งใส และลดภาระงานของบุคลากรฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถติดตามสถานะการซ่อมได้แบบเรียลไทม์ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการโดยรวมของมหาวิทยาลัย (ณัฐพงษ์ เรืองศรี, 2564)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
2. เพื่อประเมินผลความพอใจของผู้ใช้ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

สมมติฐานการวิจัย

1. ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเป็นระบบที่มีคุณภาพ
2. ผลการประเมินความพึงพอใจ ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมาก

การทบทวนวรรณกรรม

ปัจจุบันระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัย การบำรุงรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์เครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องจึงเป็นภารกิจสำคัญของหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงให้มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และตรวจสอบได้ การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้ ดังนี้

แนวคิดระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุง

ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงเป็นระบบที่ช่วยจัดการกระบวนการแจ้งซ่อม การรับเรื่อง การมอบหมายงาน การติดตามสถานะ และการรายงานผลการซ่อมบำรุง ทำให้ผู้ใช้งานและผู้ดูแลระบบสามารถติดตามสถานะของงานซ่อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมชาย วิเศษสินธุ์ และจักรกฤษณ์ หมั่นวิชา, 2564) ได้อธิบายว่าระบบแจ้งซ่อมออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ช่วยลดขั้นตอนการทำงาน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งาน และช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ธนพล ตันติเวชวานิชและ ปิยนุช ชัยพรแก้ว 2563) กล่าวถึงความสำคัญของระบบติดตามและแจ้งซ่อมว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารจัดการครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ของสถาบันการศึกษา โดยระบบที่ดีควรมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การรับแจ้งซ่อม การติดตามสถานะ การจัดการคิวงาน การรายงานผล และการจัดทำสถิติเพื่อการวิเคราะห์และวางแผน นอกจากนี้ วิษญาณนท์ สารสิทธิ์ และคณะ (2565) ยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี IoT มาประยุกต์ใช้ในระบบแจ้งซ่อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบและติดตามสถานะอุปกรณ์เครือข่ายแบบเรียลไทม์

เทคโนโลยีที่ใช้ในการพัฒนาระบบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงมีการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย (จิรายุ จันทรเพ็ง และอนวัตร เฉลิมสกุลกิจ, 2562) ได้พัฒนาระบบบริหารจัดการการแจ้งซ่อมบำรุงอุปกรณ์เครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยใช้เทคโนโลยี React สำหรับ Frontend และ Node.js สำหรับ Backend ซึ่งช่วยให้การพัฒนาระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถรองรับการทำงานแบบ Single Page Application ได้ วัชร วงศ์สถิตพร และ นพดล ผู้มีจรรยา (2561) ได้เลือกใช้ ASP.NET และฐานข้อมูล MS SQL Server ในการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและบำรุงรักษาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ออนไลน์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่มีความเสถียรและรองรับการทำงานในองค์กรขนาดใหญ่ได้ดี ในขณะที่ พิษญา พรหมทองสุข และ สมชาย ปราการเจริญ (2560) ได้ใช้ PHP Framework CodeIgniter และฐานข้อมูล MySQL ซึ่งเป็นเทคโนโลยีโอเพนซอร์สที่มีชุมชนผู้ใช้งานขนาดใหญ่และมีต้นทุนการพัฒนาต่ำ (อัญชลี พานิชพันธุ์ และ วิภาวี วีระวงศ์, 2563) ได้นำเสนอการใช้เทคโนโลยี Progressive Web App (PWA) ในการพัฒนาระบบบริหารจัดการการแจ้งซ่อมบำรุง ซึ่งช่วยให้ระบบสามารถทำงานได้ทั้งบนเว็บเบราว์เซอร์และอุปกรณ์มือถือ โดยไม่จำเป็นต้องพัฒนาแอปพลิเคชันแยกสำหรับแต่ละแพลตฟอร์ม

กระบวนการพัฒนาระบบ

กระบวนการพัฒนาระบบเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดคุณภาพของระบบที่พัฒนาขึ้น งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วงจรการพัฒนาระบบแบบ SDLC (System Development Life Cycle) (สมชาย วิเศษสินธุ์ และจักรกฤษณ์ หมั่นวิชา, 2564) ได้ใช้กระบวนการพัฒนาแบบ SDLC ในการพัฒนาระบบแจ้งซ่อม

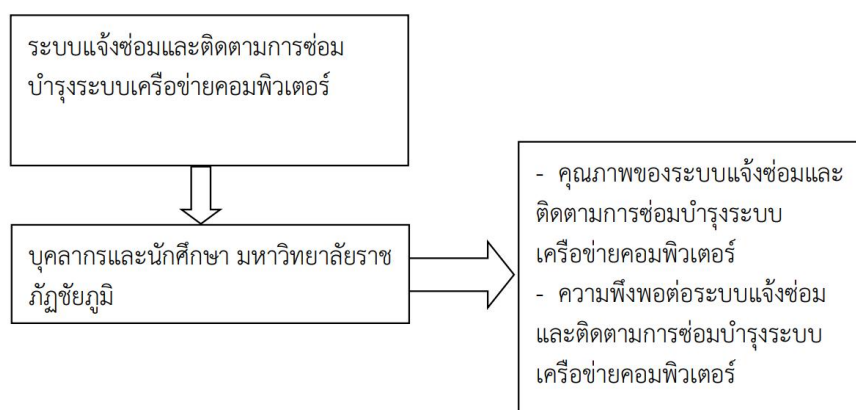
ออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การทดสอบ และการนำไปใช้งาน

ธนพล ตันติเวชวานิช และ ปิยนุช ชัยพรแก้ว (2563) ได้เลือกใช้กระบวนการพัฒนาระบบแบบ Agile ซึ่งเน้นการพัฒนาแบบเป็นรอบ (Iterative) และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของผู้ใช้งาน ทำให้ระบบที่พัฒนาขึ้นตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างแท้จริง ในขณะที่ จิรายุ จันทร์เพ็ง และ อนุวัตร เฉลิมสกุลกิจ (2562) ได้ใช้กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์แบบ Waterfall Model ซึ่งเน้นการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน และมีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน นอกจากนี้ ธีรวัฒน์ ทรัพย์เชื่อนชั้น และ กิตติพงษ์ สุวรรณราช (2564) ยังได้นำเสนอการประยุกต์ใช้แนวคิด DevOps ในการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุง ซึ่งช่วยลดระยะเวลาในการพัฒนาและปรับปรุงระบบ และเพิ่มความรวดเร็วในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งาน

ผลการศึกษาและประสิทธิภาพของระบบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงส่วนใหญ่มีการประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้งาน จากการศึกษาของ สมชาย วิเศษสินธุ์ และ จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา (2564) พบว่าระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถจัดการข้อมูลการแจ้งซ่อม ติดตามสถานะ และรายงานผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้งานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.35) ธนพล ตันติเวชวานิช และ ปิยนุช ชัยพรแก้ว (2563) รายงานว่าระบบที่พัฒนาขึ้นช่วยลดระยะเวลาในกระบวนการแจ้งซ่อมลงได้ร้อยละ 42.8 และผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.25) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิษญา พรหมทองสุข และ สมชาย ปราการเจริญ (2560) ที่พบว่าระบบแจ้งซ่อมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายผ่านเว็บแอปพลิเคชันช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินงานลงร้อยละ 35

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนาและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยและได้นำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากร ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ได้แก่ บุคลากร และนักศึกษาที่มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Specific purposive Sampling) จำนวน 50 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ

1. เครื่องมือในการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ใช้เครื่องมือในการพัฒนาดังนี้

React.js, Angular, Vue.js

HTML, CSS, JavaScript

PHP (CodeIgniter, Laravel) – Framework

MySQL

2. แบบประเมินประเมินผลความพอใจของผู้ใช้ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยมีกระบวนการสร้าง ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของแบบประเมิน
2. การกำหนดโครงสร้างของแบบประเมิน
3. การตรวจสอบความตรงของแบบประเมิน
4. การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมิน
5. นำไปใช้จริงและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเลือกวิธีสุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม
2. เตรียมเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพ เพื่อทดสอบความตรงและความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ
3. เก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านช่องทางออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่าง
4. ตรวจสอบและคัดกรองข้อมูล
5. บันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติในการสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้สามารถตีความผลลัพธ์ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้องและมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้ใช้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการสรุปผลข้อมูล โดยเน้นการหาค่ากลางและการกระจายของข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

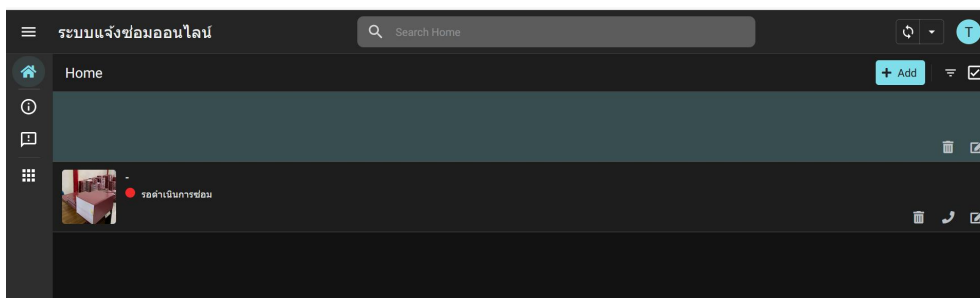
ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเป็นระบบที่มีคุณภาพ มีสิ่งในการเข้าถึงข้อมูล <http://202.29.51.251/service> อธิบายได้ดังนี้ ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีคุณภาพสูงและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยระบบนี้ได้รับการพัฒนาให้สามารถรองรับกระบวนการแจ้งซ่อม การติดตามสถานะ และการบริหารจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยลดความซับซ้อนของการบริหารงานซ่อมบำรุงภายในมหาวิทยาลัย

1. คุณภาพของระบบจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.50 และได้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.02 แสดงว่าข้อมูลทีวิเคราะห์ได้นั้นมีความเหมาะสมในระดับเหมาะสมดี ด้านการใช้งาน (Usability) ระบบมีอินเทอร์เน็ตที่ใช้งานง่าย กระบวนการแจ้งซ่อมไม่ซับซ้อน และสามารถเข้าถึงได้จากอุปกรณ์ที่หลากหลาย ด้านประสิทธิภาพ (Performance) ระบบสามารถบันทึกข้อมูลการแจ้งซ่อมได้รวดเร็ว มีระบบแจ้งเตือนสถานะที่มีประสิทธิภาพ และสามารถรองรับการทำงานของผู้ใช้ได้โดยไม่มีปัญหา ด้านการสนับสนุนผู้ใช้ (User Support) ระบบช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามและตอบกลับข้อซักถามของผู้ใช้ได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงมีช่องทางให้คำแนะนำและแจ้งปัญหาที่สะดวก

2. ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ ระบบสามารถเข้าถึงได้ผ่านลิงก์ <http://202.29.51.251/service> ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้สามารถแจ้งซ่อมและติดตามสถานะได้ทุกที่ทุกเวลา โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการผ่านเอกสารหรือการแจ้งซ่อมด้วยตนเอง การมีระบบออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกช่วยลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ และเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินการซ่อมบำรุง

3. ผลกระทบต่อการบริหารจัดการภายในองค์กร ลดระยะเวลาในการดำเนินการ ระบบช่วยลดระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการแจ้งซ่อมลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการแจ้งเตือนสถานะอัตโนมัติและการมอบหมายงานให้ช่างเทคนิคได้อย่างเป็นระบบ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากร ข้อมูลการแจ้งซ่อมที่ถูกบันทึกอย่างเป็นระบบสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อวางแผนบำรุงรักษาเชิงป้องกัน (Preventive Maintenance) ซึ่งช่วยลดปัญหาการชำรุดของอุปกรณ์เครือข่ายในระยะยาว รองรับการพัฒนาตัวของระบบระบบมีโครงสร้างที่สามารถพัฒนาและต่อยอดเพื่อรองรับความต้องการขององค์กรในอนาคต เช่น การเพิ่มโมดูลวิเคราะห์ข้อมูล การนำ AI มาช่วยพยากรณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น หรือการบูรณาการกับระบบสารสนเทศอื่นของมหาวิทยาลัย ตัวอย่างการใช้งานระบบดังแสดงในภาพ

ภาพที่ 2 แสดงการใช้งานระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลความพอใจของผู้ใช้ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ใช้งานที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.21 และได้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ 0.02 แสดงว่าข้อมูลทีวิเคราะห์ได้นั้นมีความเหมาะสมในระดับพึงพอใจมากดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิเคราะห์ความพอใจของผู้ใช้ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

รายการประเมิน	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านความสะดวกในการใช้งาน			
1. ระบบมีอินเทอร์เน็ตที่เข้าได้ง่ายและใช้งานสะดวก	4.23	0.15	พึงพอใจมาก
2. ขั้นตอนการแจ้งซ่อมไม่ยุ่งยากซับซ้อน	4.27	0.15	พึงพอใจมาก
3. ระบบสามารถเข้าถึงได้สะดวกจากทุกอุปกรณ์	4.23	0.13	พึงพอใจมาก
ด้านประสิทธิภาพของระบบ			
4. ระบบสามารถบันทึกข้อมูลการแจ้งซ่อมได้รวดเร็ว	4.26	0.15	พึงพอใจมาก
5. มีระบบแจ้งเตือนสถานะการซ่อมที่มีประสิทธิภาพ	4.23	0.13	พึงพอใจมาก
6. ระบบสามารถรองรับการทำงานของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.27	0.14	พึงพอใจมาก
ด้านการติดตามและการให้บริการ			
6. สามารถติดตามสถานะการแจ้งซ่อมได้อย่างถูกต้อง	4.24	0.14	พึงพอใจมาก
7. เจ้าหน้าที่ให้บริการตอบกลับข้อซักถามได้รวดเร็ว	4.25	0.14	พึงพอใจมาก
8. ระบบมีช่องทางให้คำแนะนำหรือแจ้งปัญหาที่สะดวก	4.25	0.15	พึงพอใจมาก
ด้านความพึงพอใจโดยรวม			
9. ท่านมีความพึงพอใจโดยรวมต่อระบบแจ้งซ่อมนี้	4.21	0.15	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.21	0.02	พึงพอใจมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า จากผลการวิจัยเกี่ยวกับ ระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ สามารถอภิปรายผลได้ตามประเด็นหลักต่อไปนี้

1. คุณภาพของระบบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณภาพของระบบมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.50 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.02 ซึ่งบ่งชี้ว่าระบบมีคุณภาพในระดับที่ เหมาะสมดี ตามหลักการประเมินคุณภาพซอฟต์แวร์ที่พิจารณาทั้ง ด้านการใช้งาน (Usability) ระบบมีอินเทอร์เน็ตที่ใช้งานง่ายและสามารถเข้าถึงได้จากอุปกรณ์ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nielsen (1993) ที่กล่าวถึงหลักการออกแบบระบบที่เน้นความง่ายต่อการใช้งาน (User-friendly design) และลดความซับซ้อนของกระบวนการทำงาน ด้านประสิทธิภาพ (Performance) ระบบสามารถบันทึกข้อมูลและแจ้งเตือนได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของซอฟต์แวร์ที่มีคุณภาพสูง ตามแนวคิด

ของ ISO/IEC 25010:2011 ที่ระบุว่าประสิทธิภาพของระบบต้องสามารถรองรับจำนวนผู้ใช้งานได้โดยไม่เกิดปัญหาด้านความล่าช้า ด้านการสนับสนุนผู้ใช้ (User Support) ระบบมีการแจ้งเตือนและช่องทางการติดต่อที่ชัดเจน ซึ่งช่วยให้การให้บริการและตอบกลับข้อซักถามมีความรวดเร็วมากขึ้น สอดคล้องกับหลักการของ IT Service Management (ITSM) ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพบริการด้านไอที อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย วิเศษสินธุ์ และจักรกฤษณ์ หมั่นวิชา, (2564) ที่ได้ใช้กระบวนการพัฒนาแบบ SDLC ในการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การทดสอบ และการนำไปใช้งานซึ่งระบบมีคุณภาพอยู่ในระดับดี

2. ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ ระบบสามารถเข้าถึงได้ผ่าน ลิงก์ <http://202.29.51.251/service> ทำให้ผู้ใช้สามารถแจ้งซ่อมและติดตามสถานะได้ทันทีทุกเวลา ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ และเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินงาน จากหลักการของ Cloud Computing และ Web-based Application (Mell & Grance, 2011) พบว่าระบบที่สามารถเข้าถึงผ่านเว็บเบราว์เซอร์ช่วยให้การบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงมีความคล่องตัวมากขึ้น เนื่องจากผู้ใช้สามารถแจ้งปัญหาและติดตามสถานะได้แบบเรียลไทม์ โดยไม่ต้องพึ่งพาระบบแบบเดิมที่ต้องใช้เอกสารหรือการดำเนินการผ่านเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ แนวคิดของ Progressive Web App (PWA) (Google Developers, 2020) ยังระบุว่าการพัฒนาระบบที่สามารถทำงานได้บนหลากหลายแพลตฟอร์ม (Cross-platform) จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการพัฒนาระบบแยกสำหรับแต่ละอุปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ถิรวัฒน์ ทรัพย์เชื่อนพันธ์ และ กิตติพงษ์ สุวรรณราช (2564) ได้นำเสนอการประยุกต์ใช้แนวคิด DevOps ในการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุง ซึ่งช่วยลดระยะเวลาในการพัฒนาและปรับปรุงระบบ และเพิ่มความรวดเร็วในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งาน และธนพล ตันติเวชวานิช และ ปิยนุช ชัยพรแก้ว (2563) ได้เลือกใช้กระบวนการพัฒนาระบบแบบ Agile ซึ่งเน้นการพัฒนาแบบเป็นรอบ (Iterative) และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของผู้ใช้งาน ทำให้ระบบที่พัฒนาขึ้นตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างแท้จริง

3. ผลกระทบต่อการบริหารจัดการภายในองค์กร

ลดระยะเวลาในการดำเนินการ ระบบสามารถแจ้งเตือนสถานะอัตโนมัติและมอบหมายงานให้ช่างเทคนิคได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยลดระยะเวลาการดำเนินการซ่อมบำรุง แนวคิดของ Lean IT และ ITIL (Information Technology Infrastructure Library) ชี้ให้เห็นว่าการลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและใช้ระบบอัตโนมัติช่วยให้การบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากร ข้อมูลที่ถูกบันทึกอย่างเป็นระบบสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อวางแผนการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน (Preventive Maintenance) ซึ่งช่วยลดปัญหาการชำรุดของอุปกรณ์เครือข่ายในระยะยาว

รองรับการขยายตัวของระบบ ระบบมีโครงสร้างที่สามารถพัฒนาและต่อยอดเพื่อรองรับความต้องการขององค์กรในอนาคต เช่น การเพิ่มโมดูลวิเคราะห์ข้อมูล หรือการนำ AI (Artificial Intelligence) มาช่วยพยากรณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น แนวคิดของ Digital Transformation และ IT Governance ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาระบบที่สามารถปรับขยายได้ (Scalability) เป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารจัดการระบบสารสนเทศขององค์กร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ใช้

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.) เพื่อแสดงระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ โดยกำหนดระดับคะแนนความพึงพอใจ 5 ระดับ ได้แก่ 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด 2 = พึงพอใจน้อย 3 = พึงพอใจปานกลาง 4 = พึงพอใจมาก 5 = พึงพอใจมากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้รับการประเมินอยู่ในระดับ พึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.21, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.02) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าระบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี

ด้านความง่ายในการใช้งาน (Usability) ได้รับคะแนนเฉลี่ย 4.52 (S.D. = 0.45) แสดงให้เห็นว่าระบบมีอินเทอร์เฟซที่เข้าใจง่าย กระบวนการแจ้งซ่อมไม่ซับซ้อน

ด้านความรวดเร็วในการดำเนินการ (Efficiency) มีค่าเฉลี่ย 4.48 (S.D. = 0.40) แสดงว่าระบบสามารถดำเนินการแจ้งซ่อมและประมวลผลได้อย่างรวดเร็ว

ด้านความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Data Accuracy) ได้คะแนน 4.50 (S.D. = 0.42) แสดงว่าระบบสามารถจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลการแจ้งซ่อมได้อย่างแม่นยำ

ด้านความสามารถในการติดตามสถานะงานซ่อม (Tracking Ability) ได้คะแนนสูงสุดที่ 4.55 (S.D. = 0.38) สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้สามารถติดตามสถานะงานซ่อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านความสะดวกในการเข้าถึงระบบผ่านออนไลน์ (Accessibility) มีค่าเฉลี่ย 4.47 (S.D. = 0.43) แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้สามารถเข้าถึงระบบได้ง่ายจากอุปกรณ์ที่หลากหลาย

ด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ (User Support) มีค่าเฉลี่ย 4.53 (S.D. = 0.39) สะท้อนว่าระบบมีช่องทางในการให้บริการที่ดีและสามารถตอบสนองต่อข้อซักถามของผู้ใช้ได้อย่างรวดเร็ว และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย วิเศษสินธุ์และ จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา (2564) ที่พัฒนาระบบการแจ้งซ่อม ติดตามสถานะ และรายงานผลการดำเนินงาน โดยได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้งานอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยด้าน การพัฒนาระบบตรวจสอบการให้บริการของอุปกรณ์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ โดยสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

องค์ความรู้	รายละเอียด
แนวทางการออกแบบและพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงแบบออนไลน์	- การใช้ Web-based Application ช่วยเพิ่มความสะดวกในการแจ้งซ่อมและติดตามสถานะการซ่อมบำรุงได้แบบเรียลไทม์ - การออกแบบ User Interface (UI) และ User Experience (UX) ที่เหมาะสมกับผู้ใช้ภายในมหาวิทยาลัย ทำให้สามารถใช้งานระบบได้ง่าย ลดภาระในการฝึกอบรม - การนำแนวคิด Responsive Design มาใช้เพื่อให้ระบบสามารถใช้งานได้บนอุปกรณ์ที่หลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ

	แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟน
รูปแบบการบริหารจัดการข้อมูลแจ้งซ่อมที่มีประสิทธิภาพ	- การออกแบบฐานข้อมูลที่รองรับการ บันทึกข้อมูลประวัติการซ่อมบำรุง และสามารถสืบค้นข้อมูลย้อนหลังได้อย่างรวดเร็ว - การพัฒนาระบบ การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อย (Issue Analysis) เพื่อลดความซ้ำซ้อนของปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการซ่อมบำรุง
แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเครือข่ายภายในองค์กร	- การใช้ ระบบตรวจสอบสถานะอุปกรณ์เครือข่ายแบบอัตโนมัติ (Network Monitoring System) ทำให้สามารถตรวจพบปัญหาได้ล่วงหน้าก่อนที่จะส่งผลกระทบต่อการใช้งาน - การบูรณาการระบบกับ ระบบบริหารจัดการไอที (IT Asset Management) เพื่อให้สามารถติดตามอุปกรณ์ที่ใช้งานอยู่และวางแผนการเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุงภายในมหาวิทยาลัย รวมถึงการขยายการใช้งานไปยังหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ต้องการระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังสามารถใช้เป็นต้นแบบสำหรับงานวิจัยและการศึกษาในด้านการบริหารจัดการระบบไอที รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น AI, IoT และ Cloud Computing เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการซ่อมบำรุงและลดปัญหาการชำรุดของอุปกรณ์เครือข่ายในระยะยาว ทั้งนี้ ผลการวิจัยยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงโดยใช้มาตรฐาน ITIL หรือ ISO 20000 เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการนำเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) มาประยุกต์ใช้ในการแจ้งเตือนและวิเคราะห์ข้อมูลการซ่อมบำรุงแบบอัตโนมัติ เพื่อเพิ่มความแม่นยำและลดระยะเวลาในการดำเนินงาน นอกจากนี้ ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังองค์กรหรือหน่วยงานอื่นที่มีระบบบริหารจัดการงานซ่อมบำรุงที่แตกต่างกัน เพื่อนำไปเปรียบเทียบและพัฒนาแบบระบบที่สามารถปรับใช้ได้กับหลากหลายบริบท อีกทั้งควรมีการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน (Cost-Benefit Analysis) เพื่อประเมินความคุ้มค่าของการนำระบบไปใช้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ ศรีสุวรรณ. (2562). การพัฒนาและปรับปรุงระบบแจ้งซ่อมออนไลน์ในสถานศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*, 7(2), 45-58.
- จิรายุ จันทรเพ็งและอนวัตร เฉลิมสกุลกิจ. (2562). ระบบบริหารจัดการการแจ้งซ่อมบำรุงอุปกรณ์เครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยใช้เทคโนโลยี React และ Node.js. *วารสารวิจัยเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*

ดิจิทัล, 5(2), 45-57.

ถิรวัฒน์ ทรัพย์เชื่อนขันธและ กิตติพงษ์ สุวรรณราช. (2564). การประยุกต์ใช้แนวคิด DevOps ในการพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและติดตามการซ่อมบำรุง. *การประชุมวิชาการระดับชาติด้านวิศวกรรมซอฟต์แวร์และระบบสารสนเทศ ครั้งที่ 12*, 78-89.

ธนพล ตันติเวชวานิช, & ปิยนุช ชัยพรแก้ว. (2563). ระบบติดตามและแจ้งซ่อมครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ในสถาบันการศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการนวัตกรรม*, 7(1), 33-47.

พิชญา พรหมทองสุข, & สมชาย ปราการเจริญ. (2560). การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายผ่านเว็บแอปพลิเคชันโดยใช้ PHP Framework CodeIgniter และ MySQL. *วารสารการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 4(3), 22-35.

ลภัสรินทร์ ทิพย์อุทัย. (2567). ระดับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากร ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น. *วารสารเมธีวิจัย*, 1(3), 14-24.

วัชระ วงศ์สถิตพร, & นพดล ผู้มีจรรยา. (2561). การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมและบำรุงรักษาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ออนไลน์โดยใช้ ASP.NET และฐานข้อมูล MS SQL Server. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้*, 6(2), 15-28.

สมชาย วิเศษสินธุ์, & จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา. (2564). การพัฒนาระบบแจ้งซ่อมออนไลน์เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งาน. *วารสารนวัตกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 8(1), 50-64.

สุวัฒน์ เกียรติไพบูลย์และ ธนกร วรพัฒน์. (2561). ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อการบริหารจัดการในสถาบันการศึกษา. *วารสารบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี*, 10(3), 120-135.

อัญชลี พานิชพันธุ์ และวิภาวี วีระวงศ์. (2563). การใช้เทคโนโลยี Progressive Web App (PWA) ในระบบบริหารจัดการการแจ้งซ่อมบำรุง. *วารสารการพัฒนาซอฟต์แวร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 9(2), 40-55.

อารยา พิษญานนท์. (2563). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในมหาวิทยาลัย. *วารสารการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 12(1), 78-92.

Mell, P., & Grance, T. (2011). *The NIST Definition of Cloud Computing*. National Institute of Standards and Technology (NIST), Special Publication 800-145.

Predictive Maintenance. (2020). Predictive maintenance and the future of asset management. *International Journal of Advanced Smart Technology*, 25(3), 55-70.

บทบาทและการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วม
ในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ
The role and development of civil society networks in election participation
in Chaiyaphum Province

ธานี ถังทอง

Thanee Thungthong

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Faculty of Education and Human Development Chaiyaphum Rajabhat University

E-mail: Thanee.tu@gmail.com

Received 14/10/2024 | Revised 27/01/2025 | Accepted 27/01/2025

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาระดับของบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ และ 3) พัฒนารูปแบบบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ รูปแบบการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมผสานวิธี วิธีการเชิงปริมาณ กับวิธีการเชิงคุณภาพ เป็นกรอบการวิจัย โดยการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นเครือข่ายภาคประชาสังคมจากองค์กรชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดชัยภูมิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในเขตจังหวัดชัยภูมิ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ พบว่าบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง โดยแยกออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นก่อนการเลือกตั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.01 (SD=1.112) 2) ชั้นระหว่างการเลือกตั้งมีคะแนนเฉลี่ย 2.81 (SD=1.133) 3) ชั้นหลังการเลือกตั้งมีคะแนนเฉลี่ย 2.88 (SD=1.305) โดยในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย 2.90 (SD=1.183) อยู่ในระดับปานกลาง 2. ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ โดยจะแยกออกเป็น 3 ระดับได้แก่ 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นต้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.14 (S.D.=1.318) 2) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.79 (S.D.=1.357) 3) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นสูง มีคะแนนเฉลี่ย 1.63 (S.D.=1.069) โดยในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย 2.52 (SD=1.248) อยู่ในระดับปานกลาง 3. แนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ 5 เรื่องหลัก 1) ควรพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 2) สร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาครัฐในการสร้างบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง 3) การส่งเสริมความโปร่งใสและตรวจสอบการเลือกตั้ง 4) บทบาทในการเสนอนโยบาย หรือปัญหาให้กับ

ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง 5) การติดตามการทำงานให้เกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง

คำสำคัญ: บทบาท; เครือข่าย; ภาคประชาสังคม; การเลือกตั้ง

Abstract

This research aims to 1) study the role of civil society networks in promoting electoral participation in Chaiyaphum Province, 2) study the level of participation of civil society networks in the election of Chaiyaphum Province, and 3) develop the role of civil society networks in promoting participation in the electoral process of Chaiyaphum Province. The research design uses a combined quantitative and qualitative research methodology as a research framework. This study studies the population and samples of civil society networks from various community organizations in Chaiyaphum Province and relevant persons in Chaiyaphum Province. Quantitative data analysis uses basic statistics such as mean, standard deviation, and percentage, and qualitative analysis by interviews. The research results found that 1. The role of civil society networks in promoting electoral participation in Chaiyaphum Province found that the role of civil society networks in promoting electoral participation can be divided into 3 stages: 1) Pre-election stage The average score was 3.01 (SD=1.112) 2) during the election stage, the average score was 2.81 (SD=1.133) 3) after the election stage, the average score was 2.88 (SD=1.305). Overall, the average score was 2.90 (SD=1.183), which was at a moderate level. 2. The level of participation in the election of the civil society network towards the participation in the election of Chaiyaphum Province was divided into 3 levels as follows: 1) The level of participation in the initial election, the average score was 3.14 (S.D.=1.318) 2) The level of participation in the intermediate election, the average score was 2.79 (S.D.=1.357) 3) The level of participation in the advanced election. The average score was 1.63 (S.D.=1.069), with an overall average score of 2.52 (SD=1.248), which is at a moderate level. 3. Guidelines for developing the role of civil society networks in participation in the election process of Chaiyaphum Province, 5 main issues: 1) Should develop and promote learning and understanding about elections. 2) Create cooperation between civil society networks and the government sector in creating a role to promote participation in elections. 3) Promote transparency and monitor elections. 4) Role in proposing policies or problems to candidates or elected representatives. 5) Monitoring the work to create responsibility for the duties of elected representatives.

Keywords: Role; Network; Civil Society; Election

บทนำ

ภาคประชาสังคมเป็นเครือข่ายขององค์กร กลุ่ม และบุคคลที่อยู่นอกภาครัฐและภาคเอกชน กลุ่มเหล่านี้มีการเคลื่อนไหวไปที่ประเด็นต่างๆ เช่น ความยุติธรรมทางสังคม สิทธิมนุษยชน และการปกป้องสิ่งแวดล้อม เครือข่ายภาคประชาสังคมคือการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเหล่านี้ ซึ่งอาจรวมถึงความร่วมมือ พันธมิตร และเป้าหมายร่วมกัน ภาคประชาสังคม (Civil Society Sector) ในประเทศไทยได้เข้ามามีบทบาทในการคุ้มครอง สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของประชาชนมากขึ้นเป็นลำดับ นับตั้งแต่หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา บทบาทของภาคประชาสังคมครอบคลุมสาระสำคัญของสิทธิและพันธะของรัฐที่มีต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนใน 3 ด้าน คือ สิทธิเสรีภาพในความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ ในความเป็นพลเมือง และสิทธิในความเสมอภาคที่ต้องได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันจากรัฐ หรือการไม่เลือกปฏิบัติ เว้นแต่การเลือกปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสียเปรียบ ผู้ด้อยโอกาส ได้รับสิทธิโอกาส เท่าเทียมกับคนอื่นได้ (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2558) นอกจากนี้เครือข่ายภาคประชาสังคมยังเป็นกลุ่มขององค์กรและบุคคลที่มาร่วมตัวกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน หรือชุดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง เครือข่ายเหล่านี้อาจเป็นแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ และอาจรวมถึงกลุ่มต่าง ๆ เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) องค์กรชุมชน กลุ่มตามความเชื่อ และกลุ่มผู้สนับสนุน ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของเครือข่ายภาคประชาสังคมคือความสามารถในการระดมทรัพยากรและผู้คนเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเรียกร้องให้รัฐบาลและผู้มีบทบาทที่มีอำนาจอื่น ๆ รับผิดชอบต่อการกระทำหรือการเรียกร้องของกลุ่มเครือข่ายภาคประชาสังคมได้เป็นอย่างดี การเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่หรือที่เรียกว่ากลุ่มประชาสังคมเป็นการกระทำในลักษณะของกลุ่มคนโดยใช้พื้นที่ทางสังคมวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือหรือใช้พื้นที่หรือเครื่องมือเหล่านี้เพื่อการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะเพื่อร่วมการตัดสินใจในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสาธารณชนซึ่งต้องกระทบกระเทือนกับพื้นที่ในทางการเมืองที่เคยผูกขาดโดยผู้แทนในระบบการเมืองแบบเลือกตั้ง (ณรงค์บุญ สววยขวัญ, 2552)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเคลื่อนไหวจากการทำกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายภาคประชาสังคมมีบทบาทและความสำคัญที่แสดงให้เห็นได้ชัดโดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการพัฒนา การมีส่วนร่วม หรือการแก้ไขปัญหา ของกิจการสาธารณะทางการเมืองการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทยที่ใช้การปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองแบบประชาธิปไตยจะต้องให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งเป็นอย่างมากเพราะการเลือกตั้งถือว่าเป็น “หัวใจสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตย”

การเลือกตั้งของประเทศไทยที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็น การเลือกตั้งในระดับใดก็ตามมักจะมีข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการทุจริตและการกระทำที่ผิดกฎหมายเสมอ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการเลือกตั้งเนื่องจากประชาชนทั่วไปยังขาดความสำนึกในสิทธิและความรับผิดชอบในระบบประชาธิปไตย ในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดประสิทธิภาพ (วิสุทธิ์ โพธิ์แทน, 2542) การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงเจตนารมณ์ของประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยในประเทศ ที่จะมอบความไว้วางใจให้ตัวแทนปวงชนไปใช้อำนาจแทนตน การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ นอกจากนี้ การเลือกตั้งเป็นสิทธิและหน้าที่ของชนชาวไทยที่สำคัญยิ่งในกระบวนการทางการเมืองและการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา

4 (7) บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไว้ว่า บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, 2560) การเลือกตั้งจึงถือเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความสำคัญตามหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย ดังนั้นความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้งของประชาชนจึงมีประโยชน์อย่างยิ่ง

ซึ่งจากการศึกษาของ จารุวรรณ แก้วมะโน (2565) เรื่องการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงกรณีศึกษาการเลือกตั้งท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ : เติบโตมุงจรรยาการเลือกตั้ง โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งในจังหวัดชัยภูมิ ได้พบว่า “การสร้าง ความมั่นใจให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งยังเป็นสิ่งจำเป็นต้องแสดงออกให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการปฏิรูปกฎหมายเลือกตั้งโดยระบุถึงสิทธิของ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกระบวนการเลือกตั้งไว้อย่างชัดเจน รวมไปถึงระบุสิทธิในการได้รับความคุ้มครองตาม กฎหมายกรณีมีส่วนร่วมแจ้งเบาะแสการทุจริตเลือกตั้ง จึงมีความสำคัญและควรดำเนินการไปพร้อมกัน รวมไปถึง การปฏิรูปการศึกษา และกฎหมายจะมีส่วนสำคัญต่อ การปฏิรูปทัศนคติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปให้เกิดขึ้นนำไปสู่วงจรความเข้าใจใหม่ที่ถูกต้องเกี่ยวกับ ความสำคัญของการเลือกตั้งและสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อันอาจมีส่วนส่งเสริมต่อคุณภาพของการเลือกตั้ง” นอกจากนี้จากการศึกษาวิจัยของ พระมหาสังคม ชยานนุโท (ช่างเหล็ก) (2564) และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” พบว่า ระดับพฤติกรรมเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในรายด้าน พบว่าด้านการติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของผู้สมัครและด้านการไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการช่วยเหลือเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับน้อย ซึ่งเห็นได้ว่าพฤติกรรมเลือกตั้งในภาพรวมของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งส่วนส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย ซึ่งจากบทบาทและความสำคัญของเครือข่ายภาคประชาสังคมมีอาจจะส่วนในการส่งเสริมพฤติกรรมเลือกตั้งให้มีระดับที่มากขึ้นด้วย

จากความสำคัญ บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคม การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และผลการ ศึกษาวิจัยที่เกิดขึ้น การวิจัยเกี่ยวกับเครือข่ายภาคประชาสังคมและการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งแสดงให้เห็นว่าองค์กรเหล่านี้สามารถมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย ตัวอย่าง เช่น การให้ความรู้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์ให้เกิดการมีส่วนร่วมการเลือกตั้งอย่างสร้างสรรค์ การเพิ่มจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมและมีความสมานฉันท์ เกิดจากบทบาทและการนำโดยกลุ่มประชาสังคมในการสนับสนุนและการเคลื่อนไหวในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง นอกจากนี้เครือข่ายภาคประชาสังคมยังสามารถช่วยสร้างความไว้วางใจในกระบวนการเลือกตั้งและส่งเสริมความรับผิดชอบที่มากขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้งจะสามารถช่วยสร้างการสนับสนุนทางองค์ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องการทำความเข้าใจต่อบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมและวิธีการขององค์กรภาคประชาสังคมที่สามารถสนับสนุนและเสริมสร้างความแข็งแกร่งเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองและการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยมากขึ้น

ดังนั้นด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทและการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ ในแง่มุมมองของการศึกษาถึงบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในมุมมองของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง จากมิติมุมมองด้านต่าง ๆ ทำให้การเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้ความเห็นต่างและความขัดแย้งทางการเมืองสามารถดำเนินการไปได้ อย่างสร้างสรรค์ และผลที่เกิดจากการศึกษานี้จะพัฒนาเป็นรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมต่อการเลือกตั้งในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผู้วิจัยหวังว่าชุดข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและทางการเมืองด้านอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาสังคมความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาระดับของบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ

การทบทวนวรรณกรรม

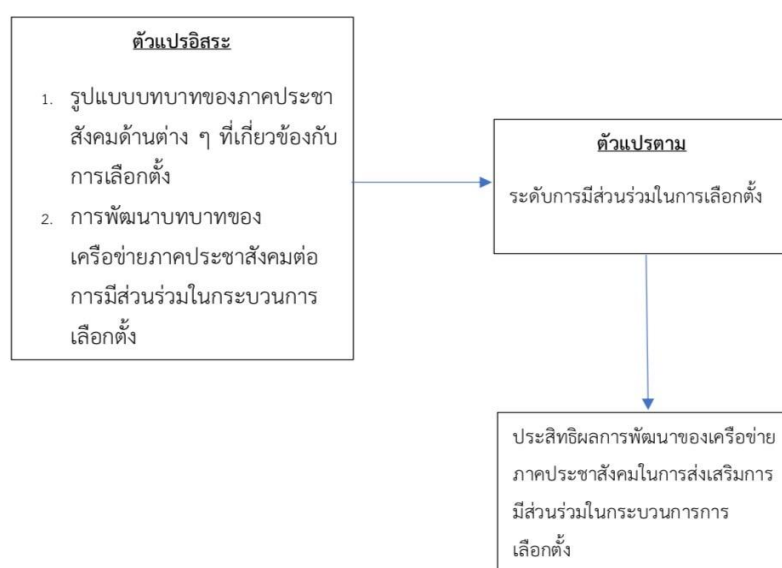
จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ความสำคัญของการวิจัยเรื่องบทบาทและการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ การวิจัยนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในหลายมิติ ทั้งในแง่ของการส่งเสริมประชาธิปไตย การพัฒนาสังคมท้องถิ่น และการสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาสังคม ดังนี้

1. การเสริมสร้างประชาธิปไตยและความมีส่วนร่วมทางการเมือง ภาคประชาสังคม มีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง (Verba et al., 1978) การพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมจึงช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจบทบาทและความสำคัญของสิทธิเลือกตั้งมากขึ้น
2. การสร้างความโปร่งใสและลดการทุจริตในการเลือกตั้ง การมีเครือข่ายภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งช่วยส่งเสริม การตรวจสอบและเฝ้าระวัง การเลือกตั้งอย่างโปร่งใส ซึ่งช่วยลดปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง และทำให้กระบวนการเลือกตั้งมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2562)
3. การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมในจังหวัดชัยภูมิส่งเสริม การบูรณาการระหว่างรัฐและชุมชน ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความไว้วางใจระหว่างประชาชนและภาครัฐ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (NRRU, 2016)
4. การเพิ่มพลังให้กับประชาชนในท้องถิ่นเครือข่ายภาคประชาสังคมเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อผู้แทนและนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนรู้สึกว่ามีบทบาทในการกำหนดทิศทางของสังคม (Arnstein, 1969)

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว สามารถวิเคราะห์ช่องว่างองค์ความรู้เพื่อใช้พัฒนาแนวทางการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ การขาดข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทโดยเฉพาะของเครือข่ายภาคประชาสังคมใน

จังหวัดชัยภูมิต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเลือกตั้งในจังหวัดชัยภูมิ ดังนั้นการวิจัยบทบาทและการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาธิปไตยและการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความโปร่งใสในกระบวนการเลือกตั้ง และเพิ่มบทบาทของประชาชนในการตรวจสอบและกำกับดูแลภาครัฐ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องบทบาทและการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Method) กับวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเป็นเครือข่ายภาคประชาสังคมจากองค์กรชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดชัยภูมิ จากรายงานข้อมูลองค์กรชุมชนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1208 องค์กร (ที่มา: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีของ Taro Yamane (Taro Yamane 1973) คิดค่าความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 และกลุ่มตัวที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพอย่างจากตัวแทนองค์กรชุมชนต่าง ๆ อาจารย์นักวิชาการ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการเก็บรวบรวม

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

- ข้อมูลทั่วไป มี 5 รายการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนการเป็นสมาชิกของกลุ่มเครือข่ายภาคประชาสังคม

- บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิโดยจะแยกออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นก่อนการเลือกตั้ง ชั้นระหว่างการเลือกตั้ง และชั้นหลังการเลือกตั้ง โดยในแต่ละชั้นจำแนกเป็นรายการต่าง ๆ รวม 26 รายการ แต่ละรายการ ผู้ประเมินให้ความคิดเห็นได้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

- ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ โดยจะแยกออกเป็น 3 ระดับได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นต้น ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นกลาง และระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นสูง โดยในแต่ละด้านจำแนกเป็นรายการต่าง ๆ รวม 14 รายการ แต่ละรายการ ผู้ประเมินให้ความคิดเห็นได้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และไม่เลย

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อใช้อธิบายวิเคราะห์ผลข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ โดยได้มีการสัมภาษณ์ ตัวแทนขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดชัยภูมิ และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคม และที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิโดยจะแยกออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นก่อนการเลือกตั้ง ชั้นระหว่างการเลือกตั้ง และชั้นหลังการเลือกตั้ง ได้แก่ 1) ร้อยละของบทบาทการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นก่อนการเลือกตั้ง 2) ร้อยละของบทบาทการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นระหว่างการเลือกตั้ง 3) ร้อยละของบทบาทการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นหลังการเลือกตั้ง โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย และสรุปผลการดำเนินงานวิจัย ซึ่งกำหนดการให้คะแนนคำตอบโดยระดับของบทบาทการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในระดับมากที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน ระดับมากกำหนดให้ 4 คะแนน ระดับปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน ระดับน้อย กำหนดให้ 2 คะแนน ระดับน้อยที่สุดกำหนดให้ 1 คะแนน แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ โดยจะแยกออกเป็น 3 ระดับได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นต้น ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นกลาง และระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นสูง ได้แก่ 1) ร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นต้น 2) ร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นกลาง 3) ร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นสูง โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย และสรุปผลการดำเนินงานวิจัย ซึ่งกำหนดการให้คะแนนคำตอบโดยระดับของบทบาทการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในระดับมากที่สุดกำหนดให้ 5 คะแนน ระดับมากกำหนดให้ 4 คะแนน ระดับปานกลาง กำหนดให้

3 คะแนน ระดับน้อยกำหนดให้ 2 คะแนน ระดับไม่เลยที่กำหนดให้ 1 คะแนน แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อใช้อธิบายวิเคราะห์ผลข้อมูลเชิงคุณภาพ และวิเคราะห์ผลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ โดยได้มีการสัมภาษณ์ ตัวแทนขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดชัยภูมิ และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคม และที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปตามประเด็นที่ทำการวิจัย

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ หมายเลขการรับรอง HE 67-2-023

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 172 คน (ร้อยละ 57.1) กับเพศหญิง จำนวน 129 คน (ร้อยละ 42.9) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 122 คน (ร้อยละ 40.5) รองลงมา คือ อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 120 คน (ร้อยละ 30.0) อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 48 คน (ร้อยละ 16) อายุสูงกว่า 60 ปี จำนวน 22 คน (ร้อยละ 7.2) และอายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 19 คน (ร้อยละ 6.2) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 127 คน (ร้อยละ 42.3) รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 81 คน (ร้อยละ 26.7) อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 38 คน (ร้อยละ 12.5) ประถมศึกษา จำนวน 31 คน (ร้อยละ 10.5) ระดับ และ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 8) ตามลำดับ จำนวนการเป็นสมาชิกของกลุ่มเครือข่ายภาคประชาสังคม เป็นสมาชิก 1 กลุ่ม จำนวน 108 คน (ร้อยละ 59.8) รองลงมาคือเป็นสมาชิก 2 กลุ่ม จำนวน 66 คน (ร้อยละ 21.9) เป็นสมาชิก 3 กลุ่ม จำนวน 43 คน (ร้อยละ 14.2) และเป็นสมาชิกมากกว่า 3 กลุ่ม จำนวน 12 คน จำนวน (ร้อยละ 3.9) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ พบว่าบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง โดยแยกออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นก่อนการเลือกตั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.01 (SD=1.112) 2) ชั้นระหว่างการเลือกตั้งมีคะแนนเฉลี่ย 2.81 (SD=1.133) 3) ชั้นหลังการเลือกตั้งมีคะแนนเฉลี่ย 2.88 (SD=1.305) โดยในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย 2.90 (SD=1.183) อยู่ในระดับปานกลาง โดยจำแนกรายละเอียดแต่ละชั้นได้ดังนี้

1) ชั้นก่อนการเลือกตั้ง บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ ชั้นก่อนการเลือกตั้ง ในภาพรวมอยู่ในระดับ 3.01 คะแนน (S.D.=1.112) หมายถึง มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาแบบบูรณาการสู่ท้องถิ่นระดับปานกลาง โดยมีคะแนนในระดับมาก 2 รายการได้แก่ มีการตรวจบัญชีรายชื่อว่าตนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ ระดับ 4.19 (S.D.= 0.801)และ

สนใจ ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ระดับ 4.07 คะแนน (S.D.=1.112) มีคะแนนในระดับปานกลาง 7 รายการได้แก่ ฟังการปราศรัยนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง ระดับ 3.31 (S.D.= 1.209) ช่วยในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ระดับ 3.18 (S.D.= 1.291) ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ระดับ 3.02 (S.D.= 1.371) สอดส่องดูแลพฤติกรรมที่มีชอบ ระดับ 3.01 (S.D.= 1.193) ร่วมรณรงค์ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ระดับ 2.90 ศึกษาประวัติผู้สมัครและผลงานของผู้สมัคร ระดับ 2.79 (S.D.= 1.072) (S.D.= 1.209) และติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง/พรรคการเมือง ระดับ 2.70 (S.D.= 1.175) มีคะแนนในระดับน้อย 2 รายการได้แก่ การต่อรองนโยบายหรือเสนอนโยบายต่อพรรคการเมือง/ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ระดับ 1.97 (S.D.= 0.987) และเป็นหัวคะแนนให้กับพรรคการเมือง/ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ระดับ 1.97 (S.D.= 1.209) ตามลำดับ

2) ขั้นระหว่างการเลือกตั้ง บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ ขั้นระหว่างการเลือกตั้ง ในภาพรวมอยู่ในระดับ 2.81 (S.D.=1.133) หมายถึง มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาแบบบูรณาการสู่ท้องถิ่นระดับปานกลาง โดยมีคะแนนในระดับมากที่สุด 1 รายการได้แก่ ร่วมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับ 4.78 (S.D.= 0.637) คะแนนในระดับมาก 1 รายการได้แก่ ชักชวนประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับ 3.98 (S.D.= 1.122) มีคะแนนในระดับปานกลาง 2 รายการได้แก่ ติดตามการนับคะแนน ในระดับ 3.49 (S.D.= 1.220) และสังเกตการณ์การซื้อสิทธิขายเสียงในระดับ 2.86 คะแนน (S.D.= 1.410) ตามลำดับ มีคะแนนในระดับน้อย 3 รายการได้แก่ ไม่รับเงิน/สิ่งตอบแทนอื่น ๆ ในการซื้อสิทธิขายเสียง ในระดับ 2.34 (S.D.= 1.112) ร่วมเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในระดับ 1.81 (S.D.= 1.448) และตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกติกาในระดับ 1.79 (S.D.= 1.183) มีคะแนนในระดับน้อยที่สุด 1 รายการได้แก่ แจ้งเหตุหากพบเหตุการณ์ผิดปกติผู้สมัครและพรรคการเมืองในระดับ 1.79 (S.D.= 1.183) ตามลำดับ

3) ขั้นหลังการเลือกตั้ง บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ ขั้นหลังการเลือกตั้ง ในภาพรวมอยู่ในระดับ 2.88 (S.D.=1.305) หมายถึง มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาแบบบูรณาการสู่ท้องถิ่นระดับปานกลาง โดยมีคะแนนในระดับมากที่สุด 1 รายการได้แก่ ร่วมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับ 4.78 (S.D.= 0.637) คะแนนในระดับมาก 1 รายการได้แก่ ติดตามผลการเลือกตั้งในระดับ 3.93 (S.D.= 1.084) มีคะแนนในระดับปานกลาง 4 รายการได้แก่ แสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ผลการเลือกตั้ง ในระดับ 3.29 (S.D.= 1.274) ติดตามการจัดตั้งรัฐบาล/ทีมผู้บริหารในระดับ 3.06 (S.D.= 1.503) สนับสนุนการทำงานของผู้ได้รับการเลือกตั้งในระดับ 2.71 (S.D.= 1.332) และติดตามข้อมูล/รายงาน/สถิติ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในระดับ 2.62 คะแนน (S.D.= 1.397) ตามลำดับ มีคะแนนในระดับน้อย 2 รายการได้แก่ ติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้แทนในที่ประชุมการเลือกตั้งในระดับ 2.34 (S.D.= 1.275) และแสดงพลังกลุ่ม/มีส่วนร่วมกับการถอดถอนนักการเมือง ถ้าพบว่ามีกรกระทำโดยมิชอบในระดับ 2.22 (S.D.= 1.276) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ รวมทั้ง 3 ด้านได้ระดับคะแนน 2.90 (SD=1.183) หมายถึง เครือข่าย ภาคประชาสังคมมีบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ โดยจะแยกออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นต้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.14 (S.D.=1.318) 2) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.79 (S.D.=1.357) 3) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นสูง มีคะแนนเฉลี่ย 1.63 (S.D.=1.069) โดยในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย 2.52 (SD=1.248) อยู่ในระดับปานกลาง โดยจำแนกรายละเอียดแต่ละขั้นได้ดังนี้

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นต้น พบว่าเครือข่ายภาคประชาสังคมของจังหวัดชัยภูมิ มีระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในขั้นต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับ 3.14 (S.D.=1.318) หมายถึงระดับความเข้มแข็งการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมของจังหวัดชัยภูมิขั้นต้น อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การติดตามข่าวสารการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ย 4.00 (S.D.= 1.154) รองลงมาคือ ริเริ่มพูดคุยประเด็นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ย 3.58 (S.D.= 1.356) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งบนสื่อสังคมออนไลน์มีค่าเฉลี่ย 2.62 (S.D.= 1.326) และเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองในช่วงก่อนการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ย 2.36 (S.D.= 1.326) ตามลำดับ

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นกลาง พบว่าเครือข่ายภาคประชาสังคมของจังหวัดชัยภูมิ มีระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในขั้นกลาง ในภาพรวมอยู่ในระดับ 2.79 (S.D.=1.357) หมายถึงระดับความเข้มแข็งการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมของจังหวัดชัยภูมิขั้นกลาง อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ย 4.14 (S.D.= 1.268) รองลงมาคือ ชักจูง รณรงค์ให้ผู้อื่นสนับสนุนบุคคล/พรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองที่ตนสนับสนุนมีค่าเฉลี่ย 2.98 (S.D.= 1.446) ร่วมประชุม/รับฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ย 2.88 (S.D.= 1.500) สนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ย 2.01 (S.D.= 1.314) และเสนอแนวคิดหรือนโยบายต่อนักการเมือง/ผู้นำทางการเมือง/พรรคการเมือง/กลุ่มการเมืองมีค่าเฉลี่ย 1.96 (S.D.= 1.257) ตามลำดับ

3) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นสูง พบว่าเครือข่ายภาคประชาสังคมของจังหวัดชัยภูมิ มีระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในขั้นสูงในภาพรวมอยู่ในระดับ 1.63 (S.D.=1.069) หมายถึงระดับความเข้มแข็งการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมของจังหวัดชัยภูมิขั้นสูง อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เสนอตัวเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย 2.62 (S.D.= 1.397) รองลงมาคือ เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย 1.79 (S.D.= 1.462) ร่วมระดมทุนอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย 1.33 (S.D.= 0.983) ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย 1.26 (S.D.= 0.814) และขึ้นเวทีปราศรัยช่วยนักการเมืองหาเสียงอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย 1.17 (S.D.= 0.692) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ รวมทั้ง 3 ขั้น ได้ระดับคะแนน 2.52 (SD=1.248) อยู่ใน หมายถึง เครือข่ายภาคประชาสังคมมีระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อใช้อธิบายวิเคราะห์ผลข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ โดยได้มีการสัมภาษณ์ ตัวแทนขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดชัยภูมิ และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคม และที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 คน พบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ ควรส่งเสริมและพัฒนาใน 5 เรื่องหลัก ได้แก่

1. ควรพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของประชาชน และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ ภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง ช่วยให้ประชาชนตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และทำให้การเลือกตั้งมีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือมากขึ้น การมีความรู้ที่ถูกต้องยังส่งผลให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมในการสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ดีขึ้น การส่งเสริมการเรียนรู้เหล่านี้ยังช่วยป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเมือง นำไปสู่การสร้างประชาธิปไตยที่ยั่งยืน และทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของบทบาทของตนในการพัฒนาสังคมอย่างเท่าเทียม

2. สร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาครัฐในการสร้างบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

กระบวนการเลือกตั้งที่เข้มแข็งและโปร่งใสต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะระหว่างเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาครัฐ ความร่วมมือนี้ช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในระบบการเมือง และพัฒนาคุณภาพของประชาธิปไตยในระยะยาว การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดนโยบายร่วม การใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มการมีส่วนร่วม และการตรวจสอบอย่างโปร่งใส จะสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการเลือกตั้ง นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่เข้มแข็งและสังคมประชาธิปไตยที่ยั่งยืนในอนาคต

3. การส่งเสริมความโปร่งใสและตรวจสอบการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญของประชาธิปไตย เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนอย่างเสรีและเป็นธรรม แต่ปัญหาการทุจริตและขาดความโปร่งใสบั่นทอนความเชื่อมั่นในระบบการเมือง ภาคประชาสังคมจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความโปร่งใสและตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อป้องกันการทุจริต สร้างความเชื่อมั่น และทำให้การเลือกตั้งดำเนินไปอย่างยุติธรรมและน่าเชื่อถือ

4. บทบาทในการเสนอนโยบาย หรือปัญหาให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง

ภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการเสนอปัญหาและนโยบายต่อผู้สมัครและนักการเมือง เพื่อให้เข้าใจความต้องการของประชาชนอย่างตรงจุด โดยจัดเวทีสาธารณะและรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ ภาคประชาสังคมยังติดตามและประเมินผลหลังการเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ การเปิดช่องทางสื่อสารระหว่างนักการเมืองและประชาชนช่วยสร้าง

ความเชื่อมั่น และการประชุมร่วมกันระหว่างชุมชนและผู้แทนช่วยให้การกำหนดนโยบายตอบสนองต่อความต้องการในระยะยาว

5. การติดตามการทำงานให้เกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง

การติดตามการทำงานให้เกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นวิธีสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่อย่างรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้หาเสียงไว้ การดำเนินการนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนและภาคประชาสังคม ผ่านการติดตามและประเมินนโยบาย การสื่อสารอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมรณรงค์ และการตรวจสอบโปร่งใส การสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่มีส่วนร่วมจะช่วยเสริมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้แทน สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน และพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ 5 เรื่องหลัก 1) ควรพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 2) สร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาครัฐในการสร้างบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง 3) การส่งเสริมความโปร่งใสและตรวจสอบการเลือกตั้ง 4) บทบาทในการเสนอแนะนโยบาย หรือปัญหาให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง 5) การติดตามการทำงานให้เกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

1. บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ พบว่าเครือข่ายภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ ทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่ ได้แก่ 1) ขั้นตอนการเลือกตั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.01 (SD=1.112) 2) ขั้นตอนระหว่างการเลือกตั้งมีคะแนนเฉลี่ย 2.81 (SD=1.133) 3) ขั้นตอนหลังการเลือกตั้งมีคะแนนเฉลี่ย 2.88 (SD=1.305) โดยในภาพรวมของบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิมีคะแนนเฉลี่ย 2.90 (SD=1.183) อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งถือว่ายังต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในจังหวัดชัยภูมิ และบทบาทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งหรือที่เกี่ยวข้องกับการปกครองตามวิถีประชาธิปไตย เนื่องจากบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมและประชาชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่เพราะ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งไม่เพียงแต่เป็นสิทธิของพลเมือง แต่ยังเป็นหน้าที่ที่สำคัญในการขับเคลื่อนสังคมไปสู่การพัฒนาอย่างมีเสถียรภาพและความยั่งยืน ความร่วมมือของประชาชนในกระบวนการนี้จะช่วยทำให้เกิดความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมในทุกระดับของการปกครอง ทำให้ประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของทุกคนในสังคมได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า (2563) เกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีบทบาทสำคัญในหลายด้าน ดังนี้ 1) ช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยและความชอบธรรมของรัฐบาล การเลือกตั้งไม่เพียงช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการปกครอง แต่ยังช่วยเพิ่มความชอบธรรมให้แก่รัฐบาล เนื่องจากผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งโดยชอบด้วยกฎหมายจะได้รับความไว้วางใจจากสังคม ทำให้เกิดความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเมือง 2) ลดความขัดแย้งในสังคมและสร้างความสมดุลของอำนาจ กระบวนการเลือกตั้งที่โปร่งใสและยุติธรรม

ช่วยลดความตึงเครียดระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ นอกจากนี้ ยังช่วยกระจายอำนาจการปกครองและป้องกันการผูกขาดอำนาจทางการเมืองของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการเรียนรู้ทางการเมือง มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะพลเมืองที่ดี ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและติดตามนโยบายสาธารณะ ซึ่งมีผลต่อการสร้างสังคมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ พบว่าเครือข่ายภาคประชาสังคมมีระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ ทั้งหมด 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นต้น มีคะแนนเฉลี่ย 3.14 (S.D.=1.318) 2) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.79 (S.D.=1.357) 3) ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งขั้นสูง มีคะแนนเฉลี่ย 1.63 (S.D.=1.069) โดยในภาพรวมของระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ มีคะแนนเฉลี่ย 2.52 (SD=1.248) อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพล บุญยปรัตย (2564) เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 9 หลักระ-จตุจักร ที่ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 9 หลักระ-จตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 9 หลักระ-จตุจักร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลางเมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นประเด็นพบว่า ด้านการติดตามข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 3.44 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง รองลงมาด้านการแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยกับ 3.22 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง และด้านการติดตามตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.19 อยู่ในระดับการมีส่วนร่วม ปานกลาง จากผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่เครือข่ายภาคประชาสังคมยังบทบาทการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งไม่อยู่ในระดับมาก อาจเกิดจากปัจจัยหลายด้านที่สะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างและการขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการทางการเมือง

3) แนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ แนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ ควรส่งเสริมและพัฒนาใน 5 เรื่องหลัก ได้แก่ 1) ควรพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 2) สร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาครัฐในการสร้างบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง 3) การส่งเสริมความโปร่งใสและตรวจสอบการเลือกตั้ง 4) บทบาทในการเสนอนโยบาย หรือปัญหาให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง 5) การติดตามการทำงานให้เกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง นอกจากนี้แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ดังเช่นจากการศึกษาวิจัยของ อิศริย์ วรกุลชัยศรี และคณะ (2567) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอด่านช้าง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์อำเภอด่านช้าง จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้ 1) ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอด่านช้าง จังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R = .666^{**}$) 2) หลักอิทธิบาท 4

โดยภาพรวม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอดอย
จังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R = .794^{**}$) นอกจากนี้การพัฒนา
บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ต้องสอดคล้องกับแนวคิด
ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นกระบวนการที่สาธารณชนมีความเป็นห่วง
กังวล มีความต้องการและมีทักษะที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนมี
ความหมายใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกระบวนการของการพัฒนาโดยให้
ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด โครงการ ความหมายในอีกลักษณะคือ
การรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการโดยโครงการจะต้อง มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม
ของชุมชน (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, ม.ป.ป.)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง บทบาทและการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วม ในเลือกตั้งของจังหวัดชัยภูมิ สรุปได้ดังนี้

บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง เครือข่ายภาคประชา
สังคมมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเลือกตั้ง ได้แก่ ขั้นตอนการเลือกตั้ง เครือข่ายควรมีบทบาทในการ
สร้างความตระหนักรู้ รับผิดชอบให้ประชาชนเข้าใจสิทธิและหน้าที่ในการเลือกตั้งผ่านการให้ข้อมูล การจัด
กิจกรรม และการรณรงค์เชิงรุก ขึ้นระหว่างการเลือกตั้ง มุ่งเน้นไปที่การกระตุ้นให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิ
เลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างโปร่งใส ขั้นตอนหลังการ
เลือกตั้ง ติดตามผลการดำเนินงานของผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง พร้อมสนับสนุนการประเมินผลงานและ
การเรียกร้องความรับผิดชอบ

ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาสังคม โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมถูก
แบ่งออกเป็น 3 ระดับ 1) ระดับขั้นต้น (การรับรู้และการติดตามข้อมูล) 2) ระดับขั้นกลาง (การเข้าร่วม
กิจกรรมและส่งเสริมการมีส่วนร่วม) 3) ระดับขั้นสูง (การมีบทบาทเชิงนโยบายและตรวจสอบความโปร่งใส)
โดยผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อการเลือกตั้งใน
จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางการพัฒนาบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคม ควรมุ่งเน้นการพัฒนาใน 5 ด้านหลัก
ได้แก่ 1) การส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 2) การสร้างความร่วมมือระหว่าง
ภาครัฐและภาคประชาสังคม 3) การส่งเสริมความโปร่งใสและการตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้ง 4) การมี
บทบาทในการเสนอแนะนโยบายต่อผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง 5) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ
ผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความท้าทายของบทบาทเครือข่ายภาค
ประชาสังคมต่อการเลือกตั้ง ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า แม้ภาคประชาสังคมจะมีบทบาทที่ชัดเจนในทุก
ขั้นตอนของการเลือกตั้ง แต่ยังมีข้อจำกัดที่ทำให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัย
หลายประการ เช่น การขาดความรู้ ความเข้าใจที่เพียงพอ หรือการขาดแรงจูงใจของประชาชน แนวทางที่
เสนอในงานวิจัยจะเป็นโอกาสในการพัฒนา สามารถนำไปพัฒนาต่อไปได้โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ
กระจายข้อมูล เพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน และสร้างการมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่องผ่านกลไกทาง
สังคม การสร้างความร่วมมือกับภาครัฐอาจช่วยให้เกิดการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

รวมไปถึงการเสริมสร้างความโปร่งใสซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมคือ การทำให้กระบวนการเลือกตั้งมีความโปร่งใส ซึ่งภาคประชาสังคมสามารถเป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข้อมูล และมีส่วนร่วมสำคัญในการตรวจสอบความไม่โปร่งใสในกระบวนการเลือกตั้งได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งนี้

- 1) ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้กับองค์กรเครือข่ายภาคประชาสังคมทุกระดับ
- 2) ควรหาแนวทางหรือวิธีในการพัฒนาการมีส่วนร่วม โดยใช้เทคโนโลยี หรือปัญญาประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง อื่น ๆ เกี่ยวข้อง
- 3) ควรส่งเสริมการบทบาทการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งแบบบูรณาการ โดยใช้แนวทางการพัฒนาแบบบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ข้อมูลวิจัยนี้สามารถนำไปปรับปรุงการทำงาน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยการนำไปวิเคราะห์สรุปสถานการณ์แผนพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการพัฒนาการเลือกตั้งในทุกระดับ
- 2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการพัฒนาการเลือกตั้ง

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2558). *บทบาทภาคประชาสังคมในการคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. สืบค้นจาก <http://library.nhrc.or.th/ulib/document/Fulltext/F08605.pdf>
- จักรพล บุญประดิษฐ์. (2564). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 9 หลักสี่-จตุจักร*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ), คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จารุวรรณ แก้วมะโน. (2565). *การเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง: กรณีศึกษาการเลือกตั้งท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ: เติบโตมุ่งจรรยาบรรณการเลือกตั้ง โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง*. สืบค้นจาก <https://www.kpi.ac.th/knowledge/research/data/1214>.
- ณรงค์บุญ สายขวัญ. (2552). *การเมืองภาคพลเมือง: บทวิเคราะห์แนวคิดและปฏิบัติการรณรงค์ทำทนายอำนาจการเมืองในระบบตัวแทน*. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (ม.ป.ป.). *กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- พระมหาสังคม ชยานนโท (ช่างเหล็ก) และคณะ. (2564). พฤติกรรมการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/249590/170187>.
- วิสุทธิ โพธิ์แทน. (2542). ความคิดเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางการเมืองเพื่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2562). บทบาทของประชาสังคมที่มีต่อการเมืองในด้านการเลือกตั้งของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2563). การศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- อิสริย์ วรกุลชัยศรี และคณะ. (2567). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 7(2), 41-53.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Planning Association*, 35(4), 216–224.
- NRRU Community Research Journal. (2016). *Factors affecting people's political participation at municipal level in Chachoengsao Province*. Retrieved from NRRU Journal.
- Verba, S., Nie, N. H., & Kim, J. (1978). *Participation and political equality: A seven-nation comparison*. Cambridge: Cambridge University Press.

บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการส่งเสริมการให้อามิสทานในยุคดิจิทัล The Role of Social Media in Promoting Charitable Giving in the Digital Age

มินตรา เก้าพิมาย¹, มานิตย์ อรรคชาติ²

Mintra Kaophimai¹, Manit Akkhachat²

¹นักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹Undergraduate student Bachelor of Education Program, Department of Buddhist Studies,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²Academic Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: 6640117127@nrru.ac.th

Received 24/02/2025 | Revised 07/05/2025 | Accepted 07/05/2025

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้มุ่งศึกษาบทบาทและอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการส่งเสริมการให้อามิสทานในสังคมไทยยุคดิจิทัล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบเนื้อหาที่เกี่ยวกับการทำทาน 2) บทบาทการส่งเสริมการให้อามิสทานและ 3) บทบาทต่อการบริจาคผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในยุคดิจิทัล การศึกษานี้ใช้การเก็บข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจาก Facebook, X, TikTok และ Instagram

ผลการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นวัตถุประสงค์ว่า 1) รูปแบบเนื้อหาเกี่ยวกับการทำทานบนสื่อสังคมออนไลน์มีความหลากหลาย นำเสนอในรูปแบบสื่อผสมทั้งข้อความ รูปภาพและวิดีโอ 2) บทบาทการส่งเสริมการให้อามิสทานสามารถสร้างการมีส่วนร่วมและความรู้สึกร่วมจากผู้ให้และผู้รับได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) บทบาทต่อการบริจาคผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในยุคดิจิทัล ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ทำหน้าที่เป็นพื้นที่สื่อกลางในการระดมทุน เผยแพร่ข้อมูล และสร้างแรงบันดาลใจในการทำทาน นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริจาค โดยอำนวยความสะดวกผ่านช่องทางออนไลน์ สร้างเครือข่าย และขยายผลกิจกรรมการกุศลในวงกว้าง

การศึกษานี้สะท้อนถึงพลวัตการทำทานในสังคมไทยที่ปรับเปลี่ยนตามบริบทยุคดิจิทัล โดยสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการให้และการแบ่งปันในสังคมไทยร่วมสมัย ข้อค้นพบนี้สามารถนำไปพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการทำทานและการบริจาคผ่านช่องทางดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: บทบาทสื่อสังคมออนไลน์; การส่งเสริม; อามิสทาน

Abstract

This academic article explores the role and influence of social media in promoting *amisa-dana* in Thai society during the digital age. The objectives of the study are to examine 1) the types of content related to charitable giving 2) the role of social media in promoting *amisa-dana* and 3) the role of social media in facilitating donations in the digital era. Data were collected through content analysis of four major social media platforms: Facebook, X, TikTok, and Instagram.

The study found that 1) content related to charitable giving on social media is presented in diverse and multimedia formats, including text, images, and videos 2) social media effectively promotes *amisa-dana* by encouraging participation and emotional engagement between givers and receivers and 3) social media serves as a central platform for fundraising, information dissemination, and inspiring acts of kindness. Moreover, it influences changing patterns of giving by enabling convenient online donation channels, building networks, and expanding the reach of charitable activities.

This study reflects the dynamic nature of giving in Thai society, which is adapting to the digital context. Social media plays a vital role in fostering a culture of generosity and sharing in contemporary Thailand. The findings can be applied to develop effective communication strategies that promote altruism and digital donations.

Keywords: The Role of Social Media; Promotion; *Amisa-dana*

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศไทย การใช้สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงและกระจายข้อมูลในหลากหลายด้าน รวมถึงการส่งเสริมการให้อามิสทานหรือการบริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ การให้อามิสทานเป็นหนึ่งในหลักธรรมสำคัญของพุทธศาสนา ของหลักธรรมมงคล 38 เรื่องการบำเพ็ญทาน ซึ่งสะท้อนถึงความเมตตาและการแบ่งปันในสังคม ในอดีตการบริจาคมักเกิดขึ้นในบริบทของชุมชนหรือศาสนสถาน แต่ด้วยการเติบโตของสื่อสังคมออนไลน์ รูปแบบการบริจาคได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการบริจาคได้ง่ายขึ้นผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook, X, TikTok และ Instagram องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการบริจาคเงิน คือ สื่อกลางการขอรับบริจาคเงินที่ทำหน้าที่เสนอข้อมูลข่าวสาร เป็นกระบอกเสียง ตัวแทนของผู้ประสบกับปัญหาความเดือดร้อน สื่อกลางจึงเป็น ตัวกลางสำคัญในการกระจายข่าวสารมายังผู้คนในสังคมรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น สื่อกลางการขอรับบริจาคอาจจะอยู่ในรูปแบบของบุคคล การรวมกลุ่มคน และการจัดตั้งองค์กรซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่าง ยิ่งต่อกระบวนการบริจาคเงิน การขอรับบริจาคเงินในสื่อสังคมของไทย พบว่าการใช้ภาษาและการนำเสนอเนื้อหา มีผลต่อการตอบสนองของผู้รับสาร โดยเฉพาะการสร้างความรู้สึกร่วมกันเห็นอกเห็นใจและความรับผิดชอบต่อสังคม

ปัญหาให้การบริจาทานผ่านสื่อออนไลน์ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและความทันสมัยของเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้ขอรับบริจาคสามารถรวบรวมเงินจากการรับบริจาคอย่างสะดวกและ

รวดเร็ว จนในบางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคม เพราะเนื่องจากผู้ขอรับบริจาคจำนวนมากที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย จนก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน โดยมีทั้งผู้ที่ขอรับบริจาคเพื่อตนเอง และเพื่อบุคคลอื่นหรือช่วยเหลือสัตว์ ซึ่งมีประเด็นปัญหาเกิดขึ้นบ่อยครั้งในสังคมและเป็นกระแสโซเชียล การขอรับบริจาคมีความเสี่ยงต่อการเปิดโอกาสให้เกิดการหลอกลวงหรือกระทำความผิดทุจริตในรูปแบบขอรับเงินบริจาคโดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลาง ในการเผยแพร่ภาพสด รูปภาพ วีดีโอ หรือข้อความเพื่อเรียกร้องความเห็นใจและขอรับความช่วยเหลือเงินบริจาค สิ่งของ จากประชาชนที่เข้าถึงสื่อได้ง่ายซึ่งการกระทำเพื่อผลประโยชน์ต่อตนเอง หรือกลุ่มบุคคล หรือองค์กร (ช่อง 8 HD, 2563)

แนวทางการแก้ไขปัญหาของการบริจาคผ่านสื่อออนไลน์หรือการเรียไหรเป็นกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อผู้คนโดยตรง ที่มีความเสี่ยงต่อการเปิดโอกาสให้เกิดการกระทำความผิดทุจริตหรือหลอกลวง ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยลดการทุจริตและควบคุมการเรียไหร และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ที่จะบริจาคผ่านสื่อออนไลน์ ที่มีลักษณะเป็นการดำเนินการทางปกครองประเภทหนึ่งตั้งกฎหมายให้สอดคล้องกับการขอบริจาคแบบหลอกลวงให้ผู้ที่จะบริจาค่นั้นมีความรับผิดชอบอย่างถูกวิธี จึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการใช้อำนาจรัฐในการควบคุมการขอรับบริจาคแบบผิดทุจริต (สุวิมล กลิ่นแจ่ม, 2487)

สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธซึ่งคนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาแม้จะเป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่หลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น แต่ความมีน้ำใจ ไมตรี ช่วยเหลือ แบ่งปันก็เป็นลักษณะร่วมของคนในสังคม ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมการให้ตามคำสอนพุทธศาสนาในอดีต จนถึงสังคมไทยปัจจุบัน เมื่อสังคมได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความทุกข์ของคนในสังคมที่เกิดจากภัย ธรรมชาติ ความยากจน หรือความเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายจากสื่อต่าง ๆ ภาพที่จะเห็นตามมาก็คือ คนในสังคมทุกเชื้อชาติศาสนา ที่จะให้ความช่วยเหลือตามกำลังความสามารถ (ประเวศ วะสี, 2542: 4)

แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่คนไทยนิยมใช้มากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ Facebook มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งถึง 91.5% ตามมาด้วย Line ที่ 90.5% TikTok อยู่อันดับ 3 ที่ 83.0% Facebook Messenger อยู่ในอันดับที่ 4 ที่ 81.5% และ Instagram อยู่ในอันดับที่ 5 ที่ 64.5% (ปรีดี นุกุลสมปรารถนา, 2567)

การบริจาคในสื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นส่วนสำคัญของการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนและการสร้างความเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเทศไทย Facebook ได้กลายเป็นแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมมากที่สุดสำหรับการบริจาค ด้วยลักษณะเฉพาะตัวที่ตอบโจทย์ทั้งผู้บริจาคและผู้รับบริจาคอย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้จะอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้ Facebook มีความโดดเด่นและกลายเป็นตัวเลือกสำคัญสำหรับการทำบุญและการระดมทุนในประเทศไทย Facebook ได้รับความนิยมในการบริจาคในประเทศไทยเนื่องจากมีฐานผู้ใช้งานที่กว้างขวาง ฟีเจอร์ที่สนับสนุนการบริจาค การแชร์ข้อมูลได้ง่ายดาย ความน่าเชื่อถือ ค่าธรรมเนียมต่ำ หรือไม่มีเลย และการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ทางอารมณ์ยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการบริจาคในวงกว้าง การผสมผสานคุณสมบัติเหล่านี้ทำให้ Facebook กลายเป็นแพลตฟอร์มที่ทรงพลังสำหรับการบริจาคออนไลน์และเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

ความหมายของทาน

(Lpyuth, 2023) ได้ให้ความหมายของทานดังนี้ “ทาน” ที่เราทราบโดยทั่วไป หมายถึง การให้สิ่งของได้แก่ การเสียสละสิ่งของต่างๆ ของเราเอง หรือให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การให้ทานนั้นจะให้ผลดีเต็มที่ ก็ต่อเมื่อผู้ให้สามารถเอาชนะใจตนเอง จัดความตระหนี่ ความต้องการผลตอบแทนออกไปจากใจได้ และให้ทานด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยไม่หวังผลตอบแทนจากผู้รับ ขอเพียงให้ได้บุญกุศล และความสบายใจเท่านั้น

(สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) ได้กล่าวว่า ทาน เป็นคำที่มาจากภาษาบาลีว่า ทาน (ทา-นะ) แปลว่า การให้โดยทั่วไป ทาน หมายถึง การให้ทรัพย์สินของเสื้อผ้าอาภรณ์ ข้าวของเครื่องใช้แก่ผู้อื่นทานเป็นธรรมะ ข้อแรกของทศพิธราชธรรมพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรรัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี ได้พระราชทานทั้งพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และข้าวของมากมายเพื่อบรรเทาความทุกข์ยากขัดสนของประชาชน เป็นการให้ที่บริสุทธิ์โดยหวังให้ผู้รับพ้นจากความเดือดร้อน ทุกข์ยาก นอกจากจะได้พระราชทานข้าวของเงินทองแล้วยังได้พระราชทานสติปัญญาความรู้ ความคิดและแนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อให้ราษฎรสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ทานอย่างหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรพระราชทาน คือ โอกาสในการศึกษาแก่คนยากไร้ เด็กอนาถา คนพิการ ผู้ป่วยโรคเรื้อรังและโรคอื่น ๆ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนศรีสังวาล โรงเรียนคนตาบอด โรงเรียนคนหูหนวก และโรงเรียนพระดาบสเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีทางพัฒนาตนให้มีความเท่าเทียมผู้อื่น

(พระธรรมกิตติวงศ์, 2548) ได้กล่าวว่า ทาน หมายถึง การให้ การแบ่งปัน การเสียสละ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรืออีกความหมายหนึ่งคือ วัตถุที่พึงให้ ทานที่แปลว่า การให้ การแบ่งปัน การเสียสละ การเอื้อเฟื้อ หมายถึง การให้ทานด้วยจิตใจที่ตั้งงามใจที่บริสุทธิ์ มุ่งทำเพื่อบูชาพระคุณ เช่น ทำทานคุณคน เพื่อตอบแทนบิดามารดา หรือมุ่งเพื่อสงเคราะห์ เช่น ทำทานให้แก่คนตกทุกข์ได้ยาก ให้ทานแก่คนทั่วไปด้วยความเมตตากรุณาสงสาร

สรุปได้ว่า ความหมายของ "ทาน" เป็นหลักธรรมสำคัญที่มีรากฐานมาจากภาษาบาลี (ทา-นะ) ซึ่งมีความหมายลึกซึ้งมากกว่าการให้ทั่วไป ทานเป็นการแสดงออกถึงความเมตตา การเสียสละ และการแบ่งปันที่มาจากจิตใจอันบริสุทธิ์ของผู้ให้ โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ นอกเหนือจากบุญกุศลและความสบายใจ ทานสามารถแสดงออกได้หลากหลายรูปแบบ ไม่จำกัดเพียงการให้วัตถุสิ่งของเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม การให้โอกาส และการให้แนวทางการดำเนินชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนมีเป้าหมายเพื่อบรรเทาความทุกข์ยากและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้รับให้ดีขึ้น การให้ทานที่แท้จริงนั้นต้องเริ่มจากการเอาชนะความตระหนี่ในใจของตนเอง และให้ด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์

การให้ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนานั้น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่าด้วยทาน ที่มีผลมากให้แล้ว เกิดประโยชน์แก่ผู้รับเกิดความสุขสำราญกายสำราญใจ ทานที่ทำแล้วได้บุญต้องพร้อมด้วยองค์ 3 คือ

1. วัตถุบริสุทธิ์ คือเป็นของที่ได้มาโดยสุจริต สิ่งของที่จะบริจาคทาน จะเป็นอะไรก็ตาม จะซื้อเขามาหรือขอเขามาก็ได้ แต่ต้องเป็นสิ่งของที่เราทำมาหากินได้โดยสุจริต ไม่ได้ลักขโมย คดโกง เปียกเปื้อน หรือ

หลอกลวงเข้ามา ถ้าเป็นของซื้อ เงินที่ซื้อต้องเป็นเงินที่เราทำมาหากินได้โดยสุจริตธรรมทานนี้จึงจะชื่อว่าบริสุทธิดังเช่น วัตถุทานของชายตัดฟันที่ได้มาด้วยการรับจ้าง จัดเป็นวัตถุบริสุทธิดีแท้

2. เจตนาบริสุทธิดี คือมีจิตยินดีผ่องใส ไม่รู้สึกเสียดายที่ให้ตั้งแต่ก่อนให้ ขณะให้และหลังให้เจตนาของผู้ที่ให้ จะต้องให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ มุ่งให้เกิดความดีงาม ให้ใจใส ใจสะอาด ไม่ได้ให้เพื่ออวดมั่งมี อวดรวย อวดดี หรือโอ้อวด อย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะการให้เช่นนั้นจะเป็นการให้ที่มีเจตนาที่เห็นแก่ตัว ทำไปแล้วใจจะไม่สบายใจไม่บริสุทธิ์ ในข้อนี้จะเห็นว่าการให้สังฆทานเป็นการให้ทานที่มีผลสูงสุด เพราะผู้ให้ตัดเจตนาเห็นแก่ตัวออกไปทั้งหมด ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของการให้ทานอย่างแท้จริง

3. บุคคลบริสุทธิดี คือ เลือกให้แก่ผู้รับที่เป็นผู้มีศีลบริสุทธิดี มีความสงบเรียบร้อย ตั้งใจประพฤติธรรม โดยทั่วไปแล้วพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนว่า พระสงฆ์เป็นเนื้อนาบุญของโลก แต่ถึงกระนั้นก็ทรงสอนให้เลือก ถ้าจะนิมนต์พระภิกษุเฉพาะเจาะจง ก็ให้นิมนต์พระที่เคร่งครัด ในสิกขาวิสัยน่าเลื่อมใส ถ้าจะนิมนต์พระ ไม่เฉพาะเจาะจง ให้สมภารจัดให้ ก็ให้เลือกนิมนต์จากหมู่สงฆ์ที่ประพฤติสิกขาวิสัยเคร่งครัดสำหรับผู้ให้ทานคือตัวเราเอง ก็ต้องมีศีลบริสุทธิดี จึงจะได้บุญมาก จะเห็นว่าทุกครั้งที่เราจะถวายสังฆทาน พระท่านจะให้ศีลก่อน เพื่อว่าอย่างน้อยที่สุดในขณะนั้นเรายังมีศีล 5 ครบ จะได้เกิดบุญกุศลเต็มที่การให้ทานที่ถือว่าไม่ดี และยังอาจเป็นบาปกรรมถึงเราทางอ้อม ได้แก่

1. ให้สุรา ยาเสพติด เป็นต้น (ถ้าเขาเมาแล้วขับรถชนตาย เราก็มมีส่วนบาปด้วย)
2. ให้อาวุธ (ถ้าอาวุธนั้นถูกเอาไปใช้ประหัตประหาร บาปก็มาถึงเราด้วย)
3. ให้มหรสพ คือการบันเทิงทุกรูปแบบ
4. ให้สัตว์เพศตรงข้ามเพื่อผสมพันธุ์ อันนี้รวมถึงการจัดหาสาว ๆ ไปบำเรอผู้มีอำนาจหรือผู้น้อยด้วย เป็นต้น
5. ให้ภาพลามก หรือสิ่งพิมพ์ลามก เพราะทำให้เกิดความกำหนัด เกิดกามกำเริบ (เมื่อดูแล้วเกิดไปฉุดคร่า ช่มชืนใคร บาปก็ตกทอดมาถึงเราด้วย)

ประเภทของทาน

1. อามิสทาน คือ การให้วัตถุสิ่งของเป็นทาน
2. ธรรมทาน คือ การให้ความรู้เป็นทาน ถ้าเป็นความรู้ทางโลก เช่น ให้ศิลปะวิทยาการ ต่าง ๆ เรียกว่า วิทยาทานหากเป็นความรู้ทางธรรม เช่น สอนให้ละชั่ว ประพฤติดี ทำใจให้ผ่องใส เรียกว่า ธรรมทาน
3. อภัยทาน คือ การสละอารมณ์โกรธเป็นทาน ให้อภัย ไม่จองเวร สละอารมณ์โกรธพยาบาทให้ขาดออกจากใจ

จุดมุ่งหมายของการให้ทาน

1. ให้เพื่อทำคุณ เป็นการให้เพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน ให้เพื่อให้ผู้รับนิยมชมชอบในตัวผู้ให้ ไม่ได้มุ่งเพื่อเป็นบุญ เช่น คนที่สมัครผู้แทนฯ ถึงเวลา หาเสียงก็ก็เอาถิ่น ฟ้าป่า ไปทอด 10 วัด 20 วัด ไปสร้างสะพาน สร้างถนน เพื่อให้ชาวบ้านเห็นว่าตนเป็นคนใจบุญ จะได้ลงคะแนนเสียงให้ตนหรือบางคนรักพี่สาว เขาก็เลยเอาขนมไปฝากน้องชาย การให้อย่างนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลประโยชน์ เพื่อให้ผู้รับรักตัวผู้ให้ การทำเช่นนี้ถ้าถามว่าได้บุญไหม ก็เห็นจะต้องตอบว่า ได้เหมือนกันแต่น้อยหรือได้ไม่เต็มที่ การให้ที่จะได้บุญมากนั้น ต้องให้เพื่ออนุเคราะห์และสูงขึ้นไปอีกคือให้เพื่อบูชาคุณ

2. ให้เพื่ออนุเคราะห์ เป็นการอุดหนุนเอื้อเฟื้อกัน ให้ความเมตตากรุณา เช่น พ่อแม่ให้อาหาร แก่ลูก ครูอาจารย์ให้ความรู้แก่ศิษย์ ผู้มีทรัพย์บริจาคทรัพย์เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน เป็นต้น

3. ให้เพื่อบูชาคุณ เมื่อมีผู้ปรารถนาดีต่อเรา เมตตากรุณา ช่วยเหลือ อุปการะเรา เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ เราก็แสดงความเคารพนบถนอบท่านด้วย กาย วาจา ใจ บูชาคุณท่านด้วยทรัพย์สินตามกำลัง ยามท่านเจ็บป่วยก็ช่วย พยาบาลรักษา ไม่ละทิ้งท่านทั้งในยามสุขและยามทุกข์ นอกจากนี้บุคคลที่ควรบูชาคุณ คือพระภิกษุสามเณรผู้ทรงคุณธรรม เป็นผู้ชี้ทางสันติสุขแก่โลก ให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ เป็นธุระคอยสั่งสอนอบรมแนะนำประชาชนให้พ้นทุกข์ เราก็บูชาท่านด้วยปัจจัยสี่ เพื่อให้ท่านมีกำลังบำเพ็ญสมณธรรมและบำเพ็ญประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ตามสมณวิสัยได้เต็ม (Dmc.tv, 2010)

สรุปจากข้อความ การให้ทานเป็นหนึ่งในคุณธรรมสำคัญที่ช่วยหล่อหลอมจิตใจให้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และสร้างความสงบสุขในสังคม ทั้งยังเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล “ทาน” มีความหมายครอบคลุมทั้งการให้ การแบ่งปัน การเสียสละ และการมอบสิ่งที่มีคุณค่าแก่ผู้อื่น ด้วยความตั้งใจและความบริสุทธิ์ใจ ไม่ว่า จะเป็นการให้เพื่อสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยากหรือเพื่อบูชาคุณบุคคลสำคัญ เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ หรือพระสงฆ์ จุดมุ่งหมายของการให้ทานการให้ทานมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน เช่น การให้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ การให้เพื่ออนุเคราะห์ผู้อื่นด้วยความเมตตา และการให้เพื่อบูชาคุณของผู้มีพระคุณ การให้ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อเมตตาและบูชาคุณ จะส่งผลอานิสงส์มากกว่าการให้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวสิ่งที่ไม่ควรให้เป็นทานแม้การให้จะ ถือว่าเป็นสิ่งดี แต่บางสิ่งเมื่อให้แล้วอาจก่อให้เกิดผลเสีย เช่น สุรา ยาเสพติด อาวุธ หรือสื่อที่ส่งเสริมความรุนแรงและศีลธรรมเสื่อมอานิสงส์ของการให้ทานการให้ทานมีผลดีทั้งต่อตนเองและสังคม สำหรับผู้ให้ ทานช่วยหล่อหลอมจิตใจให้บริสุทธิ์ ผ่องใส และลดความเห็นแก่ตัว สำหรับผู้รับทานช่วยเติมเต็มความต้องการทางกายจิตใจ และยังช่วยสร้างความรัก ความสามัคคีในสังคม

ความหมายของอามิสทาน

(พระครูปริยัติปัญญารัตน์, 2562) ได้กล่าวว่า อามิสทาน หมายถึง การให้วัตถุสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ และทรัพย์สินเงินทองสิ่งของนอกกายภายนอกทั้งสิ่งที่เป็นที่รักมาก เช่น อวัยวะ เลือด ดวงตา เป็นต้น

(พระพุทธทาสภิกขุ, 2568) ให้ความหมายของอามิสทานดังนี้ อามิสทาน" หรือ "วัตถุทาน" ก็ได้ วัตถุทาน คือให้วัตถุอามิสทาน ก็คือให้อามิส "อามิส" คำนี้แปลว่า เหยื่อ ฟังแล้วดูน่าขยะแขยง อามิส หมายถึงของที่จะกินทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย แม้แต่ข้าวปลาอาหาร ก็เรียกว่า อามิส "อามิสทาน" เป็นทานที่มีผู้รับจะต้องมีผู้รับที่ดี แล้วก็ต้องมีวัตถุทานที่ดี และมีการให้ที่ดี คือหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการให้วัตถุทาน ถ้าคนเราจะให้วัตถุทานหรืออามิสทาน ต้องเลือกดูให้ดี ให้มีผู้รับที่ดี ให้มีสิ่งของที่ดี แล้วมีการให้หรือการกระทำ และการให้ที่ดี เราจะได้ว่ากันต่อไปว่าจะเลือกอย่างไรจึงจะดีสำหรับตัวเราเอง

(พระธรรมกิตติวงศ์, 2549) ได้ให้ความหมายของอามิสทานดังนี้ อามิสทาน แปลว่า การให้วัตถุสิ่งของ หมายถึง การแบ่งปัน การเสียสละสิ่งของของตนให้แก่ผู้อื่น ด้วยมุ่งสงเคราะห์อนุเคราะห์บำรุงตอบแทน พระคุณบ้าง มุ่งบุญกุศลบ้าง มุ่งสร้างบารมีบ้าง สิ่งของที่พึงให้เรียกว่า ทานวัตถุ มี 10 อย่าง คือ อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยานพาหนะ ม้าลายและดอกไม้ เครื่องหอม (รูปเทียน) เครื่อง ลูบไล้ (สบู่เป็นต้น) ที่นอน ที่อยู่อาศัย และประทีป ไฟฟ้า อามิสทาน เป็นเหตุให้คนได้มีสมบัติและสวรรค์สมบัติ เป็นเหตุให้ครองใจคน ยึดเหนี่ยวน้ำใจกันไว้ได้

สรุปได้ว่า อามิสทานหรือวัตถุทาน คือการให้ที่เน้นสิ่งที่เป็นวัตถุหรือสิ่งของภายนอก โดยมีขอบเขตที่กว้างขวางตั้งแต่สิ่งของทั่วไปไปจนถึงสิ่งที่มีค่าสูงสุดอย่างอวัยวะของตนเอง อามิสทานมีอานิสงส์ที่สำคัญคือเป็นเหตุปัจจัยที่จะนำไปสู่การได้มาซึ่งมนุษยสมบัติและสวรรค์สมบัติ นอกจากนี้ยังมีผลในแง่ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนเราเพราะสามารถใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจและครองใจผู้อื่นได้ อามิสทานจึงเป็นรูปแบบของการให้ที่มีความสำคัญทั้งในแง่ของการดำรงชีวิต การสร้างความสัมพันธ์ในสังคม และการสร้างบุญกุศล โดยมีหลักการสำคัญคือต้องประกอบด้วยผู้รับที่เหมาะสม วัตถุทานที่ดี และวิธีการให้ที่ถูกต้อง จึงจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้ให้และผู้รับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอามิสทานไม่เพียงแต่มีความสำคัญในแง่ของการสงเคราะห์และการสร้างบุญกุศลเท่านั้น แต่ยังมีนัยสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีในสังคมอีกด้วย

อามิสทาน แบ่งตามทายก (ผู้ให้) มี 3 ประเภท คือ

1. ทานทาสะ บางที่เรียกว่า “ทาสทาน” หมายถึง การที่ให้ของที่ด้อยกว่าของที่ตนบริโภคนั้น ใช้สอยเอง เช่น เมื่อได้มะม่วงมา 3 ผล ก็เลือกผลที่เล็กที่สุดให้ไป หรือได้ 3 ผลที่มีขนาดเท่าๆ กัน ก็เลือก ผลที่ไม่ชอบใจให้ไป การให้อย่างนี้ เรียกว่า ทาสทาน เพราะว่าใจของคนตกเป็นทาสของความตระหนี่จึงให้ จตุการให้สิ่งของแก่คนที่ตนเข้าทาสบริวาร

2. ทานสหาย บางที่เรียกว่า “สหายทาน” หมายถึง คนให้ของที่เสมอกันกับที่ตนบริโภคนั้น ใช้สอยตนบริโภคนั้นใช้ของอย่างไร ถึงคราวจะให้ผู้อื่นก็ให้ของอย่างนั้น เช่น ได้มะม่วงมา 3 ผล ก็ให้ผลที่ดีเช่นเดียวกับที่ตนจะบริโภค จตุการให้สิ่งของแก่คนที่ตนมิตรสหาย

3. ทานสามิ บางที่เรียกว่า “สามิตาน” หมายถึง คนให้ของที่ตีประณีตกว่าของที่ตนบริโภคนั้น ใช้สอยโดยเลือกเอาสิ่งของที่ดีที่สุดให้ไป ซึ่งชาวพุทธทั้งหลายเวลาจะให้ ก็ให้สามิตานเป็นส่วนมาก เช่น เวลาจะตักบาตรพระ จะคัดข้าวปากหม้อ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่ดีที่สุดเอาไว้ถวายพระก่อน หรือเวลาเลี้ยงพระภิกษุสามเณร จะตักแต่งข้าวปลาอาหารอย่างประณีตบรรจงกว่าที่ตนเองบริโภคถวายท่าน หรือเวลาที่จะให้ของแก่ผู้ใดคนหนึ่ง แม้ว่าจะมีฐานะเสมอหรือต่ำกว่าเรา ก็เลือกของที่ดีที่ชอบใจให้ไป อย่างนี้เรียกสามิตาน เพราะใจของผู้ให้เอาชนะความตระหนี่ เป็นนาย เป็นเจ้าของ เป็นอิสระ แล้วจึงให้ทาน จตุการให้สิ่งของแก่คนที่ตนเคารพ หรือมีพระคุณแก่ตน เช่น บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ พระภิกษุสงฆ์

อามิสทาน แบ่งตามเจตนาของผู้ให้ มี 2 ประเภท คือ

1. ปาฏิปุคคลิกทาน คือ ทานที่ให้เฉพาะเจาะจงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น เราจะทำบุญบ้านเลี้ยงพระจำนวน 9 รูป ก็เจาะจงไปว่าขอนิมนต์พระรูปนี้การมีเจตนาเจาะจงนิมนต์เช่นนี้ เรียกว่า "ปาฏิปุคคลิกทาน"

2. สังฆทาน คือ ทานที่ให้แก่หมู่คณะ ไม่เฉพาะเจาะจงผู้ใดคนหนึ่ง เมื่อผู้ให้ต้องการถวายปัจจัยไทยธรรม (สิ่งของที่ควรถวายพระ) ก็เต็มใจถวายแก่ภิกษุทั้งนั้นด้วยความเคารพ ยำเกรงในสงฆ์ (หมู่คณะ) โดยมิได้เจาะจงผู้ใดคนหนึ่ง เช่น เมื่อจะนิมนต์พระไปทำบุญบ้าน ก็เข้าไปหาเจ้าอาวาสหรือเจ้าหน้าที่ยี่สิบนิมนต์ของวัด กราบเรียนท่านว่าจะทำบุญบ้าน ขอนิมนต์พระสงฆ์ไปรับไทยธรรม 9 รูป ทางวัดจะส่งพระรูปใดไปรับไทยธรรมก็มีความยินดีเต็มใจถวายทานแก่ท่าน ทานที่ผู้ให้มิเจตนากว้างไม่เจาะจงนิมนต์อย่างนี้ เรียกว่า "สังฆทาน"

2.1) วิกฤตตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป จัดว่าเป็นสงฆ์ตามพระวินัย ดังนั้น การถวายทานแด่หมู่ภิกษุที่ไม่เจาะจง ตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป ก็จัดเป็นสังฆทาน

2.2) วิกฤตรูปใดรูปหนึ่ง ที่ได้รับอนุโมทนาจากสงฆ์ให้ไปรับไทยธรรม เช่น เราไปนิมนต์ โดยขอภิกษุ กับคณะสงฆ์ว่า ขอจงส่งภิกษุรูปหนึ่งไปรับสังฆทานที่บ้านด้วย ครั้นได้ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ก็มีความเคารพยำเกรงในภิกษุรูปนั้น ยินดีว่าได้ส่งมาแล้ว ก็เต็มใจถวายทานนั้น ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า สังฆทานเหมือนกัน (กัลยาณมิตร, 2564)

การให้อามิสทาน

อามิสทาน หรือการให้ทานด้วยวัตถุสิ่งของนั้น เป็นหลักธรรมสำคัญที่พระสงฆ์และผู้รู้ในพระพุทธศาสนาหลายท่านได้อธิบายและให้แง่คิดที่ลึกซึ้งไว้มากมาย

(พระพรหมคุณาภรณ์, 2550) ได้อธิบายว่า อามิสทานนั้นมีความสำคัญในหลายมิติ ทั้งในแง่ของการฝึกจิตใจให้เสียสละ ลดความยึดติดในวัตถุ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีในสังคมผ่านการแบ่งปัน และการช่วยบรรเทาความทุกข์ยากของผู้อื่น นอกจากนี้ ท่านยังเน้นย้ำว่าการให้ทานควรประกอบด้วยปัญญาพิจารณาให้เหมาะสมกับผู้รับ และควรให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่หวังผลตอบแทน

(พระไพศาล วิสาโล, 2553) ได้นำเสนอมุมมองที่ทันสมัยเกี่ยวกับอามิสทาน โดยท่านเน้นว่าการให้ทานควรคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ไม่ควรสร้างภาระหรือปัญหาให้กับผู้รับในระยะยาว และการให้ทานในปัจจุบันอาจรวมถึงการให้ความรู้ ให้โอกาส หรือให้ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ การให้ทานควรมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่รากเหง้า ไม่ใช่เพียงบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้า

(สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538) ได้อธิบายเรื่องทานไว้อย่างละเอียดในคัมภีร์วิสุทธิมรรค อามิสทาน คือ การให้วัตถุสิ่งของที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของผู้รับ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่พักอาศัย การให้ทานประเภทนี้มีจุดประสงค์เพื่อช่วยบรรเทาความทุกข์ทางกาย ช่วยให้ผู้รับสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่นยิ่งขึ้น และยังเป็นการแสดงออกถึงความเมตตาและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของผู้ให้ อามิสทานถือเป็นรูปแบบการให้ที่พบได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันของผู้คน เนื่องจากการเป็นความช่วยเหลือในสิ่งที่จำเป็นและตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์โดยตรง การให้วัตถุสิ่งของเหล่านี้ไม่เพียงช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของผู้รับในระยะสั้น แต่ยังสร้างความสุขและความสบายใจให้กับผู้ให้ ซึ่งเป็นการพัฒนาจิตใจและสร้างคุณธรรมในตัวเอง การให้อามิสทานเป็นวิธีการเริ่มต้นที่ง่ายที่สุดในการฝึกฝนความเสียสละ และยังเป็นบันไดขั้นแรกสำหรับการพัฒนาจิตใจไปสู่การให้ที่มีคุณค่าสูงกว่า

สรุปได้ว่า การให้อามิสทานในปัจจุบันควรคำนึงถึงความยั่งยืนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการให้โอกาสและทรัพยากรที่จะช่วยให้ผู้รับสามารถพัฒนาตนเองได้ในระยะยาว การให้ทานจึงไม่ใช่เพียงการสละวัตถุสิ่งของ แต่ควรประกอบด้วยปัญญาในการพิจารณาว่าจะให้อะไร ให้อย่างไร และให้เพื่อประโยชน์อะไร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้ให้และผู้รับ อามิสทานเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาจิตใจ สร้างสังคมที่ดี และเป็นบันไดขั้นแรกในการพัฒนาไปสู่การให้ที่มีคุณค่าสูงขึ้น การให้ที่ดีควรมาจากจิตใจที่บริสุทธิ์ มีเมตตา และประกอบด้วยปัญญาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

สื่อสังคมออนไลน์

(พิมพ์ชญา พักเปี่ยม, 2563) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันสังคมมีการสร้างเครือข่ายสังคมในรูปแบบใหม่ที่ผู้คนที่มีปฏิสัมพันธ์ในเครือข่ายนั้นไร้ขอบเขตทางด้านพื้นที่และเวลา ซึ่งสามารถสร้างกลุ่มเครือข่ายได้เอง โดยผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารได้ เครือข่ายสื่อสารที่ไม่เป็นทางการที่พบเห็นได้ในปัจจุบัน เช่น เว็บบล็อก แพนเพจต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นชุมชนเสมือนที่ใช้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นหรือแสดงตัวตนของตนเอง

(ธนพล ตั้งสิริสฤกุล, 2562) ได้กล่าวว่า สื่อสังคมออนไลน์ คือ สังคมหนึ่งในโลก อินเทอร์เน็ตที่ผู้เล่นสามารถแสดงความคิดเห็น ทำความรู้จักและแบ่งปันสิ่งที่น่าสนใจ โดยอาศัย รูปแบบการบริการที่เป็นเว็บไซต์ที่ใช้ในการสร้างเครือข่ายสังคมสำหรับผู้ใช้งานในอินเทอร์เน็ต สามารถที่จะเขียนอธิบายกิจกรรมที่น่าสนใจ รวมทั้งข้อมูล บทความ รูปภาพ และแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ หรือความสนใจร่วมกันที่ผู้ใช้สามารถช่วยกันสร้างเนื้อหาขึ้นได้ตามความ สนใจของแต่ละบุคคล

(กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) ได้ให้ความหมายของสื่อสังคม ออนไลน์ หมายถึง สื่อข้อมูล สารสนเทศ ภาพ มัลติมีเดีย หรือสื่อดิจิทัล สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ช่องทางประเภทของสื่อสังคมออนไลน์การติดต่อแบบสามารถโต้ตอบหรือแบ่งปันสื่อร่วมกันผ่านระบบ อินเทอร์เน็ต หรือระบบเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ ทั้งนี้ บุคคลทั่วไปสามารถสื่อสาร นำเสนอ แบ่งปันและเผยแพร่ข้อมูลออกสู่สาธารณะ โดยใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต หรือสมาร์ตโฟนทำให้เกิดเครือข่ายสังคมขึ้นจากการติดต่อร่วมกันของบุคคลทั่วโลก

สรุปได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมปัจจุบันอย่างมาก โดยเป็นแหล่งรับรู้ข่าวสารที่รวดเร็วและเข้าถึงได้ง่าย เครือข่ายสังคมออนไลน์ยังมีผลกระทบเชิงลบ เช่น การแพร่กระจายข้อมูลเท็จที่อาจสร้างความเข้าใจผิดในวงกว้าง รวมถึงปัญหาการเสพติดสื่อสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตของผู้ใช้งาน โดยเป็นแหล่งรับรู้ข่าวสารที่รวดเร็วและเข้าถึงได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นข่าวสารด้านสังคม การเมือง หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้คนสามารถรับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นได้ทันทีผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความร่วมมือและความช่วยเหลือในยามที่มีผู้เดือดร้อนในสังคม ในปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของผู้คนทุก กลุ่มวัย ด้วยความสะดวก รวดเร็ว และการเชื่อมโยงที่ไร้ขีดจำกัด ทำให้ผู้ใช้งานสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นได้ทันทีผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ

การส่งเสริมการบริจาคผ่านสื่อสังคมออนไลน์

(นาวิก นำเสียง, 2567) ได้กล่าวว่า การบริจาคออนไลน์ไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้ ผู้บริจาคสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างสะดวกสบายจากที่บ้านหรือที่ทำงาน แต่ยังช่วยเพิ่มความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในการจัดการเงินบริจาคอีกด้วย มูลนิธิและองค์กรการกุศลสามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสื่อสารและรับบริจาคได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ยังช่วยลดความซับซ้อนในการดำเนินการด้านการเงินและการรายงานผลอีกด้วยหนึ่งในเหตุผลสำคัญที่การบริจาคออนไลน์ได้รับความนิยมคือความสะดวกสบายผู้บริจาคสามารถทำการบริจาคได้ตลอด 24 ชั่วโมง ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ ไม่ต้องไปที่ธนาคารหรือส่งเช็คผ่านไปรษณีย์ เพียงแค่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตก็สามารถทำการบริจาคได้ทันที

(วนิษา แก้วสุข, 2557) ในปัจจุบันการสื่อสารบน Facebook ไม่ได้ใช้เพื่อการค้าและการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมได้อีกด้วย โดยเฉพาะการสื่อสารเพื่อการ

บริจาคที่ถือว่ากำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายไม่สูง แต่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้จำนวนมาก นอกจากนี้ การสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ยังสามารถทำการโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารได้อย่างทันท่วงที ทำให้การดำเนินงานมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น การบริจาคบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่จะเป็นการบริจาคขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีวัตถุประสงค์ที่จะจูงใจผู้บริจาคให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม โดยผ่านช่องทางการสื่อสารด้วยการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้บริจาคเกิดความศรัทธา มีจิตกุศล และบริจาคเงินสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งการบริจacksonนั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อรวบรวมผู้มีจิตอาสาเข้าร่วมโครงการ การขอรับบริจาคเพื่อช่วยเหลือสัตว์ที่ยากไร้ เจ็บป่วย หรือแม้กระทั่งกรณีเกิดภัยพิบัติ

สรุปได้ว่า การบริจาคออนไลน์มีข้อดีหลายประการ ได้แก่ ความสะดวกสบายในการบริจาคที่สามารถทำได้ตลอด 24 ชั่วโมงจากที่ไหนก็ได้ที่มีอินเทอร์เน็ต โดยไม่ต้องเดินทางไปธนาคารหรือส่งเช็คทางไปรษณีย์ นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในการจัดการเงินบริจาค องค์กรการกุศลสามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสื่อสารและรับบริจาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยลดความซับซ้อนในการดำเนินการด้านการเงินและการรายงานผล โซเชียลมีเดียโดยเฉพาะ Facebook ได้กลายเป็นช่องทางสำคัญในการระดมทุนเพื่อการกุศล เนื่องจากมีต้นทุนต่ำแต่เข้าถึงคนจำนวนมาก สามารถสื่อสารโต้ตอบได้ทันที ทำให้การดำเนินงานรวดเร็ว องค์กรไม่แสวงหากำไรใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางนี้เพื่อสร้างความศรัทธาและระดมทุน โดยมีรูปแบบการบริจาคที่หลากหลาย เช่น การรณรงค์หาอาสาสมัคร การช่วยเหลือสัตว์ที่เดือดร้อน หรือการระดมทุนในกรณีเกิดภัยพิบัติ

ความสำคัญของการบริจาคออนไลน์

การบริจาคออนไลน์มีบทบาทสำคัญในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวัน ความสำคัญของการบริจาคออนไลน์สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. เพิ่มโอกาสในการบริจาค การบริจาคออนไลน์ช่วยให้ผู้บริจาคสามารถบริจาคได้ง่ายและรวดเร็วจากทุกที่ ทุกเวลา โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปยังสถานที่จริง การเพิ่มช่องทางการบริจacksonนี้ช่วยให้ผู้บริจาคสามารถมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย
2. ฐานผู้บริจาคที่กว้างขึ้น มูลนิธิและสมาคมสามารถเข้าถึงผู้บริจาคทั่วโลกผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งทำให้สามารถขยายฐานผู้บริจาคได้มากขึ้น ไม่จำกัดเพียงแค่ในประเทศเดียว
3. การติดตามและการรายงานผล ระบบบริจาคออนไลน์ช่วยให้มูลนิธิและสมาคมสามารถติดตามการบริจาคและรายงานผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการเก็บข้อมูลแบบดิจิทัลทำให้การบริหารจัดการเงินบริจาคและการรายงานผลเป็นไปอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ
4. ความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือ ระบบบริจาคออนไลน์ช่วยสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือต่อผู้บริจาค เนื่องจากการทำธุรกรรมออนไลน์สามารถติดตามได้ง่าย และมีหลักฐานการบริจาคที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังช่วยลดความเสี่ยงในการฉ้อโกงและการใช้เงินบริจาคในทางที่ไม่เหมาะสม (sundae, 2024)

บทสรุป (Conclusion)

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดและการสื่อสารไร้พรมแดนผ่านสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้คน การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล เป็นเครื่องมือในการ

กระตุ้นและส่งเสริมการบริจาคในสังคมกลายเป็นเรื่องที่พบเห็นได้บ่อยขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย การระดมทุนเพื่อสนับสนุนโครงการทางสังคม หรือการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มคนที่ขาดแคลนในด้านต่าง ๆ การบริจาคผ่านช่องทางออนไลน์ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ทำให้การเข้าถึงการทำบุญหรือการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นเรื่องง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริจาคผ่านช่องทางออนไลน์ประสบความสำเร็จ คือความสามารถในการเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ผู้ใช้สื่อสังคมสามารถแชร์ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือไปยังเครือข่ายของตนได้ในเวลาอันสั้น โดยผู้คนสามารถรับรู้ข่าวสารการทำบุญและกิจกรรมทางศาสนาได้อย่างรวดเร็วผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทำให้การระดมทุนเพื่อช่วยเหลือวัดวาอาราม หรือผู้คนที่ขาดแคลนปัจจัยสามารถทำได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ที่อยู่ห่างไกลสามารถมีส่วนร่วมในการทำบุญได้โดยไม่ต้องเดินทางไปที่สถานที่โดยตรง สื่อสังคมออนไลน์ยังช่วยสร้างความโปร่งใสในการทำบุญ เพราะผู้บริจาคสามารถติดตามความคืบหน้าของการใช้จ่ายเงินบริจาค และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความศรัทธาในการทำบุญมากขึ้น วัดหลายแห่งได้นำเสนอภาพกิจกรรมการทำบุญ การก่อสร้าง การบูรณะ ตลอดจนการใช้จ่ายงบประมาณผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งช่วยให้การทำบุญมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นโดยอาศัยความไว้วางใจและความเชื่อมโยงในสังคมดิจิทัลเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการบริจาคและการระดมทุนทางออนไลน์แสดงให้เห็นถึงผู้คนที่ต้องการทำบุญหรือการบริจาคผ่านสื่อออนไลน์ในการรวบรวมเงินทุนจำนวนมากจากผู้คนในวงกว้าง

การทำบุญผ่านสื่อสังคมออนไลน์ยังช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนรุ่นใหม่ต่อการทำบุญให้เป็นเรื่องที่เข้าถึงได้ง่ายและทันสมัยมากขึ้น แทนที่จะมองว่าการทำบุญเป็นเรื่องของผู้สูงอายุหรือต้องมีพิธีตอนที่ซับซ้อน สื่อสังคมออนไลน์ได้ช่วยทำให้การทำบุญกลายเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลาและเหมาะกับวิถีชีวิตของคนยุคใหม่มากขึ้น สื่อสังคมออนไลน์ในการบริจาคทานคือช่องทางสำคัญที่มีบทบาทในยุคดิจิทัล ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร แบ่งปันข้อมูล และกระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง โดยการใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ สามารถทำให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมการบริจาคในวงกว้างองค์กรการกุศลสามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสื่อสารและรับบริจาคได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลให้การทำทานหรือการบริจาคในรูปแบบต่าง ๆ มีความคล่องตัวและแพร่หลายมากยิ่งขึ้นในสังคมปัจจุบัน แต่ที่ต้องระมัดระวังในการเลือกช่องทางการทำบุญที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้การทำบุญเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้ให้และผู้รับอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ พวงประยงค์. (2564). พฤติกรรมการช่วยเหลือสังคมในช่วงวิกฤตโควิด-19 ของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(5), 220.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). Smart social media รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์. แหล่งที่มา: www.ops.go.th/main/index.php/knowledge-base/ictc-book/158smart-social-media
- กัลยาณมิตร เพื่อนแท้สำหรับคุณ. (2564). ความรู้เรื่องทาน 3 ประเภทของทาน. ความรู้พระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาตนเอง. สืบค้นวันที่ 17 มกราคม 2568. แหล่งที่มา: https://kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=20766

- จริยภัทร รัตนธาส. (2550). ปัจจัยกำหนดการบริจาคของครัวเรือนไทย. วิทยานิพนธ์ (ศ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ ศุภศิลป์. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริจาคให้ศิริราชมูลนิธิ. เศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทนายความ แจงแล้ว "เพจหามะเร็ง" ยอดบริจาคเฉลี่ยปีละ 10 ล้านบาท 4 ปี ยอดเงิน 33 ล้าน. (2565, 6 มิถุนายน). ข่าวช่อง 7HD ร้อนออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2565. แหล่งที่มา: <https://news.ch7.com/detail/574320>
- ทนายดัง ชี้ "ฉนวน" รับบริจาคออนไลน์ไม่เข้าข่ายผิด พ.ร.บ.ควบคุมการเรียไร. (2563, 30 มิถุนายน). ข่าว ช่อง 8. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.thaich8.com/news_detail/897196
- ท่านพุทธทาสภิกขุ. (2568). ธรรมะไทย เรื่องที่ 7: อามิสทาน. สืบค้นวันที่ 18 มกราคม 2568. แหล่งที่มา: <https://www.dhammathai.org/store/giving/giving07.php>
- ธนพล ตั้งสิริสฤษฏ์กุล. (2562). การศึกษารูปแบบการนำเสนอข้อมูลร้านค้าเฟของฟู้ดบล็อกเกอร์ในประเทศ ไทยบนสื่อสังคมออนไลน์. สารนิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นาวิก นำเสียง. (2567). ระบบบริจาคกับการเปลี่ยนแปลงของการบริจาคในยุคดิจิทัล. สืบค้นวันที่ 16 มกราคม 2568. แหล่งที่มา: <https://www.sundae.co.th/article/donation-online-platform-charity-association/>
- ประเวศ วะสี. (2529). พุทธธรรมกับสังคม. กรุงเทพฯ: หอมชาวบ้าน.
- ปณิชา นิตติพรมงคล. (2554). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- ปรีดี นกุลสมปรารถนา. (2567). รวมสถิติและ Insight สำคัญๆ ของคนไทยกับการใช้ Digital และ Social Media 2024. สืบค้นวันที่ 17 มกราคม 2568. แหล่งที่มา: <https://popticles.com>
- พระครูปริยัติปัญญารัตน์ (โสภรณ ธนปญโญ). (2562). การศึกษาวัฒนธรรมการให้ในสังคมไทย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ป.ธ. 9 ราชบัณฑิต. (2548). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ชุด คำวัด. วัดราชโอรสาราม, กรุงเทพฯ.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ป.ธ. 9 ราชบัณฑิต. (2549). กัลยาณมิตรเพื่อนแท้สำหรับคุณ "ภาษาธรรม" อามิสทาน. สืบค้นวันที่ 18 มกราคม 2568. แหล่งที่มา: https://kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=682
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2550). ทาน ศีล ภาวนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิ ธรรม.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2547). มงคลชีวิต ฉบับ "ทางก้าวหน้า". กรุงเทพฯ: ชมรมพุทธศาสตร์สากล

ในอุปกัมภัสสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.

พระไพศาล วิสาโล. (2553). พุทธศาสนาในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.

พิมพ์ชญา พักเปี่ยม. (2563). โลกคู่ขนาน: กรณีศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประเทศไทย. วารสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

วนิษา แก้วสุข. (2557). การศึกษาการสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์กับการบริจาค กรณีศึกษามูลนิธิเพื่อสุนัขยกรั ปี 2557. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2538). วิสุทธิมรรค: คู่มือปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน (ฉบับแปล) (พระธรรมกิตติวงศ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). ทาน (1). บทความวิทยุรายการ "รู้ รัก ภาษาไทย" ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย. สืบค้นวันที่ 17 มกราคม 2568. แหล่งที่มา: <http://legacy.orst.go.th/?knowledge=ทาน>.

สุวิมล กลิ่นแจ่ม. (2559). ปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487. การศึกษาค้นคว้าอิสระ, นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 12-13.

Dmc.tv. (2010). ทาน-ทางมาแห่งทรัพย์สมบัติ ความหมายของทาน. สืบค้นวันที่ 16 มกราคม 2568. แหล่งที่มา: <https://www.dmc.tv/article/7980>

Lpyuth. (2023). ทาน (Th). สืบค้นวันที่ 17 มกราคม 2568. แหล่งที่มา: <https://www.interhq.org/teaching/2023/02/17/ทาน-th/>

Sundae. (2024). ระบบบริจาคกับการเปลี่ยนแปลงของการบริจาคในยุคดิจิทัล. สืบค้นวันที่ 17 มกราคม 2568. แหล่งที่มา: <https://www.sundae.co.th/article/donation-online-platform-charity-association/>

การจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม

สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา

และสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

Learning management by applying the cognitive theory
of learning for students in the Buddhist teaching program
and the social studies teaching program

แก่นเพชร แฝงสีพล¹, พระณัฐวุฒิ พันทะลี²,

ประเสริฐ ชมพรมมา³, และ วิญญู เกาถาวงษ์⁴

Kaenpetch Phaengsipol¹, PhraNatthawut Phanthali²,

Prasert Chompromma³, and Winyoo Thaothawong⁴

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

⁴นักวิจัยและนักวิชาการอิสระ

¹⁻³Mahamakut Buddhist University, Isan Campus, Thailand

⁴Independent researchers and academics, Thailand

Corresponding Author E-mail: kaenpetch.pha@mbu.ac.th

Received 08/04/2025 | Revised 09/05/2025 | Accepted 09/05/2025

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ผลการศึกษา พบว่า การจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม สำหรับนักศึกษาครู เป็นกระบวนการการจัดประสบการณ์ ในชั้นเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอน ในรูปแบบการสอนโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม เพื่อการพัฒนาผู้เรียน ที่เน้นกระบวนการทางปัญญาหรือความรู้ความเข้าใจ การเรียนรู้จาก พฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้า นำไปสู่กระบวนการทางความคิด ที่เกิดจากการสะสม ข้อมูล การสร้างความหมาย และความสัมพันธ์ของข้อมูล และการดึงข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำ และการแก้ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ ของเนื้อหาในรายวิชาที่เรียน เพื่อเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, การประยุกต์, พุทธินิยม, การสอนพระพุทธศาสนา,
การสอนสังคมศึกษา

Abstract

This academic article aims to study the learning management by applying the cognitive theory of learning for students in the Buddhist Teaching Program and the Social Studies Teaching Program of Mahamakut Buddhist University, Isan Campus. The results of the study found that the learning management by applying the cognitive theory of learning for student teachers is a process of organizing classroom experiences using teaching and learning activities in the form of teaching by applying the cognitive theory of learning for learners' development that emphasizes the intellectual process or knowledge and understanding, learning from behavior resulting from the process of responding to stimuli, leading to the thought process resulting from data collection, meaning creation and relationship of data, and retrieving data for use in action and solving various problems systematically of the content of the subjects being studied in order to create effective learning.

Keywords: Learning management, Application, Buddhism, Buddhist teaching, Social studies teaching

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข” และในมาตราที่ 24 ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน โดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” และ ดังพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่บัณฑิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2505 ว่า การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ และสำคัญยิ่งของมนุษย์คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอนจากบิดามารดาอันเป็นความรู้เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็เป็นหน้าที่ของครู และอาจารย์สั่งสอนให้ได้รับความรู้สูง และอบรมจิตใจให้ถึง พร้อมด้วยคุณธรรมเพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบไป งานของครูจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่ง ท่านทั้งหลายซึ่งจะออกไปทำหน้าที่ครูจะต้องยึดมั่นอยู่ในหลักศีลธรรม และพยายามถ่ายทอดวิชา ความรู้แก่เด็กให้ดีที่สุดที่จะทำได้นอกจากนี้ จงวางตนให้สมกับที่เป็นครูให้นักเรียนมีความเคารพ นับถือและเป็นที่เลื่อมใสไว้วางใจของผู้ปกครองนักเรียนด้วย (เกษฐาวัลย์ ปลงใจ, 2561)

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงที่มีพันธกิจหลัก คือ งานสอน เพื่อถ่ายทอดความรู้ งานวิจัย งานบริการวิชาการแก่สังคม และงานถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิดความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งเข้าใจตนเอง และปรับตัวเข้ากับผู้อื่น อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า เป็นการต่อยอดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรเป็นแนวทางในการ

จัดการศึกษา ที่ให้ความรู้และทักษะทางวิชาชีพ สามารถถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และเสริมสร้างความเจริญให้แก่ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู อาจารย์ ซึ่งครูในฐานะผู้ทำหน้าที่ผู้จัดการหรือผู้กำกับ การเรียนรู้ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการที่จะจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพและความ ต้องการของผู้เรียน จะต้องเอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง และมีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ ได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลฉะนั้นในการเรียนรู้ที่แท้จริงจะต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ และ กระบวนการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เสนอในสิ่งที่อยากรู้ ไม่ใช่ครูอยากสอน เลือกรูปแบบ การเรียนรู้ที่หลากหลายครูไม่ควรกำหนดรูปแบบวิธีการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน แต่ควรคอย ส่งเสริม สนับสนุนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีความอยากรู้ใคร่รู้แสวงหาแหล่งเรียนรู้อยู่ ตลอดเวลาแล้วเราจะพบว่าบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้ได้มีโอกาสเลือกและมีส่วนร่วมตลอดทุก ขั้นตอน เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ ผู้เรียนมีความสุขกับสิ่งที่ค้นพบสอ่่งความรู้ได้ด้วย ตนเอง เป็นความรู้ที่มีความหมายและถาวร (ประเวศ วะสี, 2543)

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) เป็นข้อความรู้ที่พรรณนา อธิบาย ทำนายปรากฏการณ์ ต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบ ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และได้รับการ ยอมรับว่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปนิรนัยเป็นหลักหรือกฎการเรียนรู้ย่อยๆ หรือนำไปใช้เป็นหลักในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ทฤษฎีโดยทั่วไปมักประกอบด้วยหลักการย่อยๆ หลายหลักการ (ทิศ นา แคมมณี, 2559) ซึ่งรายงานผลการวิจัยของ ชูติวรรณ บุญอาชาทอง และ ภูริพจน์ แก้วย่อง (2560) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบการนำความรู้เกี่ยวกับ พุทธนิยามหรือพุทธปัญญามาใช้ในชั้นเรียน พบว่า การนำศาสตร์ทางพุทธปัญญาหรือพุทธนิยามมาใช้ในการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดๆ ส่งผล ให้ผู้เรียนมีผลการเรียนดีขึ้น ตลอดจนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอน อย่างไรก็ตาม การจัดรูปแบบการ เรียนการสอนโดยการสร้างสิ่งแวดล้อมการสอนและการใช้สื่อ มีผลดีมีเดียที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและนำ ประสบการณ์มาวิเคราะห์หาคำตอบจาก โจทย์ของบทเรียนมีความเหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนใน ระดับอุดมศึกษา เนื่องจากผู้เรียนมีวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมกว่าการใช้รูปแบบการสอนอื่นๆ และงานวิจัยของ พันธุ์ทิพา คนฉลาด และคณะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้แบบพุทธปัญญาร่วมกับการ พัฒนาทักษะ การสอนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลยโสธร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและ หลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบ กิจกรรม การเรียนสอนโดยใช้พุทธปัญญาร่วมกับการพัฒนาทักษะการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในภาพรวม มี ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการ เรียนสอนโดย ใช้พุทธปัญญาร่วมกับการพัฒนาทักษะการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในภาพรวมมีความพึงพอใจ ใน ระดับมาก

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน เกี่ยวกับ “การจัดการ เรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธนิยาม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอน พระพุทธศาสนา และสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต อีสาน” เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งสามารถส่งทักษะความเป็นครูสอนพระพุทธศาสนา และ ครูสอนสังคมศึกษา อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาเยาวชน การแก้ปัญหาสังคม เนื่องมาจากการพัฒนา

กิจกรรมการสอนดังกล่าว ส่งผลกับการผลิตบัณฑิตที่จะไปเป็นครูที่มีคุณภาพ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาสามารถพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

ความหมายเกี่ยวกับการสอน และการจัดการเรียนรู้

สุมาลี จันทรชelos (2542) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ (Learning) เป็นการดำเนินการหรือการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพผู้สอนจะต้องจัดทำแผนการสอนเป็นอย่างดี และดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่เตรียมไว้

สุนน อมรวิวัฒน์ (2543) ได้อธิบายการสอนไว้ว่า การสอน หมายถึง สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่ 1) มีความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับสิ่งแวดล้อม และครูกับนักเรียน และสิ่งแวดล้อม 2) ความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์ใหม่ 3) ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้ และความหมายของการเรียนการสอน

ทิตินา แคมมณี (2559) ได้อธิบายไว้ว่า “การเรียนการสอน”(Instruction) หมายถึง การสอน โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยความหมายของการสอนเปลี่ยนแปลงไปจากการถ่ายทอดความรู้ มาเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยวิธีการหลากหลายจากความหมายของ “การเรียนการสอน” ดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า การเรียนการสอน คือ การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน การเรียนการสอน คือ การช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การเรียนการสอน คือ การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียน

วิญญู เถาถางษ์ (2568) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการของครู และอาจารย์ในสถานศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการสอนในวิธีต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ การจัดการเรียนรู้แบบ BBL การจัดการเรียนรู้แบบ STAD ฯลฯ ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนหรือรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ ที่ครู และอาจารย์ในสถานศึกษา ควรนำมาใช้ในการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละด้าน ให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ การนำไปใช้ เจตคติ และจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวร อันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด) และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในรายวิชานั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ (Learning) หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอาจารย์ ในสถานศึกษา หมายรวมถึงการบริหารจัดการเรียนในชั้นเรียนด้วย เป็นการดำเนินการหรือการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอน ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้แล้ว ที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะในการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และด้านจริยธรรม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยรวมแล้วเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของการเรียนการสอน

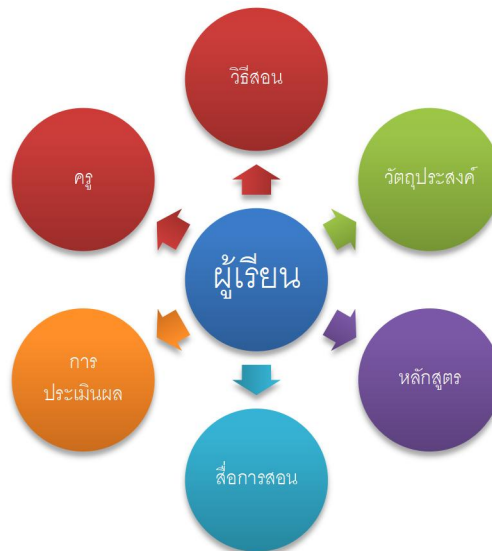
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้าน การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น องค์ประกอบของการสอน

เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนักการศึกษาได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสอนไว้ดังนี้

ลำพอง บุญช่วย (2540) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอนไว้ 7 ประการ พร้อมทั้งแสดงแผนภูมิประกอบไว้ดังนี้

1. ครูผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. หลักสูตร
4. วิธีสอน
5. วัตถุประสงค์ของการสอน
6. สื่อการสอน
7. การประเมินผล

ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ดังแสดงในภาพที่ 1.1

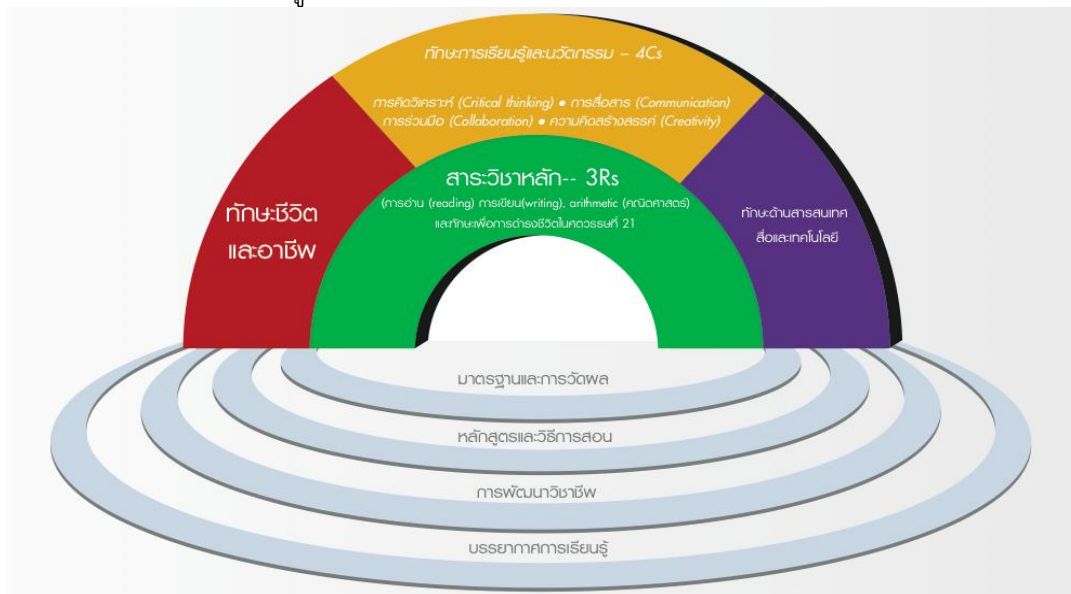
ภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้แบบใหม่

วิจารณ์ พานิช (2556) ได้กล่าวว่า “บทบาทครูกับการเรียนรู้แบบใหม่” คือการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้สมัยใหม่ต้องปรับจากเดิม เดิมเราจะเน้นการเรียนรู้จากชุดความรู้ที่ชัดเจน พิสูจน์ได้เป็นหลัก ปัจจุบันนี้จะไม่ใช่ การเรียนรู้จะต้องเลยจากชุดความรู้ชุดนั้นไปสู่อีกชุดหนึ่ง ก็คือความรู้ที่ไม่ชัดเจน อาจจะไม่ค่อยแม่นยำและมีความคลุมเครือเยอะต้องไปตรงนั้นให้ได้ การศึกษาไม่ว่าประเทศใดต้องก้าวจากที่เรียกว่าสิ่งที่เป็นทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ความรู้ที่อยู่ในการปฏิบัตินั้นเป็นความรู้ที่ไม่ชัดเจนแต่ปฏิบัติได้ ทำแล้วได้ผลหรือบางทีไม่ได้ผล แต่เกิดการเรียนรู้ ตรงนี้คือจุดที่สำคัญที่สุด เพราะฉะนั้นการเรียนรู้สมัยใหม่ต้องไม่ใช่แค่เพื่อให้ได้ความรู้แต่ต้องได้ทักษะหรือ Skills เป็น 21st Century Skills เป็นทักษะที่ซับซ้อนมาก เพราะฉะนั้นการเรียนรู้สมัยใหม่ มีเป้าหมายที่เด็ก ได้ทักษะที่ซับซ้อนชุดหนึ่ง เน้นคำว่า

“ซัปป่อน” ชุดหนึ่ง เพื่อให้เขาไปมีชีวิตอยู่ในโลกที่ต่อไปจะเปลี่ยนไปอย่างไรไม่รู้ เราไม่มีวันรู้เลยว่าโลกต่อไปข้างหน้าจะเปลี่ยน อย่างผมไม่เคยนึกเลยว่าในที่สุดแล้วห้องประชุมจะเป็นอย่างนี้ การนำเสนอเรื่องต่างๆ จะเป็นอย่างนี้ เราจะมี Power Point มี Multimedia ก็ไม่เคยคิด เราไม่เคยคิดว่าห้องทำงานจะเป็นอย่างที่เราเห็น นี่คือโลกที่ไม่ชัดเจน ไม่แน่นอน ต่อไปข้างหน้าเราก็เดาไม่ออก แต่ลูกศิษย์เราจะต้องไปมีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง และไม่แน่นอนเช่นนี้ได้ นี่คือหัวใจ เพราะฉะนั้นเขาต้องมีทักษะที่ซัปป่อนชุดหนึ่ง และถ้าถามผมว่าทักษะในชีวิตอะไรสำคัญที่สุด คำตอบของผมซึ่งอาจจะผิด คือ แรงบันดาลใจที่จะเรียนรู้ ที่จะสร้างเนื้อสร้างตัว ที่จะทำคุณประโยชน์นี้คือหัวใจสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ นั่นคือทักษะอย่างหนึ่ง ทักษะของการมีแรงบันดาลใจในตนเอง และถ้าจะให้ดี ก็คือกระตุ้นแรงบันดาลใจคนอื่นที่อยู่โดยรอบ ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

“การอ่านออกเขียนได้” ที่เรียกว่า Literacy แห่งศตวรรษที่ 21 หมายความว่า คำว่า “อ่านออกเขียนได้” หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Literacy ที่เราค้นเคยนี้ไม่พอ ต้องเลยไปกว่านั้น คือต้องมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่อยากจะเน้นย้ำ คือ ทักษะแรงบันดาลใจ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) และคุณสมบัติความเป็นมนุษย์ ซึ่งเวทีก่อนหน้านี้ท่านก็พูดว่าความเป็นคนดี มีน้ำใจ สำคัญกว่าสาระวิชาพูดอย่างนี้ไม่ได้แปลว่าสาระวิชาไม่สำคัญ แต่เราต้องเรียนให้ได้สาระวิชาและได้ 3 ตัวนี้ ความเป็นมนุษย์ ทักษะการเรียนรู้ และทักษะแรงบันดาลใจให้ได้ เราต้องช่วยลูกศิษย์เราให้ได้สิ่งเหล่านี้ ปัจจุบันนี้จุดอ่อนของการศึกษาก็คือไม่ค่อยได้ทักษะที่สำคัญต่อชีวิต ได้แค่วิชา เพื่อเอาไปตอบข้อสอบ ผลเพียงแค่นั้นไม่พอ ถ้าเรายังดำรงสภาพอย่างนั้นอยู่ บ้านเมืองเราจะลำบากมาก

แผนภาพที่ 1.2 กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 โดยภาศเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
แหล่งที่มา : https://kannikasunatda.blogspot.com/2017/04/21_91.html

ที่บอกว่าต้องได้ทักษะศตวรรษที่ 21 หมายความว่า การเรียนรู้เพื่อให้ได้วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 (สี่เหลี่ยมในรูป) ไม่เพียงพอ ต้องให้ได้ทั้งสาระวิชา และได้ทักษะ 3 กลุ่ม คือ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ที่บอกว่าต้องเรียนให้ได้ทักษะแปลว่าอะไร แปลว่าการเรียนต้องเป็นการฝึก การฝึกแปลว่าอะไร คือลงมือทำกิจกรรมของการเรียนรู้สมัยใหม่ก็คือว่าคนเราจะเรียนได้ต้องลงมือทำด้วยตนเองเท่านั้น เพราะฉะนั้นในการ

เรียนสาระวิชานี้แหละเป็นการฝึกลงมือทำ Learning by Doing and Thinking ด้วย เพื่อที่จะให้เกิดทักษะ 3 ด้าน คือทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม

ทิสนา แคมมณี (2559) และณัฐกร สงคราม (2553) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ และการสอน ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นทฤษฎีที่ยังมีการนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนกันอย่างกว้างขวาง สำหรับในบทนี้ขอนำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนที่สำคัญ 4 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยมหรือกลุ่มความรู้ความเข้าใจ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน โดยแต่ละทฤษฎีจะนำเสนอแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นแนวคิดหรือหลักการของทฤษฎี และส่วนที่เป็นแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีนั้น ๆ ในการจัดการเรียนการสอน โดยผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยมหรือกลุ่มความรู้ความเข้าใจ มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และการสอนสังคมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism)

นักทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยม เป็นกลุ่มที่เน้นกระบวนการทางปัญญาหรือความรู้ความเข้าใจ ซึ่งได้ขยายขอบเขตของการเรียนรู้จากด้านพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ไปสู่กระบวนการทางความคิด ซึ่งเป็นกระบวนการภายในของสมอง พวกเขาเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์มีความซับซ้อนยิ่งไปกว่าพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมายและความสัมพันธ์ของข้อมูลและการดึงข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่างๆ การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจของตนเอง ทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้ มี 6 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีเกสตัลท์ ทฤษฎีสถานทฤษฎีเครื่องหมาย ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ และทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย

1.1 ทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt Theory) ผู้ที่ร่วมก่อตั้งทฤษฎีเกสตัลท์ประกอบด้วยแมกซ์ เวอร์ทไฮเมอร์ (Max Wertheimer) นักจิตวิทยาชาวเชค วูล์ฟแกงค์ โคห์เลอร์ (Wolfgang Kohler) และเคิร์ต คอฟฟ์กา (Kurt Koffka) นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน แนวความคิดหลักของทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ ในลักษณะที่เป็นส่วนรวม (Wholeness) ซึ่งส่วนรวมในที่นี้ไม่ใช่เป็นเพียงผลรวมของส่วนย่อยกฎการเรียนรู้ตามทฤษฎีเกสตัลท์ สรุปได้ดังนี้

- 1) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดซึ่งเกิดขึ้นภายในของมนุษย์
- 2) บุคคลจะเรียนรู้จากสิ่งเร้าที่เป็นส่วนรวมได้ดีกว่าสิ่งเร้าที่เป็นส่วนย่อย
- 3) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1) การรับรู้ (perception) เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ประสาทสัมผัสรับสิ่งเร้าจากภายนอกแล้วถ่ายทอดเข้าสู่สมองเพื่อผ่านเข้าสู่กระบวนการคิด โดยบุคคลจะใช้ประสบการณ์เดิมมาตีความหมายของสิ่งเร้าและตอบสนองออกไปตามที่ตนตีความหมาย

3.2) การหยั่งเห็น (insight) เป็นการค้นพบหรือการเกิดความเข้าใจในแนวทางการแก้ปัญหาอย่างฉับพลัน อันเนื่องมาจากการพิจารณาปัญหาโดยส่วนรวมและการใช้กระบวนการทาง

ความคิดและสติปัญญาของบุคคลนั้นในการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เผชิญ ดังนั้นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้แบบหยั่งเห็น ก็คือการมีประสบการณ์เดิม หากมีการสะสมประสบการณ์ไว้มากก็จะสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้แบบหยั่งเห็นได้มากเช่นกัน ซึ่งโคห์เลอร์ (Kohler) ได้ทำการทดลองเพื่อศึกษาการเรียนรู้ของลิงโดยสังเกตวิธีการที่ลิงพยายามจะเอากล้วยซึ่งแขวนอยู่สูงเกินกว่าที่จะเอื้อมถึงมากิน ในที่สุดลิงเกิดความคิดที่จะเอาไม้ไปสอยกล้วยที่แขวนเอามากินได้แสดงว่าลิงเกิดการเรียนรู้แบบหยั่งเห็น

4) การจัดระเบียบการรับรู้มีกฎดังนี้

4.1) กฎการรับรู้ส่วนรวมและส่วนย่อย (Law of Pragnanz) การรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งเร้าเดียวกันอาจแตกต่างกันเพราะมีการใช้ประสบการณ์เดิมมารับรู้ส่วนรวมและส่วนย่อยต่างกัน

4.2) กฎแห่งความคล้ายคลึง (Law of Similarity) สิ่งเร้าใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน บุคคลจะรับรู้ได้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

4.3) กฎแห่งความใกล้เคียง (Law of Proximity) สิ่งเร้าที่มีความใกล้เคียงกันบุคคลมักรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

4.4) กฎแห่งความสมบูรณ์ (Law of Closure) หากบุคคลได้พบกับสิ่งเร้าที่มีลักษณะยังไม่สมบูรณ์ บุคคลจะสามารถรับรู้ในลักษณะสมบูรณ์ได้หากบุคคลนั้น มีประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้น

4.5) กฎแห่งความต่อเนื่อง หากบุคคลได้รับสิ่งเร้าที่มีความต่อเนื่องกัน บุคคลจะรับรู้เป็นพวกเดียวกันหรือเรื่องเดียวกัน

4.6) กฎความคงที่ หากบุคคลได้รับรู้สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งในภาพรวมแล้ว บุคคลจะมีการรับรู้สิ่งนั้นในลักษณะเป็นภาพรวมที่มีความคงที่ แม้ว่าสิ่งเร้านั้นจะมีการแปรเปลี่ยนไปเมื่อเขาได้รับรู้ในแง่มุมอื่น เช่น เมื่อเข้าใจภาพรวมของรูปสามเหลี่ยม แม้จะมีการวาดรูปสามเหลี่ยมในลักษณะใดก็ตามก็ยังบอกได้ว่าเป็นรูปสามเหลี่ยม

4.7) การรับรู้ของบุคคลอาจผิดพลาด บิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้ เนื่องมาจากลักษณะของการจัดกลุ่มสิ่งเร้าทำให้เกิดการลวงตา เช่น การดูภาพเดียวกันแล้วตีความไปแตกต่างกัน

การนำแนวคิดของทฤษฎีเกสตัลท์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ สามารถทำได้ดังนี้

1. ผู้สอนควรส่งเสริมกระบวนการคิดของผู้เรียน เนื่องจากกระบวนการคิดจึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2. ผู้สอนควรเสนอภาพรวมของเนื้อหาให้ผู้เรียนเห็นและเข้าใจก่อนที่จะสอนรายละเอียดหรือส่วนย่อยซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนจะสามารถใช้ประสบการณ์เดิมและสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเชื่อมโยงกับเนื้อหาในแต่ละส่วนได้

3. ผู้สอนควรจัดประสบการณ์ใหม่ให้มีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น

4. ผู้สอนควรจัดระเบียบสิ่งเร้าที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน

5. ผู้สอนควรจัดสิ่งเร้าที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการจัดให้มีความต่อเนื่องกัน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว

6. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายเพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบหยั่งเห็นซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และการคิดริเริ่มสิ่งใหม่

1.2 ทฤษฎีสถาน (Field Theory)

เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) นักจิตวิทยาเชื้อสายเยอรมัน-อเมริกันเป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีสถาน ซึ่งเป็นทฤษฎีที่แยกตัวจากกลุ่มทฤษฎีเกสตัลต์ในระยะหลัง คำว่า “สนาม” (field) มาจากแนวคิดเรื่อง สนามของพลัง (field of force) หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

1) พฤติกรรมของมนุษย์มีพลังและทิศทาง สำหรับสิ่งที่อยู่ในความสนใจและความต้องการของตนจะมีพลังเป็นบวก (+) ส่วนสิ่งที่นอกเหนือจากความสนใจจะมีพลังงานเป็นลบ (-) และในขณะใดขณะหนึ่งคนทุกคนจะมี “โลก” ของตน (life space) ซึ่งจะประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อันได้แก่ คน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ และสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยาซึ่งได้แก่ แรงขับ แรงจูงใจ จุดหมาย รวมทั้งความสนใจ

2) การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีแรงจูงใจหรือแรงขับที่จะกระทำไปสู่จุดหมายที่ต้องการ

การนำแนวคิดของทฤษฎีสถานไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ สามารถทำได้ดังนี้

1) ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน โดยการทำความเข้าใจ “โลก” ของผู้เรียน (life space) ว่า ผู้เรียนมีอะไรเป็นพลังบวก (+) และอะไรเป็นพลังลบ (-) รวมทั้งผู้เรียนมีจุดหมายและความต้องการอะไร

2) ผู้สอนควรจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางจิตวิทยาที่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนเพื่อดึงดูดความสนใจและตอบสนองความต้องการซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามจุดหมายที่ตั้งไว้

3) ผู้สอนควรสร้างแรงจูงใจและแรงขับที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปสู่ทิศทางหรือจุดหมายที่ต้องการเพราะแรงจูงใจและแรงขับเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

1.3 ทฤษฎีเครื่องหมาย (Sign Theory)

ทอลแมน (Tolman) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันเป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีนี้เขากล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากการใช้เครื่องหมายเป็นตัวชี้ทางให้แสดงพฤติกรรมไปสู่จุดหมายการเรียนรู้

หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีเครื่องหมายสามารถสรุปได้ดังนี้

1) การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผู้เรียนมีความคาดหวังรางวัล (reward expectancy) ดังนั้น ถ้าผู้เรียนได้รับรางวัลไม่ตรงตามความต้องการผู้เรียนจะพยายามแสวงหารางวัลหรือสิ่งที่ตรงกับความต้องการต่อไป

2) ระหว่างการเรียนรู้ ผู้เรียนพยายามจะไปให้ถึงจุดหมายที่ต้องการซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยเครื่องหมาย สัญลักษณ์ และสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นเครื่องชี้นำทางตามไปด้วย

3) การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผู้เรียนมีความสามารถที่จะปรับการเรียนรู้ของตนไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปโดยจะไม่กระทำซ้ำ ๆ ในทิศทางที่ไม่สามารถสนองความต้องการหรือจุดหมายของตน

4) การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในบุคคลใดบุคคลหนึ่ง บางครั้งจะไม่แสดงออกในทันที แต่อาจจะแฝงอยู่ในตัวผู้เรียนไปก่อนจนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสมหรือจำเป็นจึงจะแสดงออก

การนำแนวคิดของทฤษฎีเครื่องหมายทอลแมน (Tolman) ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้สามารถทำได้ดังนี้

1) ผู้สอนควรสร้างแรงขับและแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อจะกระตุ้นให้ผู้เรียนพยายามไปถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

2) ในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรใช้เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นเครื่องชี้นำทางควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้เรื่องนั้น

3) ผู้สอนควรมีการปรับเปลี่ยนสถานการณ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนตามที่ต้องการ

4) ผู้สอนควรใช้วิธีการทดสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยมีทั้งการทดสอบย่อย ๆ และการติดตามผลระยะยาว เนื่องจากการเรียนรู้บางอย่างอาจไม่สามารถแสดงออกได้ในทันทีทันใด

1.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget) นักจิตวิทยาชาวสวิสเป็นผู้เสนอแนวคิดของทฤษฎีนี้ โดยได้อธิบายพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กว่ามีพัฒนาการอย่างเป็นลำดับขั้นเป็นไปตามวัยต่างๆ เราจึงไม่ควรที่จะเร่งเด็กให้พัฒนาการข้ามจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เพราะจะทำให้เกิดผลเสียในการเรียนรู้แก่เด็กแต่ควรให้เด็กได้พัฒนาการเป็นไปตามธรรมชาติและการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงเพื่อที่จะช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1) พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลจะเป็นไปตามวัยและเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1.1) ขั้นรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส (Sensori-motor Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 0-2 ปี การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ขึ้นกับการรับรู้จากการสัมผัสและการกระทำ โดยเด็กวัยนี้จะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางและยังไม่เข้าใจความคิดของผู้อื่น

1.2) ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Pre-operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 2-7 ปี การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ยังขึ้นอยู่กับการรับรู้เป็นส่วนใหญ่และยังไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้ง แต่สามารถเรียนรู้การใช้ภาษาและการใช้สัญลักษณ์ได้ พัฒนาการในขั้นก่อนปฏิบัติการคิดนี้สามารถแบ่งออกเป็นขั้นย่อย 2 ขั้น ดังนี้

1.2.1) ขั้นก่อนเกิดความคิดรวบยอด (Pre-Conceptual Intellectual Period) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 2-4 ปี

1.2.2) ขั้นการคิดด้วยความเข้าใจของตนเอง (Intuitive Thinking Period) เป็นพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 4-7 ปี

1.3) ขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 7-11 ปี การเรียนรู้ของเด็กในช่วงนี้จะขึ้นกับการรับรู้จากรูปร่างเท่านั้น แต่เด็กจะสามารถสร้างภาพในใจ คิดย้อนกลับ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวเลขและสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น

1.4) ขั้นการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 11-15 ปี เด็กในช่วงนี้สามารถเรียนรู้สิ่งที่นามธรรม คิดตั้งสมมติฐานและใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้

2) การใช้ภาษาและกระบวนการคิดของเด็กมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่

3) กระบวนการทางสติปัญญาในการเรียนรู้ มี 2 ลักษณะดังนี้

3.1) การซึมซับหรือการดูดซึม (assimilation) เป็นกระบวนการทางสมองในการรับรู้ประสบการณ์ เรื่องราว และข้อมูลใหม่ๆ แล้วเชื่อมโยงเข้ากับโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิมเพื่อมาสะสมเก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

3.2) การปรับและจัดระบบ (accommodation) เป็นกระบวนการทางสมองในการปรับโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม โดยการปรับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันเพื่อให้เกิดการผสมผสาน กลมกลืนกันซึ่งจะก่อให้เกิดสภาพที่สมดุลขึ้นแล้วเกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาใหม่ขึ้น แต่หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์เดิมให้เข้ากันได้ก็จะเกิดภาวะที่ไม่สมดุลขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาขึ้น เป็นเหตุให้บุคคลเกิดความไม่เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ได้

การนำแนวคิดของทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้สามารถทำได้ดังนี้

1) ผู้สอนควรให้ความสนใจและสังเกตผู้เรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อจะได้ทราบพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

2) ผู้สอนควรจัดประสบการณ์ให้เด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละขั้น ไม่ควรบังคับให้ผู้เรียนต้องเรียนในสิ่งที่ยังไม่พร้อมหรือยากเกินพัฒนาการตามวัยของเขา เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนได้

3) ผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของผู้เรียนซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่พัฒนาการในขั้นสูงขึ้นได้

4) ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีอิสระที่จะเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของตนเองตามระดับพัฒนาการของเขา เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกัน ถึงแม้จะมีอายุเท่ากัน

5) ผู้สอนควรใช้สื่อหรืออุปกรณ์การสอนที่เป็นรูปธรรมเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ดี และชัดเจนยิ่งขึ้น แม้จะอยู่ในช่วงพัฒนาการคิดแบบนามธรรมก็จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างภาพในใจได้

6) ในการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ผู้สอนควรเริ่มจากสิ่งที่ผู้เรียนมีประสบการณ์หรือคุ้นเคยก่อนแล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการซึมซับและจัดระบบความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

7) ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุดเพื่อช่วยให้ผู้เรียนดูดซึมประสบการณ์หรือปรับประสบการณ์ในโครงสร้างทางสติปัญญาของเด็กได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน

1.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

บรูเนอร์ (Bruner) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันเป็นผู้ที่ได้ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาต่อจากเพียเจต์ เขาเชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจ และการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตัวเอง ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ มีสาระสำคัญดังนี้

1) พัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์แบ่งได้เป็น 3 ขั้น ดังนี้

1.1) ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) คือ ขั้นที่เด็กเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ ดังนั้นการลงมือกระทำจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี

1.2) ขั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic Stage) เป็นขั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพในใจได้และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้

1.3) ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และสิ่งที่เป็นนามธรรม (Symbolic Stage) เป็นขั้นที่เด็กสามารถการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อน มีสัญลักษณ์ต่างๆและเป็นนามธรรมได้

2) การเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือการให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (discovery learning)

3) การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการที่คนเราสามารถสร้างความคิดรวบยอด หรือสามารถจัดประเภทของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

4) การคิดแบบหยั่งรู้ (intuition) เป็นการคิดหาเหตุผลอย่างอิสระที่สามารถช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้

5) แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำคัญในการเรียนรู้

การนำแนวคิดของทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ สามารถทำได้ดังนี้

1) ผู้สอนควรจัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับระดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน โดยการวิเคราะห์และจัดโครงสร้างของสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมและจัดลำดับสิ่งที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้จากง่ายไปหายากและซับซ้อน

2) การจัดหลักสูตรแบบเกลียว (Spiral Curriculum) จะช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนเนื้อหาหรือความคิดรวบยอดเดียวกันแก่ผู้เรียนทุกวัยได้ โดยต้องจัดเนื้อหาความคิด รวบยอดและวิธีสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียน

3) ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะการสร้างความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียนอย่างเหมาะสมตามขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

4) ผู้สอนควรสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เนื่องจากแรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการเรียนรู้ของผู้เรียน

5) ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระให้มากขึ้นเพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

สรุป การจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม สำหรับนักศึกษาสามารถทำได้ดังนี้

1. จัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับระดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน โดยการวิเคราะห์และจัดโครงสร้างของสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมและจัดลำดับสิ่งที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้จากง่ายไปหายากและซับซ้อน

2. ส่งเสริมกระบวนการคิดของผู้เรียน สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากกระบวนการคิดจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสิ่งสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3. เสนอภาพรวมของเนื้อหาให้ผู้เรียนเห็นและเข้าใจก่อนที่จะสอนรายละเอียดหรือส่วนย่อย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนจะสามารถใช้ประสบการณ์เดิมและสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเชื่อมโยงกับเนื้อหาในแต่ละส่วนได้

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะการสร้างความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียนอย่างเหมาะสมตามขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนซึ่งจะช่วยให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายเพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบหยั่งเห็นซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และการคิดริเริ่มสิ่งใหม่

5. ใช้วิธีการทดสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยมีทั้งการทดสอบย่อย ๆ และการติดตามผลระยะยาว เนื่องจากการเรียนรู้บางอย่างอาจไม่สามารถแสดงออกได้ในทันทีทันใด

องค์ความรู้ที่ได้รับ

การจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ข้อค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ในทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้ มี 5 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีเกสตัลท์ ทฤษฎีสนามทฤษฎีเครื่องหมาย ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ และได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้

1. จัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับระดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน โดยการวิเคราะห์และจัดโครงสร้างของสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมและจัดลำดับสิ่งที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้จากง่ายไปหายากและซับซ้อน

2. ส่งเสริมกระบวนการคิดของผู้เรียน สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากกระบวนการคิดจึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3. เสนอภาพรวมของเนื้อหาให้ผู้เรียนเห็นและเข้าใจก่อนที่จะสอนรายละเอียดหรือส่วนย่อย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนจะสามารถใช้ประสบการณ์เดิมและสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเชื่อมโยงกับเนื้อหาในแต่ละส่วนได้

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะการสร้างความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียนอย่างเหมาะสมตามขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายเพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบหยั่งเห็นซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และการคิดริเริ่มสิ่งใหม่

5. ใช้วิธีการทดสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยมีทั้งการทดสอบย่อย ๆ และการติดตามผลระยะยาว เนื่องจากการเรียนรู้บางอย่างอาจไม่สามารถแสดงออกได้ในทันทีทันใด

การจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.3

แผนภาพที่ 1.3 การจัดการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎาวัลย์ ปลงใจ. (2561). จริยกับความเป็นครู. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, 4 (1), 113-123.
- ชูติวรรณ บุญอาษาทอง และ ฐิธิพนธ์ แก้วย่อง. (2560). การวิเคราะห์เปรียบเทียบการนำความรู้เกี่ยวกับ พุทธินิยมหรือพุทธิปัญญามาใช้ในชั้นเรียน. *วารสารร่มพฤษภ* มหาวิทยาลัยเกริก, 35(2), 34-50.
- ณัฐกร สงคราม. (2553). *การออกแบบและพัฒนามัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: ศรุสภาลาดพร้าว.
- พันธ์ทิพา คนฉลาด และคณะ. (2565). รูปแบบการเรียนรู้แบบพุทธิปัญญาร่วมกับการพัฒนาทักษะ การสอนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(3), 108-119.
- ลำพอง บุญช่วย. (2540). *การสอนเชิงระบบ*. ปทุมธานี: วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิญญู เถาถาวงษ์. (2568). *จิตวิทยาสำหรับครู (Psychology for Teachers)*. ขอนแก่น: หจก.ขอนแก่น การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *รูปแบบและภารกิจอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนา พานิช.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2543). *การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: ป.สัมพันธ์การพิมพ์.
- สุมาลี จันทร์ชลอ. (2542). *การวัดผลและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

พลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทยกับความเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทย
ตั้งแต่หลัง พ.ศ. 2475 ถึงยุคหลังรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2560

Political-Economic Dynamics and the Evolution of Thai Political Parties: From the
1932 Revolution to the Post-2017 Constitutional Era

อเนก สุขดี

Anek Sookdee

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Pibulsongkram Rajabhat University

*Corresponding Author, Email: political.psu@gmail.com

Received 06/04/2025 | Revised 06/05/2025 | Accepted 06/05/2025

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์พลวัตทางเศรษฐกิจการเมืองของประเทศไทยตั้งแต่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึงยุคหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างบริบทเศรษฐกิจการเมืองกับความเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทยในแต่ละช่วงเวลา การวิเคราะห์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกรอบแนวคิดเศรษฐกิจการเมืองแนวมาร์กซิสต์และแนวคิดสถาบันนิยมเชิงวิพากษ์ ซึ่งช่วยเปิดพื้นที่ให้เห็นถึงอิทธิพลเชิงโครงสร้างและกลไกเชิงสถาบันที่กำกับพัฒนาการของพรรคการเมือง ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างเศรษฐกิจ โดยเฉพาะบทบาทของกลุ่มทุนหลักในแต่ละยุคสมัย มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อรูปแบบการจัดตั้งพรรค กลไกการดำเนินงานภายใน ตลอดจนแนวทางการปรับตัวของพรรคการเมืองไทยต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ กฎหมายพรรคการเมือง ระบบเลือกตั้ง และองค์กรอิสระทางการเมืองยังมีบทบาทเป็นกลไกเชิงสถาบันที่ทั้งเอื้อและขัดขวางการเข้าสู่อำนาจของพรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคการเมืองใหม่ที่พยายามเข้ามาแข่งขันในสนามการเมือง งานศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างโครงสร้างทางเศรษฐกิจ อำนาจอธิปไตย และพัฒนาการของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นพลวัตที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมการเมืองไทยในแต่ละช่วงเวลา โดยชี้ให้เห็นถึงลักษณะของการเมืองเชิงโครงสร้างที่พรรคการเมืองมิได้ดำรงอยู่ในสุญญากาศ แต่อยู่ภายใต้แรงกดดันและข้อจำกัดจากทั้งกลุ่มทุนและกลไกของรัฐอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: พรรคการเมือง; เศรษฐกิจการเมือง; พลวัต

Abstract

This article aims to analyze the political-economic dynamics of Thailand from the aftermath of the 1932 revolution to the post-2017 constitutional era. It seeks to

explain the structural relationship between political-economic contexts and the transformation of Thai political parties across different historical periods. The analysis is grounded in a Marxist political economy framework and a critical institutionalist perspective, both of which illuminate the structural forces and institutional mechanisms that shape the development of political parties. The study finds that structural changes in the Thai economy—particularly the evolving roles of dominant capitalist groups in each period—have significantly influenced party formation, internal mechanisms, and adaptive strategies in response to shifting political-economic conditions. Moreover, political party laws, electoral systems, and independent political bodies have functioned as institutional mechanisms that both facilitate and constrain political parties' access to power, especially new parties seeking to compete in the political arena. This study highlights the complex interplay between economic structures, state power, and party development, demonstrating that political parties do not operate in a vacuum but are continually shaped by pressures and constraints imposed by capitalist interests and state apparatuses. It thereby underscores the structural nature of Thai politics and the evolving dynamics that inform party politics in different socio-political contexts.

Keywords: Political parties; Political economy; Dynamics

บทนำ

นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้เข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยในเชิงรูปแบบ โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ การเปลี่ยนแปลงครั้งนั้นมิได้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมืองเท่านั้น หากยังเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำไปสู่การก่อรูปของสถาบันทางการเมืองสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “พรรคการเมือง” ซึ่งมีบทบาทเป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างรัฐกับประชาชนทั้งในแง่ของการเป็นตัวแทนผลประโยชน์ การแสวงหาอำนาจทางการเมืองผ่านการแข่งขันเชิงเลือกตั้งและการสร้างความชอบธรรมให้กับระบอบประชาธิปไตย (Connors, 2007) อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของพรรคการเมืองไทยตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องหรือมีเสถียรภาพ หากแต่สะท้อนถึงอิทธิพลของพลวัตทางเศรษฐกิจและอำนาจทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทาง รูปแบบ และความมั่นคงของพรรคการเมืองไทย

อย่างไรก็ตาม พรรคการเมืองไทยมิได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องหรือเป็นระบบ หากแต่ดำรงอยู่ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของบริบทเชิงโครงสร้าง อาทิ การยุบพรรค การจัดตั้งพรรคใหม่ การเปลี่ยนแปลงพันธมิตรทางการเมือง ตลอดจนการแทรกแซงจากอำนาจนอกระบบ ซึ่งล้วนสะท้อนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับกลุ่มทุน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1980–1990 เมื่อเศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วจากกระแสโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ พรรคการเมืองจึงกลายเป็นกลไกสำคัญที่สะท้อนผลประโยชน์ของกลุ่มทุนในประเทศ โดยเฉพาะในภาคธุรกิจขนาดใหญ่ที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Pasuk & Baker, 2008) อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 โครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองของไทยได้เข้าสู่ภาวะเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญ

กลุ่มทุนภายในประเทศจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจใหม่ ขณะเดียวกัน องค์การระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางนโยบายเศรษฐกิจของไทย ส่งผลให้พรรคการเมืองต้องปรับบทบาทจากการเป็นเพียงตัวแทนผลประโยชน์ของทุนในประเทศไปสู่การเป็นผู้กำหนดนโยบายที่ต้องสร้างสมดุลระหว่างความต้องการของกลุ่มทุนภายในกับข้อกำหนดขององค์กรระหว่างประเทศ (Pasuk & Baker, 2008) แม้จะมีการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างดังกล่าว พรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่ยังคงขาดเสถียรภาพทางสถาบันและยังคงพึ่งพาทุนทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นตอบสนองต่อผลประโยชน์ระยะสั้นมากกว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะที่ยั่งยืนและเป็นธรรม (Kuhonta, 2011)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทยภายใต้บริบทของพลวัตเศรษฐกิจการเมืองตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนถึงยุคหลังรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2560 โดยตั้งคำถามหลักว่าพรรคการเมืองไทยมีพัฒนาการอย่างไรภายใต้เงื่อนไขเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจการเมืองแต่ละยุคสมัย และพลวัตดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างหรือบั่นทอนสถานะความเป็นสถาบันทางการเมืองของพรรคการเมืองไทยเพียงใด การศึกษานี้จึงมีความสำคัญในการเปิดเผยกลไกเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อพัฒนาการของพรรคการเมืองไทยในเชิงสถาบัน ซึ่งยังเป็นประเด็นที่ขาดการศึกษาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบในวรรณกรรมวิชาการไทย โดยเฉพาะในแง่ของการเปลี่ยนแปลงเชิงประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการจัดวางอำนาจระหว่างรัฐ ทุน และสังคม

1.2 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

1.2.1 แนวคิดสถาบันนิยมใหม่

Hall และ Taylor (1996) ได้แบ่งแนวคิดสถาบันนิยมใหม่ในรัฐศาสตร์ออกเป็นสามแนวทางหลัก ได้แก่ สถาบันนิยมเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Institutionalism) สถาบันนิยมทางเลือกเชิงเหตุผล (Rational Choice Institutionalism) และสถาบันนิยมเชิงสังคมวิทยา (Sociological Institutionalism) โดยแต่ละแนวทางมีมุมมองและวิธีการอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) แนวคิดสถาบันนิยมเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Institutionalism) ให้ความสำคัญต่อบริบททางประวัติศาสตร์และแนวโน้มของเส้นทางเดิม (Path Dependence) ซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของสถาบันในระยะยาว Hall และ Taylor (1996) ชี้ให้เห็นว่าสถาบันมิได้ดำรงอยู่หรือเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นอิสระ หากแต่ถูกกำหนดโดยโครงสร้างอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มทางสังคมที่สั่งสมมาตั้งแต่อดีต ซึ่งส่งผลต่อแนวทางการตัดสินใจและพฤติกรรมทางการเมืองในปัจจุบัน นอกจากนี้แนวคิดดังกล่าวยังเน้นย้ำถึงความสัมพันธ์แบบพลวัตระหว่างสถาบันกับตัวแสดงทางการเมือง โดยมองว่าสถาบันไม่ใช่เพียงกลไกเชิงโครงสร้างที่ควบคุมหรือกำหนดพฤติกรรมของนักการเมืองและประชาชน แต่ยังเป็นเวทีที่กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ใช้ในการแสวงหาอำนาจและต่อรองผลประโยชน์ สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบคิดและมุมมองของตัวแสดงทางการเมือง ซึ่งมีผลต่อการกระทำและการเลือกนโยบาย แม้ว่าสถาบันจะมีแนวโน้มที่จะดำเนินไปตามแนวทางเดิมอันเป็นผลจากเส้นทางที่ถูกกำหนดไว้ในอดีต แต่ก็ใช่ว่าจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การเปลี่ยนแปลงของสถาบันมักเกิดขึ้นเมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤติหรือจุดเปลี่ยนสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างอำนาจเดิม และเอื้อให้เกิดการจัดระเบียบเชิงสถาบันใหม่ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่วนใหญ่มักเป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Change) มากกว่าจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วหรือฉับพลัน กล่าวโดยสรุป กรอบ

แนวคิดของ Hall และ Taylor (1996) ชี้ให้เห็นว่าสถาบันมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยอิทธิพลดังกล่าวเกิดจากการหล่อหลอมของบริบททางประวัติศาสตร์ โครงสร้างอำนาจ และผลประโยชน์ที่ฝังแน่นอยู่ในระบบสังคม อีกทั้งกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสถาบันยังมียุทธศาสตร์เป็นผลสะสมจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างต่อเนื่อง

2) แนวคิดสถาบันนิยมทางเลือกเชิงเหตุผล (Rational Choice Institutionalism) อธิบายบทบาทของสถาบันในฐานะชุดของกฎเกณฑ์หรือข้อจำกัดที่กำหนดเงื่อนไขและกรอบในการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล โดยมีพื้นฐานอยู่บนสมมติฐานว่าปัจเจกบุคคลเป็นผู้มีเหตุผล (rational actors) และมีเป้าหมายในการแสวงหาผลประโยชน์สูงสุดเพื่อตนเอง การตัดสินใจจึงเป็นผลลัพธ์ของการพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนภายใต้บริบทของกฎกติกาที่สถาบันได้วางไว้ ในกรอบแนวคิดนี้ สถาบันหมายถึงชุดของกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือบรรทัดฐานที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมของนักแสดงทางการเมือง โดยสามารถจำแนกได้เป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ สถาบันที่มีรูปแบบทางการ (formal institutions) อาทิ กฎหมาย รัฐธรรมนูญ หรือพรรคการเมือง และสถาบันที่ไม่มีรูปแบบทางการ (informal institutions) เช่น บรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยม วัฒนธรรม และประเพณี (Shepsle, 2006) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและควบคุมพฤติกรรมของตัวแสดงแต่ละฝ่าย สถาบันตามแนวคิดนี้ถูกออกแบบขึ้นเพื่อช่วยลดความไม่แน่นอนในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และอำนวยความสะดวกต่อการคาดการณ์พฤติกรรมของผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นเงื่อนไขที่เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมายเฉพาะบุคคลในระยะยาว ขณะเดียวกัน สถาบันจะดำรงอยู่ต่อไปตราบนานเท่าที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นว่าการธำรงรักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นมีความคุ้มค่า หรือเมื่อต้นทุนในการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์สูงเกินกว่าผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการเปลี่ยนแปลง แนวคิดนี้ยังเน้นย้ำบทบาทของนักแสดงทางการเมืองในฐานะผู้มีเสรีภาพในการเลือกกลยุทธ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบริบท แม้ว่าจะอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของกฎเกณฑ์ที่สถาบันกำหนดไว้ก็ตาม อย่างไรก็ตาม ตัวแสดงยังคงมีอิสระในการตัดสินใจภายใต้กรอบของแรงจูงใจและผลตอบแทนที่สามารถคำนวณได้จากโครงสร้างของสถาบัน (Shepsle, 2006)

3) แนวคิดสถาบันนิยมเชิงสังคมวิทยา (Sociological Institutionalism) ให้ความสำคัญกับกระบวนการก่อรูปและพัฒนาของสถาบันภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นว่าการดำรงอยู่ของสถาบันไม่ได้ขึ้นอยู่กับความมีเหตุผลเชิงหน้าที่หรือประสิทธิภาพในการดำเนินการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการยอมรับของสังคมในฐานะที่สถาบันนั้น “เหมาะสม” (appropriate) กับค่านิยม ความเชื่อและบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม (March & Olsen, 1989) ภายใต้กรอบแนวคิดนี้ สถาบันไม่ได้เป็นเพียงชุดของกฎระเบียบหรือโครงสร้างที่มีลักษณะเป็นทางการเท่านั้น หากแต่เป็นระบบของแนวคิดและความเข้าใจร่วมกันที่หล่อหลอมวิธีการคิด การรับรู้ และการกระทำของปัจเจกบุคคล (DiMaggio & Powell, 1991) กล่าวคือ สถาบันดำเนินบทบาทในฐานะ “สคริปต์ทางความคิด” หรือกรอบการตีความที่ช่วยจัดระเบียบโลกทางสังคมให้บุคคลสามารถเข้าใจบทบาทของตนเอง และปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับความคาดหวังทางสังคม ในแง่นี้ สถาบันมิได้ควบคุมพฤติกรรมผ่านกลไกการคำนวณผลประโยชน์เหมือนในแนวคิดสถาบันนิยมทางเลือกเชิงเหตุผล แต่กลับมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อการกำหนดอัตลักษณ์ (identity) และความเข้าใจของปัจเจกบุคคลต่อสิ่งรอบตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้และซึมซับค่านิยมผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบททางสังคม การเปลี่ยนแปลงของสถาบันภายใต้กรอบแนวคิดนี้จึงไม่จำเป็นต้องเป็นผลจากแรงจูงใจเชิงเศรษฐกิจหรือกลยุทธ์ทางการเมืองเท่านั้น หากแต่สามารถเกิดขึ้นผ่านกระบวนการสร้าง

ความชอบธรรมทางสังคม (social legitimation) กล่าวคือ เมื่อบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อร่วมเปลี่ยนแปลงไป สถาบันก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตนเองให้สอดคล้องกับค่านิยมและความคาดหวังใหม่ของสังคม เพื่อคงสถานะความเหมาะสมและความชอบธรรมในการดำรงอยู่ แนวคิดนี้จึงเน้นย้ำว่าความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันจำเป็นต้องพิจารณาทั้งมิติของความหมายที่สถาบันสร้างขึ้นและกระบวนการที่สถาบันถูกยอมรับในฐานะส่วนหนึ่งของระเบียบทางสังคม มากกว่าจะจำกัดอยู่เพียงกรอบของกฎเกณฑ์เชิงโครงสร้างหรือผลประโยชน์เชิงเหตุผลเท่านั้น

1.2.2 แนวคิดมาร์กซิสต์

แนวคิดมาร์กซิสต์ถือเป็นกรอบวิเคราะห์สำคัญในสาขาเศรษฐกิจการเมือง โดยเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมและชนชั้นมากกว่าการพิจารณาวัตถุหรือสถาบันในลักษณะโดดเดี่ยว แนวคิดนี้วางอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างพื้นฐาน (Base) ซึ่งหมายถึงระบบเศรษฐกิจหรือแบบวิถีการผลิตกับโครงสร้างส่วนบน (Superstructure) อันประกอบด้วยระบบการเมือง กฎหมาย อุดมการณ์ และวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2557; วิทยากร เชียงกุล, 2558) ตามแนวทางของ Marx และ Engels ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคระหว่างชนชั้นนายทุน ผู้ควบคุมปัจจัยการผลิตกับชนชั้นแรงงาน ผู้ต้องขายแรงงานเพื่อยังชีพ โดยความสัมพันธ์ทางชนชั้นนี้มีลักษณะขัดแย้งและนำไปสู่การกดขี่ การเอารัดเอาเปรียบและภาวะแปลกแยก (alienation) ของแรงงาน อันเป็นผลจากการที่มนุษย์สูญเสียการควบคุมแรงงานและผลิตผลของตนเอง (Marx & Engels, 1848; สุรพงษ์ ชัยนาม, 2553) มาร์กซ์เชื่อว่าความไม่เท่าเทียมนี้จะนำไปสู่การปฏิวัติของชนชั้นแรงงาน เพื่อล้มล้างระบบทุนนิยมและสร้างระเบียบทางเศรษฐกิจและสังคมใหม่ที่ยุติธรรมกว่า (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2557; บุญศักดิ์ แสงระวีและแวว ศศิธร, 2551) ภายใต้ระบบทุนนิยม รัฐในฐานะโครงสร้างส่วนบนมักทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของชนชั้นนายทุนผ่านกลไกทางการเมือง กฎหมาย และวัฒนธรรม ซึ่งช่วยรักษาความชอบธรรมของโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียม (วีระ สมบูรณ์, 2561) ในมุมมองของมาร์กซิสต์ พรรคการเมืองถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างส่วนบนที่สะท้อนและรับใช้ผลประโยชน์ของชนชั้นใดชนชั้นหนึ่ง โดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองมักถูกใช้เป็นเครื่องมือของชนชั้นนายทุนในการรักษาอำนาจผ่านนโยบาย กฎหมาย และอุดมการณ์ที่สนับสนุนโครงสร้างทางเศรษฐกิจเดิม (Clift, 2021) มาร์กซ์และเอนเกลส์เสนอว่าชนชั้นแรงงานควรจัดตั้ง “พรรคของชนชั้นตนเองอย่างมีจิตสำนึก” บนรากฐานของทฤษฎีวิวัฒนิยมประวัติศาสตร์และทฤษฎีมูลค่าส่วนเกิน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางชนชั้นบนพื้นฐานของหลักวิทยาศาสตร์ (บุญศักดิ์ แสงระวีและแวว ศศิธร, 2551)

2. เนื้อหาและการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ในบทความนี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็นทั้งหมด 4 ช่วงของพัฒนาการทางเศรษฐกิจการเมืองไทย โดยในแต่ละช่วง ผู้เขียนจะมุ่งวิเคราะห์พลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทยกับความเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทย ดังนี้

2.1 พลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทยกับความเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทยยุคการเปลี่ยนผ่านจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ประชาธิปไตย (พ.ศ. 2475 – 2500)

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2500 ถือเป็นช่วงเวลาสำคัญในการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองของประเทศไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางการเมือง แต่พลวัตเศรษฐกิจการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวยังคงถูกครอบงำโดยชนชั้นนำทางเศรษฐกิจและทหารซึ่งร่วมมือกันกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ส่งผลโดยตรงต่อเสถียรภาพของพรรคการเมืองไทย เมื่อพิจารณาภายใต้กรอบแนวคิดเศรษฐกิจการเมืองแบบมาร์กซิสต์พบว่าการก่อตัวของพรรคการเมืองไทยในช่วงเวลาดังกล่าวสะท้อนถึงความพยายามของชนชั้นนำนายทุนและชนชั้นนำทางทหารในการรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของตน โดยพรรคการเมืองมิได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นเวทีของประชาชน แต่กลับเป็นเครื่องมือในการรวบอำนาจและเสริมสร้างความมั่นคงของชนชั้นนำ พรรคการเมืองจึงอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะกิจที่สามารถควบคุมกลไกรัฐ โดยเฉพาะในยุคของจอมพล ป. พิบูลสงครามซึ่งใช้อำนาจรัฐในการควบคุมเศรษฐกิจผ่านรัฐวิสาหกิจและโครงการขนาดใหญ่ รวมถึงควบคุมการเมืองผ่านพรรคการเมืองที่ทำหน้าที่รองรับอำนาจของกลุ่มทุนที่มีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจไทยขณะนั้น พรรคการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวสะท้อนพลวัตเศรษฐกิจการเมืองที่แตกต่างกัน เช่น พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย พรรคประชาธิปไตย และพรรคเสรีนิยมกสิกรรม กล่าวคือ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (ก่อตั้งวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2485) ถือเป็นพรรคฝ่ายซ้ายที่มีอุดมการณ์ทางชนชั้นชัดเจน โดยพยายามเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและการเมืองให้มีความเสมอภาคมากขึ้น ทว่าข้อจำกัดด้านฐานมวลชน โครงสร้างองค์กร และการถูกปราบปรามอย่างหนักจากรัฐ ทำให้พรรคไม่สามารถสถาปนาอำนาจทางการเมืองในเชิงสถาบันได้อย่างแท้จริง ในขณะที่พรรคประชาธิปไตย (ก่อตั้งวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2489) แม้จะอ้างอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตย แต่ก็ต้องเผชิญกับข้อจำกัดจากอิทธิพลของทหารและกลุ่มทุน ทำให้ไม่สามารถเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีเสถียรภาพได้ โดยส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านภายใต้กรอบที่ชนชั้นนำกำหนด (ผาสุก พงษ์ไพจิตรและคริส เบเคอร์, 2546) ส่วนพรรคเสรีนิยมกสิกรรม (จดทะเบียนวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2498) เป็นตัวอย่างของพรรคที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับและสถาปนาความชอบธรรมให้แก่รัฐบาลทหาร โดยมีบทบาทในการเปลี่ยนอำนาจทางทหารให้เป็นอำนาจทางการเมืองในระบบรัฐสภา พรรคดังกล่าวไม่ได้มีโครงสร้างที่เป็นสถาบัน แต่เป็นเครือข่ายผลประโยชน์ของกลุ่มทหารและข้าราชการที่ใช้พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือควบคุมอำนาจรัฐ

จากมุมมองของสถาบันนิยมเชิงประวัติศาสตร์ กล่าวได้ว่าระบบพรรคการเมืองไทยในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ภายใต้เส้นทางประวัติศาสตร์ (Path Dependency) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างอำนาจรวมศูนย์และระบบอุปถัมภ์ที่มีมาตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยหลังปี พ.ศ. 2475 จึงเกิดขึ้นอย่างจำกัด โดยพรรคการเมืองไม่สามารถสถาปนาความเป็นอิสระหรือพัฒนาเป็นสถาบันที่มีบทบาทถ่วงดุลอำนาจและส่งเสริมประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง ขณะที่แนวคิดสถาบันนิยมทางเลือกเชิงเหตุผลชี้ให้เห็นว่าพรรคการเมืองไทยในช่วงเวลาดังกล่าวถูกออกแบบมาเพื่อสนองตอบผลประโยชน์สูงสุดของตัวแสดงทางการเมืองหลักไม่ว่าจะเป็นทหาร ข้าราชการ หรือกลุ่มทุน พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นกลไกในการสร้างและรักษาผลประโยชน์ผ่านการต่อรองอำนาจและการแสวงหาทรัพยากรจากรัฐ (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2542) ตัวอย่างเช่น การสร้างพันธมิตรกับนักธุรกิจท้องถิ่นและการจัดสรรทรัพยากรแก่กลุ่มผลประโยชน์เฉพาะในระบบอุปถัมภ์ ส่งผลให้ระบบพรรคการเมืองมีลักษณะรวมศูนย์และมุ่งตอบสนองผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มมากกว่าที่จะพัฒนาไปสู่ระบบที่มีการแข่งขันเชิงอุดมการณ์และตอบสนองประชาชนโดยรวม ในแง่มุมของสถาบันนิยมเชิงสังคมวิทยา กล่าวได้ว่าระบบพรรคการเมืองไทยในช่วงเวลาดังกล่าวสะท้อนวัฒนธรรมการเมืองแบบอำนาจนิยม ซึ่งให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ส่วนตัวและเครือข่ายผลประโยชน์มากกว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พรรค

การเมืองถูกใช้เป็นเครื่องมือของชนชั้นนำในการควบคุมอำนาจรัฐและไม่ได้พัฒนาไปสู่สถาบันที่มีระบบและกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย ในขณะที่ Kuhonta (2011) ชี้ให้เห็นว่าระบบพรรคการเมืองไทยในช่วงเวลาดังกล่าวขาดความเป็นสถาบันและเสถียรภาพ พรรคส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพื่อรองรับกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะกิจและไม่มีศักยภาพในการดำเนินนโยบายสาธารณะเพื่อแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง พรรคการเมืองไม่ได้เป็นกลไกในการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม แต่กลับกลายเป็นเครื่องมือในการรักษาเครือข่ายอุปถัมภ์และการผูกขาดอำนาจของชนชั้นนำ การขาดพรรคการเมืองที่เป็นสถาบันและรัฐที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและประชาธิปไตยที่เสมอภาคและยั่งยืน กล่าวโดยสรุป พลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทยในช่วงปี พ.ศ. 2475 – 2500 ส่งผลให้ระบบพรรคการเมืองมีลักษณะอ่อนแอ ขาดเสถียรภาพ และขาดความเป็นสถาบัน พรรคการเมืองถูกรวบงำโดยกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะและชนชั้นนำทางทหารและทุน ซึ่งใช้พรรคเป็นเครื่องมือรักษาอำนาจผ่านระบบอุปถัมภ์และการแทรกแซงเศรษฐกิจ การสนับสนุนทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาในช่วงสงครามเย็น ยังช่วยตอกย้ำบทบาทของกลุ่มทุนและผู้นำทหารในการขยายอิทธิพล ส่งผลให้ระบบพรรคการเมืองไทยไม่สามารถเป็นพลังขับเคลื่อนประชาธิปไตยและการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนได้ และยังคงส่งผลต่อโครงสร้างอำนาจทางการเมืองไทยจนถึงปัจจุบัน

2.2 พลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทยกับความเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทยยุคเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า (Import Substitution Industrialization: ISI) พ.ศ. 2500 – 2521

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2500 ถึง 2521 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า (Import Substitution Industrialization: ISI) การพัฒนาและเสถียรภาพของระบบพรรคการเมืองไทยได้รับผลกระทบจากพลวัตเศรษฐกิจการเมืองที่เชื่อมโยงกับอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นนำในสังคมไทย ช่วงนี้สะท้อนถึงการรวมศูนย์อำนาจที่มีผลต่อพรรคการเมืองและการพัฒนาระบบการเมืองในประเทศ โดยระบบพรรคการเมืองในช่วงเศรษฐกิจ ISI ยังไม่สามารถพัฒนาไปสู่รูปแบบที่มีเสถียรภาพและโปร่งใสได้ เนื่องจากการรวมศูนย์อำนาจในมือของชนชั้นนำที่ยังคงมีอิทธิพลสูง การรวมศูนย์อำนาจนี้ทำให้พรรคการเมืองขาดความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้อย่างเต็มที่ สถาบันทางการเมืองในช่วงนี้ยังคงเน้นการควบคุมโดยกลุ่มชนชั้นนำ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาระบบพรรคการเมืองให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ แนวคิดสถาบันนิยมทางเลือกเชิงเหตุผลยังช่วยอธิบายการตัดสินใจทางการเมืองในช่วงนี้ที่มักเกิดขึ้นในกรอบที่จำกัดของสถาบันที่มีอยู่ โดยการตัดสินใจเหล่านี้เน้นการตอบสนองต่อผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นนำและทุนขนาดใหญ่มากกว่าการพัฒนานโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม การมุ่งเน้นในผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มนี้ส่งผลให้พรรคการเมืองไม่สามารถสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวได้

จากมุมมองของแนวคิดมาร์กซิสต์ พรรคการเมืองไทยในช่วงเศรษฐกิจ ISI เป็นเครื่องมือของชนชั้นนำทุนในการรักษาอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองของตน โดยไม่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนโดยทั่วไป พรรคการเมืองในช่วงนี้มักสนับสนุนกลุ่มทุนขนาดใหญ่ผ่านการกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มทุน เช่น การลดภาษีหรือให้กลุ่มทุนมีอำนาจในการครอบครองทรัพยากรมากขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะของ "รัฐทุนนิยมบริวาร" ที่พรรคการเมืองทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของกลุ่มทุนใน

ระบบเศรษฐกิจและการเมือง และไม่สามารถสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้แก่ประเทศได้ การขาดความแข็งแกร่งของพรรคการเมืองในช่วงนี้ยังส่งผลให้พรรคการเมืองมีอายุสั้นและไม่สามารถพัฒนานโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างยั่งยืน ระบบพรรคการเมืองในช่วงนี้จึงเป็นเครื่องมือในการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มเฉพาะกิจมากกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว ซึ่งทำให้เกิดความล้มเหลวในการพัฒนาระบบพรรคการเมืองให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ พลวัตเศรษฐกิจการเมืองในช่วงเศรษฐกิจ ISI ชี้ให้เห็นถึงความไม่เสถียรและความอ่อนแอของระบบพรรคการเมืองไทย ซึ่งยังคงเป็นเครื่องมือของกลุ่มทุนและชนชั้นนายทุนมากกว่าที่จะเป็นตัวแทนของประชาชน การพึ่งพาโครงสร้างการเมืองที่ไม่มั่นคงและสถาบันที่มีข้อจำกัดเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พรรคการเมืองในช่วงนี้ไม่สามารถพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้การพัฒนาระบบพรรคการเมืองมีความยากลำบากและขาดความเป็นสถาบัน

2.3 พลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทยกับความเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทยยุคเศรษฐกิจแบบพึ่งพาการส่งออก (Export-Oriented Industrialization: EOI) พ.ศ. 2521 – 2540

พลวัตเศรษฐกิจการเมืองในช่วง พ.ศ. 2521 – 2540 มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดเสถียรภาพและการพัฒนาการของระบบพรรคการเมืองไทยในหลายมิติ โดยเฉพาะในแง่ของโครงสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับพรรคการเมือง ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทย รวมถึงกระบวนการปฏิรูประบบการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 2530 แม้ว่าระบบพรรคการเมืองจะพัฒนาไปตามแนวทางประชาธิปไตยมากขึ้นหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 แต่พรรคการเมืองไทยยังคงมีลักษณะพึ่งพากลุ่มทุนเป็นหลัก ส่งผลให้โครงสร้างของพรรคการเมืองไทยไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นสถาบันที่เข้มแข็งได้อย่างแท้จริง (Kuhonta, 2011) โครงสร้างเศรษฐกิจไทยในช่วงเวลาดังกล่าวมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาการส่งออก (Export-Oriented Industrialization: EOI) อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อพรรคการเมืองไทย เนื่องจากการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมและการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจทำให้กลุ่มทุนขนาดใหญ่มีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการกำหนดทิศทางของพรรคการเมือง พรรคการเมืองไทยจึงไม่ได้ทำหน้าที่เป็นเพียงองค์กรที่แข่งขันกันเพื่อเข้าสู่อำนาจตามหลักประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อรองผลประโยชน์ของกลุ่มทุนที่สนับสนุนพรรค การสนับสนุนทางการเงินจากกลุ่มทุนทำให้พรรคการเมืองต้องตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของนักธุรกิจรายใหญ่ โดยเฉพาะในเรื่องของนโยบายเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อทุนขนาดใหญ่ ส่งผลให้เกิดระบบ "ทุนนิยมแบบพวกพ้อง" (Crony Capitalism) ที่พรรคการเมืองมีบทบาทเป็นเพียงตัวกลางในการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มทุนมากกว่าการเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง (Phongpaichit & Baker, 2008)

ลักษณะของพรรคการเมืองไทยในช่วงเวลาดังกล่าวยังคงเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของกลุ่มทุนที่สนับสนุนพรรค นักการเมืองและพรรคการเมืองต้องสร้างพันธมิตรกับกลุ่มทุนเพื่อให้ได้รับทรัพยากรในการหาเสียงและดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยอาศัยกลไกของระบบอุปถัมภ์และการซื้อเสียงเพื่อรักษาฐานอำนาจ ในขณะเดียวกัน พรรคการเมืองไทยในช่วงทศวรรษ 2520 ถึงต้นทศวรรษ 2530 มีแนวโน้มเกิดขึ้นและล่มสลายอย่างรวดเร็ว เนื่องจากขาดความเป็นสถาบันและไม่สามารถสร้างฐานเสียงที่มั่นคงได้ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬในปี 2535 ระบบพรรคการเมืองไทยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญมากขึ้น การเมืองไทยยุคใหม่สะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงระบบการ

ผูกขาดจากราชการมาสู่ระบบการผูกขาดร่วมกันระหว่างสามเสาแห่งองค์ประกอบใหม่คือพันธมิตรอันประกอบด้วยภาครัฐคือ การเมืองและราชการกับธุรกิจที่ผูกพันกับพรรคการเมืองอันนำไปสู่การเอื้ออำนวยประโยชน์ต่างตอบแทน ที่เห็นเด่นชัดสุดโดยเฉพาะจากโครงการขนาดใหญ่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของงานก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานตลอดจนโครงการโทรคมนาคม (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2547) นอกจากนี้ความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนทำให้พรรคการเมืองต้องปรับตัวจากการเป็นเพียงตัวแทนของกลุ่มทุนไปสู่การใช้นโยบายประชานิยมเพื่อขยายฐานเสียงและเพิ่มความชอบธรรมในการดำรงอยู่ นโยบายประชานิยม เช่น โครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้าและโครงการช่วยเหลือเกษตรกร กลายเป็นเครื่องมือที่พรรคการเมืองนำมาใช้เพื่อดึงดูดเสียงสนับสนุนจากประชาชนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การนำเสนอนโยบายประชานิยมกลับเป็นกลไกที่ช่วยขยายอำนาจของกลุ่มทุนทางการเมือง แทนที่จะเป็นการลดบทบาทของทุนขนาดใหญ่ พรรคการเมืองจึงยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและไม่ได้พัฒนาไปสู่ระบบประชาธิปไตยที่มีความสมดุลทางอำนาจระหว่างรัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน แม้ว่าจะมีความพยายามในการปฏิรูประบบพรรคการเมือง โดยเฉพาะผ่านการร่างรัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบพรรคการเมืองที่เข้มแข็งและลดบทบาทของกลุ่มทุนในพรรคการเมือง แต่ในทางปฏิบัติ ระบบพรรคการเมืองไทยยังคงอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากโครงสร้างของพรรคการเมืองหลักที่ได้รับการสนับสนุนจากนักธุรกิจและภาคเอกชน ด้วยเหตุนี้ แม้เศรษฐกิจไทยในช่วงปี 2521 – 2540 จะเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่การพัฒนาของระบบพรรคการเมืองไทยยังคงถูกจำกัดโดยโครงสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจและยังไม่สามารถก้าวข้ามไปสู่ระบบประชาธิปไตยที่แท้จริงได้ (Pasuk, 1996)

2.4 พลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทยกับความเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทยยุคหลัง พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน

ภายใต้กรอบแนวคิดสถาบันนิยมใหม่ เสถียรภาพของพรรคการเมืองไทยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและกฎเกณฑ์เชิงสถาบันอย่างมีนัยสำคัญ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เช่น วิกฤตการณ์ทางการเงิน ความผันผวนของตลาดทุนและการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจในระดับมหภาค ส่งผลต่อการดำรงอยู่และพัฒนาของพรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคที่พึ่งพาการสนับสนุนทางการเงินจากภาคเอกชน พรรคที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มทุนขนาดใหญ่สามารถรักษาเสถียรภาพทางการเมืองและขยายอิทธิพลได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสามารถเข้าถึงแหล่งทุนและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปวร เกียรติยุทธชาติ, 2565) ในทางกลับกัน พรรคการเมืองขนาดเล็กที่ขาดการสนับสนุนจากกลุ่มทุนมักเผชิญข้อจำกัดด้านงบประมาณ การบริหารจัดการองค์กรและความสามารถในการแข่งขันทางการเมือง ส่งผลให้การดำรงอยู่ของพรรคเหล่านี้มักมีลักษณะที่ไม่ต่อเนื่องและขาดเสถียรภาพ นอกจากนี้ ปัจจัยเชิงสถาบันยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างและพฤติกรรมของพรรคการเมืองไทย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขที่เข้มงวดเกี่ยวกับการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจดทะเบียนพรรค การบริหารจัดการองค์กรภายในและการจัดหาเงินทุนได้รับการออกแบบให้มีความซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้พรรคการเมืองใหม่มีข้อจำกัดในการเข้าสู่ระบบการเมือง โดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดเล็กที่มีทุนจำกัดมักประสบปัญหา อุปสรรคในการหาสมาชิกและทุนประเดิมให้ครบตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด สำหรับพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่มีทุนมากก็สามารถจัดตั้งพรรคได้ง่ายซึ่งอาจก่อให้เกิดความได้เปรียบและเสียเปรียบกันระหว่างพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่มีทุนมากกับพรรคการเมือง

ขนาดเล็กที่ขาดแคลนทุนได้ (อเนก สุขดี, 2563) บทบัญญัติของกฎหมายพรรคการเมืองดูเหมือนจะเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมืองที่มีฐานทุนมั่นคงและมีเครือข่ายทางการเมืองที่แข็งแกร่ง ขณะเดียวกัน พรรคการเมืองที่พึ่งพาการสนับสนุนจากมวลชนเป็นหลักกลับเผชิญความยากลำบากในการระดมทุนและบริหารจัดการองค์กรภายใต้กรอบกฎหมายที่เข้มงวด

พลวัตทางเศรษฐกิจและการเมืองในประเทศไทยสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งเชิงโครงสร้างระหว่างชนชั้นทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะระหว่างกลุ่มทุนและแรงงาน ภายใต้กรอบแนวคิดมาร์กซิสต์ พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐและภาคทุน แต่ในทางปฏิบัติ มักมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อผลประโยชน์ของชนชั้นนำทางเศรษฐกิจมากกว่าความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ แม้วานโยบายประชานิยมที่ถูกนำมาใช้ในช่วงเวลาต่าง ๆ จะถูกมองว่าเป็นเครื่องมือในการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจไปยังประชาชน แต่ในอีกมุมหนึ่ง นโยบายเหล่านี้อาจเป็นเพียงกลยุทธ์ของกลุ่มทุนและชนชั้นนำทางการเมืองในการสร้างความชอบธรรมให้กับพรรคการเมืองที่ตนให้การสนับสนุนมากกว่าที่จะเป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างแท้จริง (ยุทธศาสตร์ หน่อแก้ว, 2564; เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2549) การที่กลุ่มทุนมีอิทธิพลต่อพรรคการเมืองจะส่งผลให้ประชาชนทั่วไปมีอำนาจในการตัดสินใจทางการเมืองลดลง เนื่องจากนโยบายของรัฐมักถูกกำหนดโดยผลประโยชน์ของกลุ่มทุนมากกว่าผลประโยชน์สาธารณะ อิทธิพลของกลุ่มทุนยังนำไปสู่การรวมศูนย์อำนาจและการเมืองแบบผูกขาด โดยพรรคการเมืองต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากกลุ่มทุน ทำให้กลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลอ่อนแอลง นอกจากนี้ ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการรัฐประหาร การเปลี่ยนผ่านอำนาจทางการเมือง และความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอำนาจต่าง ๆ สามารถถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของชนชั้นนำในการรักษาอำนาจเหนือโครงสร้างรัฐและระบบเศรษฐกิจ ความไม่ต่อเนื่องของพรรคการเมืองและการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบันที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของระบบการเมืองไทยที่ยังคงมีความไม่แน่นอนสูง อำนาจทางการเมืองยังคงถูกควบคุมโดยกลุ่มอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมืองที่มีความได้เปรียบเชิงโครงสร้างเหนือกลุ่มทางสังคมอื่น ๆ

สรุป

พลวัตทางเศรษฐกิจการเมืองของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนถึงยุคหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างกลุ่มทุน อำนาจอธิปไตยและพรรคการเมือง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่แปรเปลี่ยนไปตามบริบททางประวัติศาสตร์และสังคมการเมืองแต่ละยุคสมัย พรรคการเมืองไทยมิได้พัฒนาอยู่ในสุญญากาศ หากแต่อยู่ภายใต้กรอบข้อจำกัดของโครงสร้างเศรษฐกิจและกลไกทางสถาบันที่กำหนดรูปแบบการดำรงอยู่และความสามารถในการแข่งขันทางการเมือง ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 พรรคการเมืองถูกจำกัดบทบาทจากอำนาจของรัฐบาลทหารและกองทัพ ก่อนที่จะมีการขยายตัวของพลังทางสังคมในทศวรรษ 2510 ซึ่งเปิดพื้นที่ใหม่ให้กับการจัดตั้งพรรคการเมืองตามแนวคิดตัวแทนผลประโยชน์ทางชนชั้นและกลุ่มทางสังคม อย่างไรก็ตาม ความอ่อนแอของสถาบันพรรคและการแทรกแซงจากกลไกอนุรักษนิยมยังคงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของระบบพรรครัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกลไกทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้ตอกย้ำพลวัตการรวมศูนย์อำนาจ โดยออกแบบสถาบันการเมืองให้จำกัดขอบเขตและบทบาทของพรรคการเมืองในการแข่งขันเชิงนโยบาย ส่งผลให้พรรคการเมืองใหม่เผชิญกับความยากลำบากในการเข้าสู่โครงสร้างอำนาจและลดทอนบทบาทของพรรคในฐานะกลไกตัวแทนของประชาชน จากการวิเคราะห์

ข้างต้น อาจสรุปได้ว่าพัฒนาการของพรรคการเมืองไทยไม่อาจแยกขาดจากโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองโดยรวม ซึ่งเป็นทั้งเงื่อนไขและข้อจำกัดในเวลาเดียวกัน ตราบใดที่โครงสร้างอำนาจยังคงสืบทอดรูปแบบที่เน้นการควบคุมมากกว่าการมีส่วนร่วม พรรคการเมืองไทยจะยังคงเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาไปสู่สถาบันทางการเมืองที่มีเสถียรภาพและเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

จากการศึกษาพลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทยที่ส่งผลต่อพรรคการเมืองไทยตลอดช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนถึงยุคหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 พบว่าพัฒนาการของพรรคการเมืองไทยยังคงเผชิญกับข้อจำกัดเชิงโครงสร้างอย่างต่อเนื่องทั้งจากอิทธิพลของกลุ่มทุนที่ครอบงำพื้นที่ทางการเมืองและกลไกของรัฐที่มีลักษณะรวมศูนย์อำนาจ ภายใต้บริบทดังกล่าว จึงควรมีการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปเชิงโครงสร้างทั้งในระดับพรรคการเมืองและระดับรัฐ โดยควรส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีสถานะเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง มีความโปร่งใส และมีความสามารถในการเชื่อมโยงกับฐานทางสังคมที่หลากหลาย การปฏิรูปกฎหมายพรรคการเมืองและระบบเลือกตั้งควรมุ่งเน้นการลดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงอำนาจของพรรคการเมืองใหม่และเอื้อให้เกิดการแข่งขันทางการเมืองที่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ พรรคการเมืองควรมีบทบาทเชิงรุกในการสร้างพันธมิตรเชิงสถาบันกับประชาสังคม ขบวนการทางสังคมและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เพื่อเสริมสร้างฐานความชอบธรรมทางประชาธิปไตยและลดการพึ่งพิงทุนเฉพาะกลุ่มซึ่งมักนำไปสู่ความเปราะบางของพรรคในระยะยาว ที่สำคัญควรมีการทบทวนบทบาทของกลไกนอกพรรคที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบโครงสร้างอำนาจและสร้างหลักประกันเชิงสถาบันที่เอื้อต่อการพัฒนาพรรคการเมืองในฐานะกลไกกลางของระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2557). *รัฐศาสตร์แนววิพากษ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นรินทร์ เศรษฐบุตร. (2542). *รัฐศาสตร์-การเมือง รวมบทความวิชาการทางรัฐศาสตร์ พ.ศ. 2516-2525*. สำนักพิมพ์วิภาษา.
- บุญศักดิ์ แสงระวีและแว ศศิธร. (2551). *วิวัฒนาการของลัทธิมาร์กซ์*. สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.
- ปวร เกียรติยุทธชาติ. (2565). *ตลาดการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2460 : ตลาดนโยบายในคราบตลาดอุดมการณ์*. *วารสารรัฐศาสตร์นิเทศ*, 8(1), 41-106.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคริส เบเคอร์. (2546). *เศรษฐกิจการเมืองไทยสมัยกรุงเทพฯ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์ซิลค์เวอร์ม.
- ยุทธศาสตร์ หน่อแก้ว. (2564). *แนวทางประชานิยม : ภาพสะท้อนแนวคิดทางการเมืองเชิงโครงสร้างชนชั้นในสังคมไทย*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรในพระบรมราชูปถัมภ์*, 16(2), 15-30.
- วีระ สมบูรณ์. (2561). *ทฤษฎีการเมืองกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: การพิมพ์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2558). *ทำไมควรอ่านคาร์ล มาร์กซ์*. สำนักพิมพ์แสงดาว.
- สุรพงษ์ ชัยนาม. (2553). *มาร์กซ์และสังคมนิยม*. สำนักพิมพ์สยาม.
- สมชาย ภาณุสนธิวัฒน์. (2547). *การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). โครงการจัดพิมพ์คปฟ.

- อเนก สุขดี. (2563). ผลกระทบของบทบัญญัติในกฎหมายพรรคการเมืองฉบับปี พ.ศ. 2560 ต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองไทย. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 4 ประจำปี พ.ศ. 2563 (หน้า 294-305). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2549). ทักษิณา-ประชานิยม. สำนักพิมพ์มติชน.
- Clift, B. (2021). *Comparative Political Economy: States, Markets and Global Capitalism* (2nd ed.). Red Globe Press.
- Connors, M. K. (2007). *Democracy and National Identity in Thailand*. Copenhagen: NIAS Press.
- Hall, P. A., & Taylor, R. C. R. (1996). Political science and the three new institutionalisms. *Political Studies*, 44(5), 936-957.
- Kuhonta, E. M. (2011). *The institutional imperative: The politics of equitable development in Southeast Asia*. Stanford University Press.
- Marx, K., & Engels, F. (1848). *The Communist Manifesto*. London: Penguin Classics.
- March, J. G., & Olsen, J. P. (1989). *Rediscovering Institutions: The Organizational Basis of Politics*. New York: Free Press.
- March, J. G., & Olsen, J. P. (1989). *Rediscovering Institutions: The Organizational Basis of Politics*. New York: Free Press.
- DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1991). "Introduction." In W. W. Powell & P. J. DiMaggio (Eds.), *The New Institutionalism in Organizational Analysis* (pp.1-38). Chicago: University of Chicago Press.
- Pasuk, P. (1996). The Thai economy in the mid-1990s. *Southeast Asian Affairs*, 1996, 369-381. ISEAS - Yusof Ishak Institute.
- Pasuk, P., & Baker, C. (2008). *Thai capital after the 1997 crisis*. Silkworm Books.
- Shepsle, K. A. (2006). Rational choice institutionalism. In R. A. W. Rhodes, S. A. Binder, & B. A. Rockman (Eds.), *The Oxford Handbook of Political Institutions* (pp. 23-38). Oxford University Press

การใช้นโยบายการคลังเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม:

ภาพสะท้อนหลังจากวิกฤตต้มยำกุ้งและโควิด 19

The use of fiscal policy to reduce economic and social inequality: Reflections after
the Tom Yum Kung crisis and COVID-19

ธราภูมิ ดวงนิล*, นิภาพรณ เจนสันติกุล และรักพงษ์ แสนศรี

Tharapoom Dungnin, Nipapan Jensantikul and Rakpong Sansri

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University

*Corresponding Author, Email: Tharapoom.d@gmail.com

Received 13/05/2025 | Revised 22/05/2025 | Accepted 23/05/2025

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงวิกฤตต้มยำกุ้งและโควิด 19 และวิเคราะห์ผลของการใช้นโยบายการคลังเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วยการศึกษาดูเอกสารและงานวิชาการ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิเคราะห์ พบว่า วิกฤตต้มยำกุ้ง เกิดขึ้นในปี 2540 ในยุครัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ด้วยการประกาศลอยตัวค่าเงินบาท ทำให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวอย่างทันทีกระทบต่อสถาบันการเงิน และเกิดการเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะ ส่วนปลายปี 2562 เป็นการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) และเป็นการแพร่ระบาดใหญ่ระดับโลกส่งผลต่อการเพิ่มรายจ่ายของรัฐ โดยเฉพาะงบประมาณฉุกเฉินด้านสาธารณสุข รัฐบาลไทยต้องจัดสรรงบประมาณจำนวนมากเพื่อสนับสนุนระบบสาธารณสุข นโยบายการคลังที่ใช้เป็นการกอบกู้หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นซึ่งรัฐบาลควรมีนโยบายทางการเงินการควบคุมการดำเนินการทางงบประมาณหรือการใช้จ่ายเงินงบประมาณ โดยรักษาดุลยภาพระหว่างรายได้กับรายจ่าย และกอบกู้หนี้สาธารณะเท่าที่จำเป็นและตามความสามารถในการชำระหนี้

คำสำคัญ: นโยบายการคลัง; ความเหลื่อมล้ำ; วิกฤตต้มยำกุ้ง; โควิด 19

Abstract

This article aims to explain the Tom Yum Kung crisis and COVID-19 and analyze the effects of fiscal policy to reduce economic and social inequality by studying documents and academic works and conducting content analysis. The analysis results show that the Tom Yum Kung crisis occurred in 1997 during the government of General Chavalit Yongchaiyudh. By announcing the floating of the baht, the baht immediately depreciated, affecting financial

institutions and causing an increase in public debt. In late 2019, the outbreak of the coronavirus 2019 (COVID-19) became a Public Health Emergency of International Concern and a global pandemic, resulting in an increase in government spending, especially the public health emergency budget. The Thai government had to allocate a large budget to support the public health system. The fiscal policy used increased public debt, which the government should have fiscal discipline in controlling budget operations or budget spending by maintaining a balance between income and expenditure and incurring public debt only as necessary and according to the ability to pay debts.

Keywords: Fiscal policy; Inequality; Tom Yum Kung crisis; COVID-19

บทนำ

ประเทศไทยเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจหลายครั้ง เช่น วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งในปี พ.ศ. 2540 และวิกฤตโควิด 19 (COVID-19) ซึ่งล้วนส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ วิกฤตเหล่านี้ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงความเปราะบางของระบบเศรษฐกิจ แต่ยังสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมที่ฝังรากลึกในโครงสร้างทางสังคมของประเทศ โดยงานวิจัยของ ปกัศร ชัยวัฒน์ และ สวริย์ บุญยมนานท์ (2563) ระบุว่าร้อยละ 5.64 ของครัวเรือนทั้งหมดเป็นครัวเรือนยากจนและมีความเปราะบางจากความแปรปรวนในรายจ่ายเพื่อการบริโภค (Transitory Vulnerable Poor: B) ในขณะที่ครัวเรือนยากจนและเปราะบางจากการไร้ความสามารถในการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการบริโภค (Structural Vulnerable Poor: A) จะมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 1.22 ใกล้เคียงกับกลุ่มครัวเรือนไม่ยากจน แต่มีความเปราะบางจากการไร้ความสามารถในการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการบริโภค (Structural Vulnerable Non-Poor: D) ที่มีสัดส่วนครัวเรือนเพียงร้อยละ 1.16 และสัดส่วนครัวเรือนที่น้อยที่สุดที่มีเพียงร้อยละ 0.24 คือ กลุ่มครัวเรือนยากจน แต่ความแปรปรวนทางด้านรายจ่ายก็มีค่าน้อยมากจนไม่ทำให้เป็นครัวเรือนเปราะบาง (Invulnerable Poor: C) จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนที่มีความเปราะบางแต่ละประเภทมีขนาดแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระดับรายจ่ายเพื่อการบริโภค และการอ่อนไหวของระดับรายจ่ายเมื่อเผชิญกับความเสี่ยงต่าง ๆ โดยจากการศึกษาจะพบอิทธิพลของความเปราะบางในครัวเรือนในประเทศไทยเฉลี่ยกว่าร้อยละ 80 มาจากสาเหตุความแปรปรวนในรายจ่ายเพื่อการดำรงชีพ หรือที่เรียกว่า Risk induce Vulnerability ในขณะที่ความยากจนที่เหนียวแน่นให้เกิดความเปราะบาง หรือที่เรียกว่า Poverty induce Vulnerability กลับมีอิทธิพลมากในช่วงเวลาอดีต หรือในบางพื้นที่ที่มีปัญหาความเปราะบางซ้อนทับความยากจน เช่น จังหวัดนราธิวาส สำหรับกลุ่มครัวเรือนเปราะบางในจังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มครัวเรือนเปราะบางจากความไม่แน่นอนในรายจ่ายเพื่อการบริโภค ไม่ว่าครัวเรือนนั้นจะยากจนหรือไม่ เช่นเดียวกับกลุ่มครัวเรือนเปราะบางในจังหวัดยะลา แต่ครัวเรือนส่วนใหญ่ในจังหวัดยะลาจะมีความยากจนค่อนข้างน้อย

อย่างไรก็ตามหากย้อนกลับไปในวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง พบว่า วิกฤตดังกล่าวส่งผลให้ระบบการเงินและเศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรง การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เคยรุ่งเรืองกลับกลายเป็นภาระหนี้สินมหาศาลทั้งในระดับประเทศและระดับประชาชน ขณะที่วิกฤต COVID-19 ยิ่งตอกย้ำถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนที่มีความมั่งคั่งและกลุ่มเปราะบาง เช่น แรงงานนอกระบบ ธุรกิจขนาดเล็ก และประชาชน

ในพื้นที่ชนบท การรับมือกับวิกฤตทั้งสองครั้งชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย การคลังเพื่อลดผลกระทบและลดความเหลื่อมล้ำ

จากความเป็นมาข้างต้นเป็นที่มาของบทความนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงวิกฤตต้มยำกุ้งและ โควิด 19 และวิเคราะห์ผลของการใช้นโยบายการคลังเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วย การศึกษาเอกสารและงานวิชาการ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง

วิกฤตต้มยำกุ้ง หมายถึง วิกฤตเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 ที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย ในยุครัฐบาล พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ จุดแตกหักของวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้เกิดขึ้นตอนเช้าตรู่วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 เมื่อรัฐบาลประกาศลอยตัวค่าเงินบาท ทำให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวอย่างทันทีทันใด จากเดิมประมาณ 25.60 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ เป็น 28.75 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐในเวลาเพียง 24 ชั่วโมง และค่าเงินบาทอ่อนลงตามลำดับ ในช่วงต่ำสุดเคยตกลงถึง 55 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ วิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้ นอกจากทำให้ธุรกิจเอกชน เช่น บริษัทบ้านจัดสรร อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมผลิต วัสดุก่อสร้าง สถาบันการเงิน ธนาคาร ธุรกิจการพิมพ์การโฆษณา ถูกกระทบอย่างรุนแรง หลายแห่งต้องปิดกิจการ หลายแห่งมีหนี้ท่วมตัว พนักงานจำนวนมากถูกปลดออกจากรางาน และรัฐบาลถูกกดดันให้ลาออก แล้ว วิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้ยังส่งผลให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย เกาหลี ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ รัสเซีย และประเทศอื่น ๆ มากบ้างน้อยบ้าง ความพยายามของธนาคารแห่งประเทศไทยในการ พยายามค่าเงินบาท ทำให้เงินสำรองเงินตราต่างประเทศหมดคลังจนต้องขอกู้จากกองทุนการเงินระหว่าง ประเทศจำนวน 17,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อพยุงฐานะทางการเงินของประเทศ และรัฐบาลไทยจำต้อง ยอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศกำหนดขึ้น เช่น งบประมาณแผ่นดินจะต้องตั้ง เกินดุล 1 เปอร์เซ็นต์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ภาษีมูลค่าเพิ่มจะต้องเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อย ละ 10 ต้องแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยสาเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้ เข้าใจกันว่าเกิดจากการดำเนินนโยบาย ผิดพลาดที่สำคัญ 2 ประการของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แก่ 1) การใช้เงินกองทุนฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงินไปช่วยเหลือสถาบันการเงินจนเกิดความเสียหายเกินที่จะเยียวยา และจำต้องปิด บริษัทไฟแนนซ์ 56 แห่ง 2) การสูญเสียเงินสำรองระหว่างประเทศในการปกป้องการโจมตีค่าเงินบาท จน นำไปสู่วิกฤตเงินทุนสำรอง ทำให้เงินบาทขาดเสถียรภาพนับตั้งแต่การตัดสินใจเปลี่ยนระบบอัตรา แลกเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงินมาเป็นระบบลอยตัว

เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 สาเหตุ 2 ประการข้างต้นมีที่มาจากการเร่งรัดเปิดระบบบิโเทชนิก หรือ BIBF (Bangkok International Banking Facility) เมื่อปี 2536-2537 ทำให้เกิดการก่อหนี้ ต่างประเทศของภาคเอกชนจำนวนมหาศาลถึง 70,000 ล้านบาท ในขณะที่ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐถูกตรึงค่า อยู่ที่ 25.60 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ แต่เมื่อปล่อยค่าเงินบาทลอยตัว ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐสูงถึง 45-50 บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐในช่วงหลังวิกฤตได้ไม่นาน ทำให้หนี้เงินกู้ของบริษัทเอกชนเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว และ พากันล้มละลายหรือมีหนี้ท่วมตัว (นิยม รัฐอมฤต, ม.ป.ป.)

จากวิกฤติดังกล่าว ผู้เขียนวิเคราะห์ผลกระทบต่อการคลังสาธารณะที่เกิดขึ้น คือ เกิดการเพิ่มขึ้น ของหนี้สาธารณะ เนื่องจากรัฐบาลต้องเข้าแทรกแซงเพื่อกอบกู้ระบบธนาคารผ่านการตั้งองค์กร เช่น บริษัทบริหารสินทรัพย์ (AMC) ส่งผลให้หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นจาก 15% ของ GDP ในปี 2539 เป็นกว่า 60% ในปี 2542 ทั้งนี้เนื่องจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสถาบันการเงินไทยระหว่างปี 2540-2541

เป็นผลให้รัฐบาลมีการระดมรายจ่ายภาครัฐเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันรายรับภาครัฐลดลง (อันเนื่องมาจากเก็บภาษีได้น้อยลง) และมีการก่อหนี้สาธารณะด้วยการกู้เงินจากการขาดดุลงบประมาณตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายของแต่ละปีงบประมาณ แต่ตัวแปรที่สำคัญมากที่สุดในเวลานั้น คือ ในปี 2540 มีปัญหาเสถียรภาพและสภาพคล่องของสถาบันการเงินจนกระทั่งกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน ต้องกู้เงินจากตลาดการเงินไปเสริมสภาพคล่องให้แก่สถาบันการเงินที่ขาดเสถียรภาพเพื่อไปจ่ายคืนให้แก่ผู้ฝากเงินยังผลให้ยอดหนี้กองทุนฯ เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจาก 57,209 ล้านบาท ในปี 2539 มาเป็น 893,110 ล้านบาทหรือเพิ่มขึ้นกว่า 14.6 เท่าในปี 2540 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541) และยิ่งเสริมสภาพคล่องรวมทั้งการเพิ่มทุนให้แก่สถาบันการเงินบางส่วน ด้วยเงินจากภาครัฐ ต่อเนื่องไปอีกเป็นวงเงินจำนวนมาก

โดยในปี 2541 ยอดหนี้กองทุนฯ ทะยานขึ้นไปถึง 1.12 ล้านล้านบาท อีกทั้งรัฐบาลต้องกู้เงินมาเพื่อชดเชยความเสียหายของกองทุนฯ วงเงินอีก 200,000 ล้านบาท (สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ, 2565) จนกระทั่งในช่วงเวลานั้นต้องมีการตราพระราชกำหนด จำนวน 4 ฉบับ วงเงินรวมกันไม่เกิน 1.78 ล้านล้านบาท เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสถาบันการเงิน ดังนี้ 1) พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ พ.ศ. 2541 วงเงินไม่เกิน 200,000 ล้านบาท 2) พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินและจัดการเงินกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน พ.ศ. 2541 วงเงินไม่เกิน 500,000 ล้านบาท 3) พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2541 วงเงินไม่เกิน 300,000 ล้านบาท 4) พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินและจัดการเงินกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน ระยะที่สอง พ.ศ. 2545 วงเงินไม่เกิน 780,000 ล้านบาท โดยรัฐบาลในขณะนั้นมีแนวทางการออกพันธบัตรหรือการกู้เงินระยะยาวมาเพื่อชดเชยความเสียหายของกองทุนฯ ทั้งนี้ในปี 2545 มีการประมาณการความเสียหายของกองทุนฯ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 1.40 ล้านล้านบาท (ฐากร จุลินทร, 2565)

ดังนั้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนได้รวบรวมแนวทางการแก้ไขจากเอกสารทางวิชาการไว้ ดังนี้ 1) รัฐบาลควรมีการปฏิรูประบบการเงินและการคลัง เพิ่มความโปร่งใสในการจัดการงบประมาณ ลดรายจ่ายฟุ่มเฟือยและปรับปรุงระบบการเก็บภาษีเพื่อเพิ่มรายได้ และมีการตั้งหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ (AMC): ธนาคารแห่งประเทศไทยตั้งหน่วยงานเพื่อจัดการหนี้เสียและฟื้นฟูความมั่นคงในระบบธนาคาร 2) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน รัฐบาลใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงการขนส่งและพลังงาน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะยาว 3) การลดผลกระทบต่อประชาชน แม้จะลดรายจ่ายในบางส่วน ไปแต่รัฐบาลยังคงลงทุนในสวัสดิการพื้นฐาน เช่น การศึกษาและสาธารณสุข เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

วิกฤตการณ์โควิด 19

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ปลายปี 2562 แต่เริ่มมีผลที่เห็นชัดในหลาย ๆ ประเทศเมื่อต้นปี 2020 และได้เพิ่มระดับความรุนแรงและขยายการระบาดในวงกว้างระหว่างประเทศ จนองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) และเป็นการแพร่ระบาดใหญ่ระดับโลก (Pandemic) ซึ่งมีจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว ผลกระทบจากการระบาดโรคโควิด-19 ส่งผลต่อการเติบโตของ GDP โลก ซึ่งเกิดภาวะถดถอยทั่วโลกลดต่ำที่สุดนับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เศรษฐกิจโลกหดตัวร้อยละ 3.5 ในปี

2563 ซึ่งจากรายงานของ World Economic Outlook Report ประจำเดือนเมษายนปี 2564 ที่เผยแพร่โดย IMF กล่าวภาวะเศรษฐกิจโลกจะขาดทุนร้อยละ 7 จากที่เคยถูกคาดการณ์การเติบโตร้อยละ 3.4 เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนตุลาคม 2562 และเกือบทุกประเทศทั่วโลกมีการเติบโตติดลบและภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนแม้จะมีการคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจโลกจะฟื้นตัวในปี 2564 แต่ระดับของ GDP ณ สิ้นปี 2564 ทั้งในตลาดเกิดใหม่และประเทศกำลังพัฒนา (EMDE) คาดว่ายังคงต่ำกว่าระดับปกติก่อนเกิดการระบาดของโรคโควิด 19 เช่นเดียวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยประเทศกำลังพัฒนาประสบความสูญเสียมากที่สุด กองทุนการเงินระหว่างประเทศ คาดการณ์ว่าใน ปี 2567 GDP โลกจะอยู่ที่ร้อยละ 3 (โศภิต นาสืบ, 2564)

ผลกระทบต่อการคลังสาธารณะ มีดังนี้

1. การเพิ่มรายจ่ายของรัฐ โดยเฉพาะงบประมาณฉุกเฉินด้านสาธารณสุข รัฐบาลไทยต้องจัดสรรงบประมาณจำนวนมากเพื่อสนับสนุนระบบสาธารณสุข เช่น การจัดซื้อวัคซีน การสร้างโรงพยาบาลสนาม และการเพิ่มบุคลากรทางการแพทย์ ตลอดจนการกำหนดมาตรการเยียวยาทางเศรษฐกิจ การดำเนินโครงการเยียวยา เช่น “เราไม่ทิ้งกัน” และ “คนละครึ่ง” เพื่อลดผลกระทบต่อครัวเรือนและธุรกิจขนาดเล็ก ส่งผลให้การใช้จ่ายภาครัฐเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยอ้างสมมติ ผลภาค และคณะ (2566) ได้ระบุว่า ประเทศไทยใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐด้านสาธารณสุขระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565 รวมทั้งสิ้นประมาณ 440,022.84 ล้านบาท ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ค่าบริการสุขภาพที่เกี่ยวกับโรคโควิด 19 (เช่น ค่าตรวจคัดกรอง ค่ารักษาพยาบาล ค่าฉีดวัคซีน) 257,891.89 ล้านบาท (ร้อยละ 59) รองลงมาคือ การจัดซื้อและบริหารจัดการวัคซีน 79,901.93 ล้านบาท (ร้อยละ 18) และค่าตอบแทนเยียวยา ชดเชย และเสี่ยงภัยสำหรับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข 53,530.97 ล้านบาท (ร้อยละ 12) ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเป็นไปได้และความจำเป็นในการจัดตั้งกองทุนหรือแหล่งเงินสำรองของประเทศ (National reserve) สำหรับสถานการณ์แพร่ระบาด โดยอาจพิจารณาการรวมเงินจากงบประมาณจากหลาย ๆ แหล่ง เช่น รายได้จากการจัดเก็บภาษี งบประมาณส่วนเกิน ส่วนแบ่งการเก็บค่าธรรมเนียมผู้เดินทางเข้าประเทศทางอากาศ

2. การลดลงของรายได้รัฐ โดยเฉพาะรายได้จากภาษีลดลง การปิดกิจการและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในช่วงล็อกดาวน์ทำให้รายได้จากภาษี เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีเงินได้ลดลงอย่างมาก การชะลอการลงทุนภาคเอกชน ความไม่แน่นอนในระบบเศรษฐกิจส่งผลให้การลงทุนจากภาคเอกชนลดลงกระทบต่อฐานภาษีของรัฐบาล สอดคล้องกับ ชาญชัย คำจำปา และภักดี โพธิ์สิงห์ (2564) ที่ระบุว่าในช่วงโควิด 19 รัฐบาลได้ดำเนินการเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาด โดยใช้มาตรการลดค่าใช้จ่ายประจำของประชาชน อาทิ ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า และใช้มาตรการด้านการคลังในการช่วยเหลือเยียวยาค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบผ่านโครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” กลุ่มเกษตรกรและกลุ่มเปราะบาง และยังมีมาตรการต่าง ๆ ตามมาเพื่อช่วยเหลือประชาชนอีกหลายโครงการไม่ว่าจะเป็นมาตรการคนละครึ่ง มาตรการเราชนะ มาตรการเรารักกัน

3. การเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะ อันเนื่องมาจากการกู้ยืมเพื่อรองรับการขาดดุลงบประมาณ ประเทศไทยเพิ่มการกู้ยืมเงินเพื่อตอบสนองต่อการขาดดุลงบประมาณ ส่งผลให้หนี้สาธารณะต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากประมาณ 41% ในปี 2562 เป็นกว่า 60% ในปี 2564 ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายขาดดุลงบประมาณอย่างต่อเนื่องจากการที่รายจ่ายภาครัฐเพิ่มมากกว่าการจัดเก็บรายได้ โดยส่งผลต่อภาระงบประมาณในการชำระคืนต้นเงินกู้และดอกเบี้ยจากการก่อหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงภาระงบประมาณ

จากการดำเนินนโยบายกึ่งการคลังตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ด้วยเช่นกัน ซึ่งควรลดภาระส่วนนี้ลง (นครินทร์ ศรีเลิศ, 2567)

บทวิเคราะห์: สถานการณ์ทางเศรษฐกิจกับความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

ผลกระทบจากวิกฤตนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำ (Inequality) ซึ่งในที่นี้หมายถึง ความแตกต่างหรือช่องว่างในด้านต่าง ๆ ของสังคมที่ส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การศึกษา การดูแลสุขภาพ และอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งความเหลื่อมล้ำสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายมิติ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ (Income Inequality), ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (Educational Inequality), และความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพ (Health Inequality) (เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ และคณะ, 2565) โดยความเหลื่อมล้ำจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว การศึกษาและงานวิจัยหลายชิ้นได้ทำการสำรวจความเหลื่อมล้ำในสังคมและผลกระทบที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจมักจะเกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งนำไปสู่การมีช่องว่างทางสังคมที่กว้างขึ้น และสร้างปัญหาในด้านการเข้าถึงโอกาส เช่น การศึกษา การดูแลสุขภาพ หรือการสร้างความมั่นคงในชีวิต ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในโครงสร้างของประเทศ และได้สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนในวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจหลายครั้ง โดยเฉพาะในวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งในปี 2540 และวิกฤต COVID-19 ในปี 2563 ทั้งสองวิกฤตนี้มีผลกระทบที่ยาวนานและทำให้ความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ พิจารณาได้จากในวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งในปี 2540 ความล้มเหลวของภาคการเงินและการล่มสลายของสถาบันการเงินทำให้ธุรกิจขนาดเล็กและประชาชนที่อยู่ในชนบทหรือในภาคแรงงานที่ไม่มั่นคงได้รับผลกระทบอย่างหนัก อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นจาก 1.5% ในปี 2539 เป็น 4.5% ในปี 2540 และมีแรงงานจำนวนมากที่ต้องตกงานและไม่สามารถหางานได้ในช่วงวิกฤต ทำให้ภาคครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำต้องเผชิญกับปัญหานี้สินและความยากจนที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ธุรกิจขนาดใหญ่กลับได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลและสามารถฟื้นตัวได้เร็วขึ้น

นอกจากนี้ การบูรณาการการฟื้นฟูเศรษฐกิจยังมุ่งเน้นที่การช่วยเหลือระบบการเงินและธนาคาร ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงได้อย่างเพียงพอ ในวิกฤต COVID-19 ความเหลื่อมล้ำก็ปรากฏชัดเจนเช่นกัน โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานนอกระบบและธุรกิจขนาดเล็กที่ไม่มีฐานะทางการเงินเพียงพอที่จะรับมือกับการหยุดชะงักทางเศรษฐกิจ การล็อกดาวน์และมาตรการจำกัดการเดินทางส่งผลให้รายได้ของกลุ่มแรงงานนี้หดหายไปอย่างรวดเร็ว และขาดแหล่งรายได้อย่างสิ้นเชิง ขณะที่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่หรือธุรกิจที่สามารถปรับตัวโดยใช้เทคโนโลยีและการดำเนินการออนไลน์ยังคงสามารถดำเนินกิจการได้ในบางส่วน กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักในวิกฤตนี้ยังรวมถึงกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบสุขภาพและวัคซีนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทหรือถูกจ้างในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ

ทั้งสองวิกฤตการณ์นี้ไม่ได้เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่เดิมในสังคมไทย แต่ยังเป็นการเร่งให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่นั้นชัดเจนยิ่งขึ้น การเยียวยาของรัฐบาลในช่วงวิกฤตมีลักษณะไม่ทั่วถึง และมักมุ่งเน้นไปที่การช่วยเหลือภาคธุรกิจใหญ่หรือกลุ่มที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจมากกว่า การฟื้นตัวของภาคเศรษฐกิจหลังวิกฤตจึงไม่สามารถทำได้อย่างเท่าเทียมกัน การจัดสรรทรัพยากรในช่วงวิกฤตจึงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้สามารถบรรเทาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นและสร้างโอกาสที่เท่าเทียมสำหรับทุกกลุ่มในสังคม การวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำในวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่สามารถรับมือกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะใน

ระดับท้องถิ่น ซึ่งสามารถช่วยแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้นโดยการกระจายงบประมาณและทรัพยากรที่เหมาะสมไปยังพื้นที่ที่มีความต้องการสูงที่สุด

การแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยจึงเป็นภารกิจที่ทำนายของรัฐบาล ซึ่งต้องอาศัยการดำเนินนโยบายและกลยุทธ์หลายด้านเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคมและลดช่องว่างระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทย การดำเนินการในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาระบบสวัสดิการ การกระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียม รวมไปถึงการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการคลัง เพื่อรองรับความต้องการของกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

หนึ่งในความพยายามหลักในการแก้ไขความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย คือ การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม ซึ่งมุ่งหวังให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐาน เช่น การศึกษา การรักษาพยาบาล และสวัสดิการสังคมต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางการเงินของพวกเขา ตัวอย่างเช่น โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Universal Health Coverage - UHC) ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้รับการรักษาพยาบาลโดยไม่ต้องจ่ายเงินเองมากเกินไป นอกจากนี้ยังมี โครงการสนับสนุนครัวเรือนที่มีรายได้น้อย เช่น โครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ซึ่งมอบเงินช่วยเหลือและส่วนลดในการซื้อสินค้าจำเป็นให้กับประชาชนในกลุ่มรายได้น้อย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีความพยายามในการปรับปรุงระบบสวัสดิการและการกระจายโอกาสอย่างเท่าเทียม การแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพยังคงประสบปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงาน ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาคุณภาพสูงยังคงเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ขาดแคลนทรัพยากรและโอกาสในการศึกษา

ขณะเดียวกัน ความเหลื่อมล้ำในภาคธุรกิจ และการกระจายรายได้ยังคงอยู่ในระดับสูง โดยกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่และกลุ่มทุนที่มีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและเทคโนโลยีสามารถเติบโตได้เร็วกว่าในขณะที่ธุรกิจขนาดเล็กหรือธุรกิจที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐมักประสบปัญหาการขาดทุนและการล้มละลาย การกระจายทรัพยากรและการส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและสุขภาพ เป็นส่วนสำคัญของการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในประเทศไทย แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดในการกระจายความช่วยเหลือไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องพัฒนาระบบการพัฒนาทักษะและอาชีพให้กับประชาชนในระดับท้องถิ่น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถมีโอกาสรายได้และยกระดับฐานะของตนเองได้อย่างยั่งยืน นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐเพื่อกระจายจำนวนนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นการจัดตั้งโครงการระเบียงเศรษฐกิจทั้ง 4 ภาคและกำหนดให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายในการกระจายรายได้ให้มีจำนวนนักท่องเที่ยว และความเจริญให้กับจังหวัดที่ไม่ใช่เมืองหลวงของประเทศไทยเพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้เมืองอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีปัญหาที่มุ่งเน้นใน Supply side มากกว่า Demand side (รักพงษ์ แสนศรี, ฤทธวรรณ อัมพรมหา และธนวรรณ วรสิงห์, 2566)

นอกจากนี้การจัดสรรงบประมาณให้พื้นที่ อปท. ในปี พ.ศ.2552-2555 พบว่า มีการจัดสรรเงินอุดหนุนเฉพาะกิจมีสูงขึ้นและแข่งขันเงินอุดหนุนทั่วไปส่งผลให้ความเป็นอิสระของท้องถิ่นลดลง มีการเมืองระดับชาติเข้ามาชี้นำหรือกำกับ อปท. มากขึ้น การจัดสรรงบประมาณที่เป็นไปตาม Ranking การประมูล โครงการที่มีการนำข้อมูลไปใช้ในทางที่ผิดทำให้มีความเหลื่อมล้ำที่มากขึ้น (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์

และดารุณี พุ่มแก้ว, 2560) ต่อมาในปี พ.ศ.2558-2562 พบว่า สัดส่วนและการกระจายของงบประมาณที่ลงไปสู่พื้นที่จังหวัดในปัจจุบันมีการกระจายตัวทั่วถึงมากขึ้นกว่าในอดีตแม้ว่างบประมาณส่วนใหญ่ยังคงอยู่พื้นที่กรุงเทพมหานครและส่วนกลางก็ตาม (มีชัย ออสุวรรณ และคณะ, 2564)

ความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย คือ ความท้าทายของรัฐบาลของประเทศไทยไม่ว่าจะผ่านมากี่ยุคก็สมัยก็ตามรัฐบาลไทยก็ได้พยายามที่จะแก้ไข แต่อย่างไรก็ตามก็มักจะเจอปัญหา พิจารณาได้จากดัชนี 3 ดัชนี คือ 1. การเปลี่ยนแปลงของดัชนี Gini ของรายได้ประจำและทรัพย์สินทางการเงินของประเทศไทย 2. ดัชนี Gini ของรายได้จากการประกอบอาชีพ 3. การเปลี่ยนแปลงของความเหลื่อมล้ำในรายได้จากการประกอบอาชีพ แบ่งตามพื้นที่ ซึ่งเป็นดัชนีที่รัฐบาลจะต้องพยายามต่อไปเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดีและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ

ดัชนีการเปลี่ยนแปลงของดัชนี Gini ของรายได้ประจำและทรัพย์สินทางการเงินของประเทศไทยมีแนวโน้มออกมาในทิศทางที่ดีขึ้น แต่เมื่อนำเอาแง่มุมทั้งสามประการข้างต้นมาพิจารณา จะพบว่าสภาวะปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ไม่ได้อยู่ในสถานการณ์ที่ดีขึ้นอย่างที่ตัวเลขดัชนีในภาพรวมแสดงถึงคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาโยงใยและผลักดันสภาพความเหลื่อมล้ำยังคงเกิดขึ้นอยู่ และกลุ่มคนรายได้น้อยไม่ได้มีศักยภาพการได้รายได้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด การที่สภาพความเหลื่อมล้ำของไทยไม่สามารถยับยั้งทิศทางให้ดีขึ้นได้อย่างแท้จริงนั้น เพราะสภาพพื้นฐานของปัญหานั้นยังคง “ค้างคา (persist)” อยู่หลายประการ เช่น โครงสร้างอำนาจและอุดมการณ์ โดยด้านโครงสร้างอำนาจ พบว่า ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาจากความผันผวนทางการเมืองและการถดถอยของประชาธิปไตย และขาดปัจจัยเสริมจากการพัฒนาหลักของระบบประชาธิปไตยเพื่อลดบทบาทของการเมืองแบบ Oligarchy เช่น การพัฒนาพรรคการเมืองที่เข้มแข็งและสามารถเป็นตัวแทนชนชั้นล่างได้ รวมไปถึงการลดความสำคัญของสายสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย โครงสร้างอุดมการณ์ที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำผ่านอิทธิพลต่อการกำหนดปัจจัยเชิงสถาบันในกระบวนการที่สำคัญ เช่น การกำหนดสิทธิในการครอบครองทรัพย์สิน และการกระจายทรัพยากร การสำรวจอุดมการณ์ที่เชื่อมโยงกับความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยนั้น พบถึงอุดมการณ์ที่สร้างความชอบธรรมกับความไม่เสมอภาค ประกอบไปด้วยแนวคิดที่เน้นความเป็นธรรมชาติและความเหมาะสมของการแบ่งคนออกเป็นชนชั้น และการเน้นให้แต่ละชนชั้นต้องมุ่งไปที่การทำหน้าที่ของตนเอง การแบ่งชั้นนี้ยังขยายไปถึงการมองคนชั้นล่างว่าโดยธรรมชาติแล้วยังคงมีวัฒนธรรมและความรู้ความสามารถที่ด้อยกว่า (ธร ปีติผล, 2564)

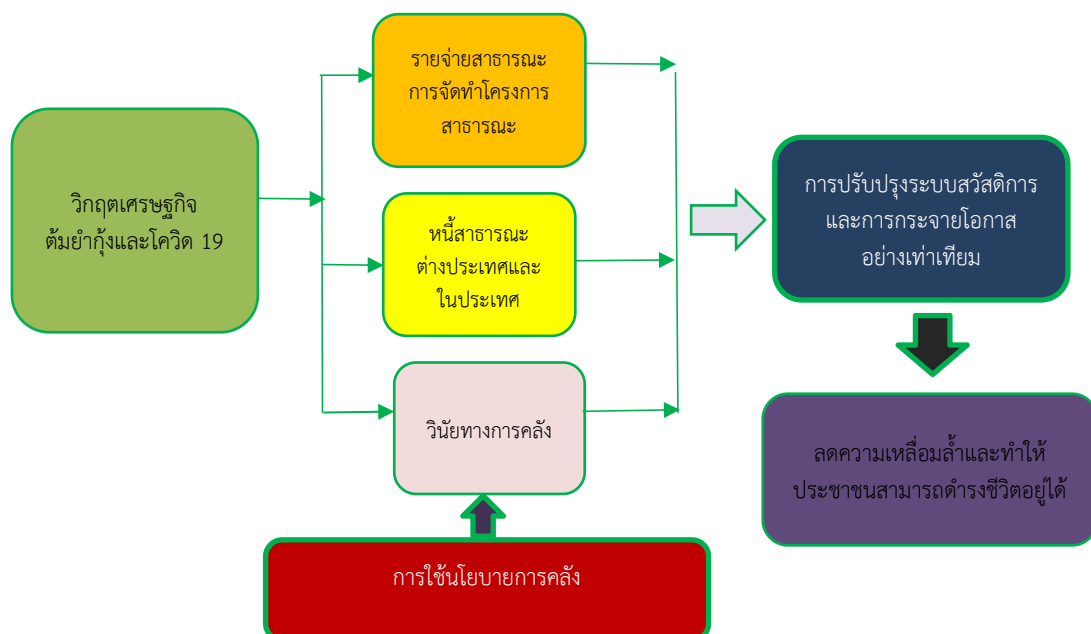
จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยเป็นสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันโดยต้องมีการนำข้อมูลมาใช้เป็นจำนวนมากในการวิเคราะห์และค้นหามาตรการต่าง ๆ ในการลดช่องว่างระหว่างในทุกระดับ มิติไม่ใช่แค่ช่องว่างคนรวยและคนจนที่เพิ่มมากขึ้น การแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนเชิงโครงสร้างนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้กำหนดนโยบายสาธารณะจะต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการเข้าถึงปัญหาและวิเคราะห์ข้อมูล ความสามารถของรัฐบาลในการจัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม ตลอดจนการศึกษาหลักเกณฑ์สำหรับการจัดสรรงบประมาณ (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2566) ให้กระจายทั่วทุกภูมิภาค และผู้เขียนมีความเห็นว่า นโยบายรายจ่ายและสวัสดิการของประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร สนับสนุนด้านการศึกษา และการดูแลสุขภาพ เพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคในการทำงานและใช้ชีวิต มีการพัฒนาฐานข้อมูลทุกกลุ่มเป้าหมาย ปฏิรูประบบภาษีให้มีความเป็นธรรม รวมถึงการใช้งบประมาณเพื่อการจัดบริการสาธารณะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีวินัยทางการคลัง

บทสรุป

วิกฤตต้มยำกุ้ง และการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่างเป็นสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ส่งผลต่อการเพิ่มรายจ่ายของรัฐ โดยเฉพาะงบประมาณฉุกเฉินด้านสาธารณสุขในช่วงการแพร่ระบาดโควิด-19 และช่วงวิกฤตต้มยำกุ้งที่รัฐบาลมีหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้น รัฐบาลจึงใช้นโยบายการคลังด้วยการก่อหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นซึ่งรัฐบาลควรมีวินัยทางการคลังในการควบคุมการดำเนินการทางงบประมาณหรือการใช้จ่ายเงินงบประมาณ โดยรักษาดุลยภาพระหว่างรายได้กับรายจ่าย และก่อหนี้สาธารณะเท่าที่จำเป็นและตามความสามารถในการชำระหนี้ ในขณะเดียวกันก็นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยจึงเป็นภารกิจที่ท้าทายต้องอาศัยการดำเนินนโยบายและกลยุทธ์หลายด้านเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคมและลดช่องว่างระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทย การดำเนินการในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาระบบสวัสดิการ การกระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียม รวมไปถึงการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการคลังเพื่อรองรับความต้องการของกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

วิกฤตต้มยำกุ้ง และการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่างเป็นสถานการณ์ที่กระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย การใช้นโยบายการคลังของรัฐบาลจึงมีผลต่อการควบคุมสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนการใช้จ่ายมาตรการการคลังจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์และจัดการระบบเศรษฐกิจเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมสรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การใช้นโยบายการคลังเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ และคณะ. (2565). ความเหลื่อมล้ำทางสังคมของไทย ในมิติด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสาธารณสุข. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 25(2), 240-261.
- ชาญชัย คำจำปา และภักดี โพธิ์สิงห์ (2564). นโยบายทางเศรษฐกิจกับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในยุคโควิด-19. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 5(3), 99-116.
- ฐาณู จุลินทร. (2565). *หนี้สาธารณะ: สัญญะเตือนภัยทางเศรษฐกิจ*. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://shorturl.at/fxw9y>
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และดารุณี พุ่มแก้ว. (2560). เงินอุดหนุนเฉพาะกิจและความเหลื่อมล้ำการคลังท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*. 15 (1), 118-138.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2541). *การดำเนินงานของกองทุนฯ ในปีงบประมาณ 2540*. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutionsDevelopmentFund/About_FIDF/DocLib_Performance/การดำเนินงานของกองทุนฯ%20ในปีงบประมาณ%202540.pdf
- ธร ปีติผล. (2563). *ความเหลื่อมล้ำไทย: บทวิเคราะห์โครงสร้างทางอำนาจและอุดมการณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- นครินทร์ ศรีเลิศ. (2567). *เจาะลึกหนี้สาธารณะไทย 11 ล้านล้านบาท “การคลังไทย” ยังปลอดภัยหรือไม่?*. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1106828>
- นิภาพรณ เจนสันติกุล. (2566). ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. 6(1), 61-74.
- นิยม รัฐอมฤต. (ม.ป.ป.). *วิกฤตต้มยำกุ้ง*. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://shorturl.at/Z8a7T>
- ปภัศร ชัยวัฒน์ และสวริย์ บุญมานนท์. (2563). *ความเปราะบางทางเศรษฐกิจของครัวเรือนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้*. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.).
- มีชัย ออสุวรรณ และคณะ. (2563). การจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่จังหวัดและความเหลื่อมล้ำด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*. 19 (3), 5-28.
- รักพงษ์ แสนศรี, ธฤชวรรณ อัมพรมหา และธนวรรณ วรสิงห์. (2566). วิเคราะห์นโยบายท่องเที่ยวของรัฐบาลเพื่อกระจายจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้การท่องเที่ยวสู่จังหวัดที่ไม่ใช่เมืองหลวงผ่านโครงการระเบียบเศรษฐกิจของประเทศไทย. *มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*. 40 (2), 113-136.
- ไศภิต นาสืบ. (2564). *รายงานผลการทบทวนผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคโควิด-19 ในระดับโลกและในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP) กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค.
- สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. (2565). *หนี้สาธารณะคงค้าง ปีงบประมาณ 2541 ถึงปัจจุบัน*. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.pdmo.go.th/th>

วารสารเมธีวิจัย Savant Journal of Social Sciences

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน 2568

Volume 2 Number 3 May - June 2025

อังสุมาลี ผลภาค และคณะ. (2566). การเงินการคลังสุขภาพเพื่อตอบสนองการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานบริหารการวิจัยและนวัตกรรมสาธารณสุข (สบวส.) และโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP).

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ

วารสารเมธีวิจัย

(Savant Journal of Social Sciences)

วารสารเมธีวิจัยมีนโยบายในการส่งเสริม เผยแพร่ผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมด้านสาขาปรัชญา ศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศึกษา ภูมิศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนศึกษา พัฒนาสังคม การศึกษาการบริหารการศึกษา ภาษา วรรณกรรม และสหวิทยาการ กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน (ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน, ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม, ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม และฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม) โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 5 ประเภท คือ บทความพิเศษ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ และปกิณกะ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการส่งงานบทความความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใด ๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำดังนี้

สถานที่ติดต่อและการสมัครสมาชิก

สำนักงานวารสารเมธีวิจัย

เลขที่ 555/4 หมู่ที่ 11 ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

E-mail: chakkree_2532@hotmail.com

บรรณาธิการ อาจารย์ ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ โทรศัพท์ 080 – 7506846

ส่วนที่ 1 ประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารเมธีวิจัย ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาหรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้ อันเป็นประโยชน์ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน

1.4 บทความปริทัศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิวิจารณ์ เปรียบเทียบกัน

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจาก วารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำรา หรือหนังสือใหม่ ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติ และระดับนานาชาติ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารเมธีวิจัย ต้องผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ https://so16.tci-thaijo.org/index.php/SJ_SS และรอการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของ บทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 14 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษ (A 4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษ ด้านซ้าย และด้านขวา ขนาด 3.81 ซม. ด้านบน ขนาด 4.5 ซม. และด้านล่าง ขนาด 4.01 ซม. พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 12 หน้ากระดาษพิมพ์ (A 4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่

ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double - blind peer review)

ส่วนที่ 2 บทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัย/วิชาการ ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และ **ให้มีเพียง 3 ส่วนเท่านั้น คือ**

1) **วัตถุประสงค์** ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2) **ผลการวิจัยพบว่า** ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)

3) **คำสำคัญ** ควรมีคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษาและจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

ส่วนที่ 3 เนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่าง ๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้

3.1.2 **วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)** เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย รวมถึงรวบรวมหลักการ วิธีการ โดยมีรายละเอียดว่า จะต้องศึกษาอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน

3.1.3 **วิธีดำเนินการวิจัย (Methods)** เป็นการกำหนด วิธีการ กิจกรรม รายละเอียดของการวิจัย การศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 **สรุปผลการวิจัย (Results)** เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.1.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์ นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.1.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.1.7 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย

3.1.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลายโดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการปฏิบัติ

3.2 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิชาการ ประกอบด้วย

3.2.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่าง ๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้ง

3.2.2 เนื้อหา (Content) เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการจะให้ผู้อ่านได้รับทราบ เนื้อหาที่ดีต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนและน่าสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ

3.2.3 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนบทความที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้เหลือเฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เป็นการกลั่นกรอง การรวบรวมหรือการลดข้อความให้เหลือส่วนที่สำคัญเท่านั้น

3.2.4 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

3.3 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

3.3.1 ชื่อเรื่องของหนังสือ (Title) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

3.3.2 ชื่อผู้เขียนหนังสือ (Author) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษพร้อมระบุสถาบัน หรือหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด

3.3.3 ชื่อผู้วิจารณ์ (Name of Reviews) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสถาบัน หรือหน่วยงานของผู้วิจารณ์สังกัด

3.3.4 เนื้อหาการวิจารณ์ (Reviews Content) ในการเขียนเกี่ยวกับหนังสือวิจารณ์ เนื้อเรื่องจะเป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอเรื่องราวจุดเด่น จุดบกพร่องของเรื่อง โดยทำการวิจารณ์หรือวิพากษ์อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผลตามหลักวิชาการ

3.3.5 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนสรุปความคิดเห็นทั้งหมดที่วิจารณ์รวมถึงให้ข้อคิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน

3.3.6 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุล และชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนคนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “และคณะ” หรือ “et al.”

2. หนังสือ

ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุล และชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อหนังสือ. สำนักพิมพ์. เมืองที่พิมพ์ : เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง.

3. รายงานการประชุมและสัมมนา

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด : สถานที่จัด : สำนักพิมพ์ หรือผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

4. วิทยานิพนธ์/ ดุษฎีนิพนธ์/ สารนิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ระดับวิทยานิพนธ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา.

5. บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อหนังสือพิมพ์. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์. ตำแหน่ง (ถ้ามี).

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อเว็บไซต์. วัน เดือน ปีที่สืบค้น. ได้มาจาก ชื่อ website.

ส่วนที่ 4 ภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

กำหนดการออกวารสาร

ตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

ตัวอย่างรูปแบบการเขียนบทความวิจัย

ชื่อเรื่องไทย

Title

¹ผู้เขียน และ ²ผู้เขียน

¹Author and ²Author

สังกัด (คณะ....มหาวิทยาลัย)

Affiliation (Faculty...University, Country.)

¹E-mail:....., ²E-mail:.....

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อ..... 2) เพื่อ.....
และ 3) เพื่อ..... รูปแบบการวิจัยเป็น.....(การวิจัยเชิงปริมาณ/การวิจัยเชิง
คุณภาพ/การวิจัยแบบผสมวิธี)ใช้แนวคิด (หรือทฤษฎี).....เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย
คือ..... กลุ่มตัวอย่าง(กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)คือ จำนวน คน ใช้วิธี
คัดเลือกแบบ.....เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ชนิด คือ 1) 2) 3)
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้...(สถิติพื้นฐาน/สถิติอ้างอิง ในกรณีการวิจัยเชิงปริมาณ ...ส่วนการวิจัยเชิง
คุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา)ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยสรุปสาระสำคัญสั้น ๆ
2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยสรุปสาระสำคัญสั้น ๆ
3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยสรุปสาระสำคัญสั้น ๆ

องค์ความรู้/ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ (จะเป็นประโยชน์หรือนำไปใช้อย่างไรได้
บ้าง ประมาณ 1-3 บรรทัด)

คำสำคัญ: (3-5 คำ).....;;

Abstract

This article aimed to study (1)(2) the sample was.....They was selected by the instrument for collecting data was Analysis data by Descriptive statistics and Content Analysis. The research results were found as follows;

1.
2.
3.

.....(เขียนในรูป Past tense)

Keywords:;3;

บทนำ

ย่อหน้าแรก เขียนอธิบายประเด็นวิจัย ปรัชญาการค้นคว้า ความน่าสนใจ ความสำคัญ โดยนำข้อมูล งานวิจัยที่ตีพิมพ์เพื่อที่จะบ่งชี้สถานการณ์ปัจจุบันขององค์ความรู้ (knowledge) หรือการทำงานของนักปฏิบัติ (practice) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพอสังเขปเพื่อชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมา มีการค้นพบอะไรบ้างและค้นพบโดยใครบ้างเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอให้เห็นว่ายังมีช่องว่าง (gap) ของงานวิจัย

(อ้างข้อมูลตัวเลขจากหน่วยงานราชการ/บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ 1-2 ปี/เจ้าของทฤษฎี)

ย่อหน้าที่สอง พื้นที่วิจัย ปัญหา ความต้องการ หรือลักษณะกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยเป็นอย่างไร นักวิจัยได้มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในพื้นที่นั้นอย่างไรบ้าง มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายอย่างไร

ย่อหน้าที่สาม เขียนแนะนำวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานวิจัยซึ่งจะเป็นเหมือนเข็มทิศบอกแนวทางการทำวิจัย [how?, where?, when?] นักวิจัยชี้ให้เห็นระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้เพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่วางไว้พอสังเขป

บทความวิจัยนี้นำเสนอ (โครงสร้าง และเนื้อหาของบทความที่จะนำเสนอ โดยปกติจะเขียนตามวัตถุประสงค์ หรือประเด็นตามหัวข้อบทความ และประโยชน์ที่จะเกิดแก่วงวิชาการหรือสังคม)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา.....
2. เพื่อศึกษา
3. เพื่อศึกษา

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

การทบทวนวรรณกรรม

ควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของความรู้นี้ได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

1.
2.
3.

*สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่
ทบทวนมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน*

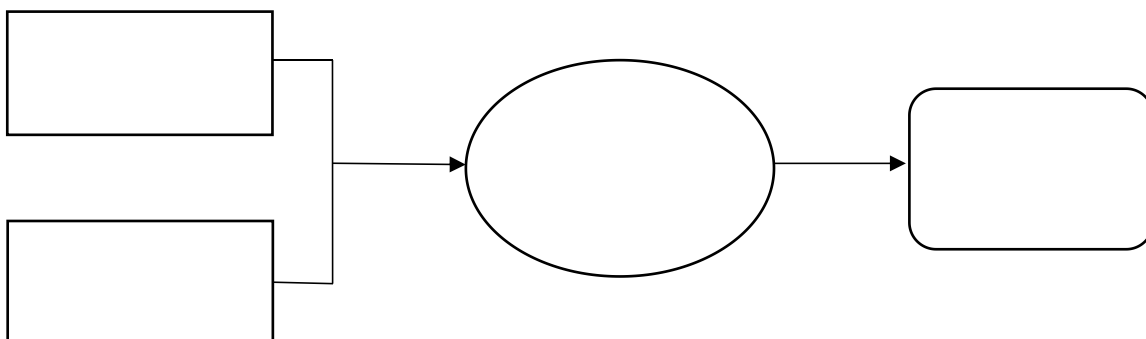
กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด
การวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ประกอบด้วย.....โดยมี
รายละเอียดดังนี้

เขียนตัวแปรอิสระ

กระบวนการ/เครื่องมือ/พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

แบบที่ 1

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือ
ประชากร คือจำนวน คน (อ้างอิง) กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน
.... คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบ.....(อธิบายการคัดเลือกอย่างละเอียด) เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัย มี ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิด
ของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา..... 2) แบบ
สัมภาษณ์ (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของ
เครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา 3) แนวทางการสนทนากลุ่ม
(ประเด็นการสนทนา องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร) รวบรวมข้อมูลโดย
..... ระหว่างเดือน ถึงเดือน พ.ศ. นำข้อมูลเชิง
ปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ.....(สถิติพื้นฐาน/สถิติอ้างอิง สำหรับการวิจัยเชิง
ปริมาณ) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียน
บรรยายเชิงพรรณนา

แบบที่ 2

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือ
โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรุ่นใหม่
(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวม
ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของ
ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่
(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวม
ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)
ขั้นตอนที่ 3
(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวม
ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

แบบที่ 3

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย.....โดยใช้วิธีการ..... ดังนี้

1) การศึกษาในเชิง..... หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม
ภาพถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึง.....ดังนี้

- (1)
- (2)
- (3)

ฯลฯ

2) การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา
รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการสร้างทั้งในระดับนโยบาย ประชาชน ชุมชน
องค์กร/สถาบันการศึกษา ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

(1) ทำการศึกษาและคัดเลือกองค์กร ชุมชน องค์กรนโยบายในประเทศ โดย
การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือเกี่ยวกับ
กระบวนการ.....

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับ

(3) ดำเนินการศึกษาวិเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการ
พัฒนาความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับ
.....ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงลึก โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่
เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย

(4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและ
ภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ
ความสัมพันธ์ กระบวนการ.....ทั้งนี้ เน้นการนำผลการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่ให้
.....และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของในระดับประเทศได้รับทราบ

(5) วิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการ.....

(6) สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

..... มีคุณสมบัติดังนี้

1) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ.....

2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้าน.....อย่างน้อย 5 ปี

- 3) มีการศึกษาและทำงานวิจัยด้าน.....อย่างต่อเนื่อง
- 4) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีอะไรบ้าง มีกระบวนการอย่างไร
- 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 6) การวิเคราะห์ข้อมูล.....
- 7) การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ถ้ามี)

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจาก.....(ชื่อหน่วยงาน
คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย)..... หมายเลขการรับรอง.....

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า.....

ตารางที่ 1.....

.....
.....
.....

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า.....

--

ภาพที่ 1 แสดง.....

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า.....

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
(เอกสารสนับสนุน 2-3 รายการอ้างอิง).....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
(เอกสารสนับสนุน 2-3 รายการอ้างอิง).....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
(เอกสารสนับสนุน 2-3 รายการอ้างอิง).....

**สังเคราะห์ใหม่ ไม่คัดลอกมาวาง ผลเป็นอย่างไรอธิบายในมุมมองของ
ตนเอง สอดคล้องหรือขัดแย้งกับผลงานของใคร**

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ
แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....
.....

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า
 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....
 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า
 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....
 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า
 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญ คือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ โดยควรให้ความสำคัญกับ สำหรับประเด็นในการวิจัย ครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

เอกสารอ้างอิง (References) (TH Sarabun PSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....(เนื้อเรื่อง TH Sarabun PSK ขนาด 16 pt. ปกติ).....

ใช้รูปแบบการอ้างอิงตามคู่มือการพิมพ์ของสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (APA Style)

ตัวอย่าง เช่น

งามพิศ ศรีบัว. (2542). ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมจากการปลูกยาสูบของ เกษตรกรอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
 จักรี ศรีจารุเมธีฐาน. (2562). วัฒนธรรมทางการศึกษาในโลกยุคใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม). หน้า 401-407.

วิเชียร มีบุญ. (2541). พิธีกรรมจับปลาบึกในลุ่มน้ำโขง บ้านหาดไคร้ ตำบลเวียงอำเภอยางของ จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้น มนุษยศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อคิน รพีพัฒน์, หม่อมราชวงศ์. (2526). *Persistence within change: Thai society in the nineteenth and twentieth centuries*. ใน ณรงค์ พ่วงพิศ และ พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (บรรณาธิการ), สังคมไทยใน 200 ปี (หน้า 19-58). กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.

อังคินันท์ อินทร์กำแหง และคณะ. (2549). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและดัชนีวัดภาวะ

วิกฤตชีวิตสตรีไทยสมรส วัยกลางคนที่ทำงานนอกบ้านในกรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 12(1), 561 - 589.

ตัวอย่างการเขียนบทความวิชาการ

ชื่อเรื่องภาษาไทย.....(F 18).....

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ...(F18).....

(เว้น 1 บรรทัด)

ชื่อผู้เขียน.....(F14).....(ไทย, อังกฤษ)

หน่วยงานที่สังกัด.....(F14)..... อีเมล.....(ไทย, อังกฤษ)

(เว้น 1 บรรทัด)

บทคัดย่อ

.....(F16).....

.....

(เว้น 1 บรรทัด)

คำสำคัญ.....(F16) (ประมาณ 3-6 คำ).....

(เว้น 1 บรรทัด)

Abstract

.....(F16).....

.....

(เว้น 1 บรรทัด)

Keyword.....F 16 (ประมาณ 3-6 คำ).....

(ส่วนเนื้อหาบทความ).....(F16).....

.....

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

บทสรุป

เอกสารอ้างอิง ตัวอย่าง เช่น

- งามพิศ ศรีบัว. (2542). ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมจากการปลูกยาสูบของเกษตรกรอำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2562). วัฒนธรรมทางการศึกษาในโลกยุคใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม). หน้า 401-407.
- วิเชียร มีบุญ. (2541). พิธีกรรมจับปลาบึกในลุ่มน้ำโขง บ้านหาดไคร้ ตำบลเวียงอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อคิน รพีพัฒน์, หม่อมราชวงศ์. (2526). *Persistence within change: Thai society in the nineteenth and twentieth centuries*. ใน ณรงค์ พ่วงพิศ และ พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (บรรณาธิการ), สังคมไทยใน 200 ปี (หน้า 19-58). กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- อังคินันท์ อินทร์กำแหง และคณะ. (2549). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและดัชนีวัดภาวะ

วิกฤตชีวิตสตรีไทยสมรส วัยกลางคนที่ทำงานนอกบ้านในกรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 12(1), 561 - 589.